

JURINOVA JESEŇ 2026

**Zborník vybraných prác 22. ročníka
celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby**

Podujatie z verejných zdrojov podporil a jeho hlavným
partnerom je **Fond na podporu umenia**.

Podujatie finančne podporil **Žilinský samosprávny kraj**.

Realizované v rámci projektu **22. ročník festivalu
duchovnej tvorby Jurinova jeseň**.

Kysucká knižnica v Čadci
v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
2026

V PRIESTORE SLOVA, VIERY A NÁDEJE

Literárna súťaž *Jurinova jeseň*, ktorá sa v tomto roku uskutočňuje už po dvadsiaty druhý raz, predstavuje priestor, v ktorom sa literárna tvorba prirodzene stretáva s otázkami viery, duchovnosti a hodnotovej orientácie človeka. Už samotné meno Pavla Hrtusa Jurinu, významného prozaika slovenskej katolíckej moderny, inšpiruje súťaž k vnímaniu literatúry nielen ako estetického artefaktu, ale aj ako spôsobu hlbšieho premýšľania o človeku, jeho vzťahoch, zápasoch, pochybnostiach a smerovaní k transcendentnému. Dvadsaťdva ročníkov zároveň potvrdzuje životaschopnosť myšlienky vytvárať priestor autorom a autorkám, ktorí sa neboja vstupovať do dialógu medzi umeleckým slovom a duchovnou skúsenosťou.

Aj práce aktuálneho ročníka ukázali, že súčasná duchovno-kresťanský orientovaná literatúra nemusí znamenať iba explicitné pomenúvanie Boha, anjelov, svätých či biblických udalostí. Najpresvedčivejšie texty boli práve tie, v ktorých sa kresťanský rozmer stal prirodzenou súčasťou umeleckého obrazu, príbehu alebo životnej situácie. V poézii sa objavovala skúsenosť samoty a hľadania, motívy svetla a tmy, kríža, cesty, pádu a opätovného povstania, ľudskej krehkosti a súdržnosti, smrti i nádeje presahujúcej hranice pozemského života. Lyrické subjekty vstupovali do dialógu s Bohom, niekedy v dôvere a odovzdanosti, inokedy cez pochybnosť, bolesť i mlčanie. Práve táto nejednoznačnosť často prinášala umelecky presvedčivejšie výsledky než jednoznačne formulované duchovné moralitky.

Podobnú tematickú pestrosť priniesla próza. Jej postavy zápasili s vinou a odpustením, stratou blízkeho človeka, chorobou, osamelosťou, rodinnou pamäťou, medziľudským odcudzením či otázkou vlastnej identity. Opakovane sa vracali motívy domova a návratu, cesty a púte, svetla, kríža, znovuzrodenia, ale aj potreby prijať vlastnú nedokonalosť a objaviť zmysel daru, ktorý človek dostal. Zaujímavým prvkom viacerých prác bola konfrontácia viery so súčasným svetom – s rastúcim vplyvom technológií, materializmom, individualizmom či presvedčením, že človek dokáže všetky otázky svojej existencie vyriešiť sám. V niektorých prózach sa kresťanská skúsenosť rodila práve z pochybnosti a zápasu, nie z vopred pripravenej odpovede.

Z umeleckého hľadiska boli súťažné práce prirodzene rôznorodé. Popri textoch tradičnejšieho charakteru sa objavili prózy a básne s výraznou metaforikou, symbolickosťou, alegorickým či fantazijným pôdorysom, lyrizované texty i experimentálnejšie umelecké postupy. Za najhodnotnejšie možno považovať práce, v ktorých sa spirituálne poslanstvo nestalo náhradou umeleckej kvality, ale naopak, zrodilo sa z obraznosti, charakteru postáv, hudobnej prepracovanosti či významového napätia textu. Slabšou stránkou niektorých príspevkov zostávala prílišná tézovitosť, didaktickosť alebo potreba vysvetliť čitateľovi to, čo už bolo dostatočne vyjadrené príbehom či básnickým obrazom; občas aj zámerná hermetickosť. Aj to však ukazuje, aká náročná je tvorba duchovne orientovanej literatúry: nestačí vysloviť ideu, treba pre ňu nájsť presvedčivý umelecký tvar.

Práve v tom možno vidieť jeden z nosných významov Jurinovej jesene. Súťaž už dvadsiaty druhý raz ukazuje, že literatúra môže byť miestom stretnutia estetiky a etiky, ľudskej skúsenosti, transcendencie a viery. Odkaz Pavla Hrtusa Jurinu tak nemusí spočívať v napodobňovaní poetiky minulosti. Oveľa živšie pokračuje tam, kde súčasný autor či autorka hľadá vlastný jazyk pre večné témy – pre lásku a smrť, vinu a odpustenie, utrpenie a nádej, ľudskú slabosť i túžbu po Bohu. Texty vybrané do tohto zborníka sú svedectvom, že takéto hľadanie má v súčasnej literatúre stále svoje miesto a zmysel.

Ján Gallik – Jana Juhásová – Katarína Mikolášová

ZÁPISNICA

**z vyhodnotenia celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby
v kategóriách poézia a próza Jurinova jeseň 2026**

Odborná porota pracovala v zložení: **Ján Gallik** (predseda), **Jana Juhásová** a **Katarína Mikolášová** (členovia).

Odborná porota hodnotila súťažné práce celkovo 95 súťažiacich v kategóriách poézia a próza, ktorí zaslali spolu 307 súťažných prác. 16 autori zaslali svoje príspevky do oboch kategórií. V kategórii poézia 57 autorov zaslalo 256 súťažných prác a v kategórii próza 22 autorov zaslalo 51 súťažných prác. Odborná porota navrhla udeliť ocenenia týmto súťažiacim:

POÉZIA

1. miesto: **Marek Jaroš** (*Dnes; Pozlátený*)
2. miesto: **Iveta Žáková** (*Veľryba; Nakvapali*)
3. miesto: **Marek Drozd** (*V priamom prenose*)

ČESTNÉ UZNANIA:

Janka Bojňanská (*Ucelenie*); **Soňa Čandíková** (*otec*); **Aneta Durajová** (*Osemnásť*); **Edita Ďurčová** (*Alfa a Omega*); **Judita Ďurčová** (*Novembrové súhvezdie duše*); **Igor Kruk** (*Svätí sú vždy nablízku*); **Sofia Slováková** (*Čas hľadania*); **Lenka Starinská** (*Ruže cez zrnitú optiku*); **Martin Ujhelyi** (*Už niet síl*); **Agáta Zavarská** (*cyklus Veronika; cyklus Galilea*); **Matúš Zub** (*bez názvu – báseň č. 2)

PRÓZA

1. miesto: **Katarína Holcová** (*Siedmy deň: vzkriesenie*)
2. miesto: **Terézia Chabadová** (*Väzeň a motýl*)
3. miesto: **Petra Maruškaníčová** (*Návod na pokrytectvo*);
Mila Popadič (pseudonym) (*Obráz duše*)

ČESTNÉ UZNANIA:

Sarah Benková (pseudonym) (*Zatúlaný pes*); **Adam Fero** (pseudonym) (*Za svetlom očí I.*); **Stela Fričová** (*Dar svetla*); **Miroslav Gašpar** (*Môj modrý kamarát*); **Andrej Ivan** (*Kríž*); **Eniko Luca Javůrek** (pseudonym) (*Margit*); **Mária Lejnárová** (*Vičie oči*); **Eleonóra Nováková** (*Zážitky chlapca Olivera s papagájom*); **Jozef Páleník** (*Pneumatiky*); **Martin Slovák** (*Ticho, ktoré zmenilo všetko*); **Lucia Šumská** (*Kto som, keď sa nikto nepozerala?*)

CENA JÁNA HARANTU

neudelená

V Nitre 26. augusta 2026
predseda poroty: **doc. PhDr. Ján Gallik, PhD.**

CENA PAVLA HRTUSA JURINU

v kategórii **POÉZIA**

I. miesto: **MAREK JAROŠ** – *Dnes; Pozlátený*

II. miesto: **IVETA ŽÁKOVÁ** – *Veľryba; Nakvapkali*

III. miesto: **MAREK DROZD** – *V priamom prenose*

MAREK JAROŠ DNES

venované Jimovi Harrisonovi

čo dobré som dnes urobil
zjedol kurča s uhorkovým šalátom
videl Boha za okrúhlym sklíčkom
dal zabrať kolenám dole kopcom
dal zabrať lýtkam po schodoch
prečítal báseň Jima Harrisona
o dennom svetle
vyčistil záchody
zazrel odchádzanie rannej hmly
čo viac si dnes môžem želať
vtáky horúčkovo krúžia v búrke

POZLÁTENÝ

pred tvou tvárou si zakrývam svoju
vyzujem si topánky
neoslpuje ma ako zlaté teľa
budem pred tebou
mlčať
vieš že ťa túžim objasť
nemám také široké ramená
ty si ma predbehol
nechcem ti zašpiniť
okraje rukávov
risknem to

IVETA ŽÁKOVÁ VEL'RYBA

Prehltnutí rastíme
v živej katedrále.

Pod klenbou z dýchajúcich
rebier sa schyluje k modlitbe
alebo nás vyplúje.

Mokrých zo sväteničky
do piesočného rána.

NAKVAPKALI

Rubínové náušnice mladej
Cigánky.

Relikvie apoštolov
v jednom strapci.

Nakvapkali do krásy
a do svätosti.

Ríbezle.

MAREK DROZD

V PRIAMOM PRENOSE

Pozri sa na ten štvorec hnoja a hviezd.
V priamom prenose padá svetlo
na špinavú ulicu.
Pozorujem okno naproti –
ten žiariaci oltár v bezodnej noci.

Svieti do tmy bez jedinej štipky cudnosti,
ako nahá, špinavá duša
pred príchodom šelmy.
Hladomor mojich očí preniká cez sklo.
Uvidíme koniec sveta cez tvoju obývačku.

Trvá to však iba chvíľu,
iba malý okamih na tejto prepadnutej zemi,
pokiaľ nepríde sivá a kostnatá ruka Antikrista.
Stiahnu roletu. Čierny rubáš pre moje oči.
A zhasnú.

Všetky moje zvedavé, hriešne pohľady
padajú do prachu k mojim nohám.
Svetlo však nezomrelo,
iba sa schovalo do hĺbky.

Za tou zatiahnutou roletou
sa rodí Nový Jeruzalem.
Hradby z čistého jaspisu a dvanásť perlových brán,
kde noc už viac neexistuje,
no nebude potrebné ani svetlo lampy.

Plastová roleta praská pod tlakom svätého mesta,
štrbinami preteká tekuté zlato
a tma utiekla ruka v ruke so smrťou.
Svetlo víťazí.

Baránok svieti uprostred tvojej izby.
A brány Nového Jeruzalema sa otvárajú.
Zvnútra. Navždy.

ČESTNÉ UZNANIA

v kategórii **POÉZIA**

JANKA BOJŇANSKÁ

Ucelenie

SOŇA ČANDÍKOVÁ

otec

ANETA DURAJOVÁ

Osemnásť

EDITA ĎURČOVÁ

Alfa a Omega

JUDITA ĎURČOVÁ

Novembrové súhvezdie duše

IGOR KRUK

Svätí sú vždy nablízku

SOFIA SLOVÁKOVÁ

Čas hľadania

LENKA STARINSKÁ

Ruže cez zrnitú optiku

MARTIN UJHELYI

Už niet síl

MATÚŠ ZUB

***bez názvu – báseň č. 2**

AGÁTA ZAVARSKÁ

cyklus Veronika; cyklus Galilea

JANKA BOJŇANSKÁ

UCELENIE

Môj raj
bol vlastne kríž
do bolesti
z rán
som príkro
oblečená

Jednou nohou
v zmenách
hľadám
kde je plot
a kde na ňom
diera

Až za ňou
z kože vyskočená
navždy k tebe
ruky
i dušu
vystieram

SOŇA ČANDÍKOVÁ

OTEČ

nerada sa hrám
na schovávačku

mám zavreté oči
a ty
sa netváriš
že ma nevieš nájsť

klopeš mi na viečka
tichom

vždy som sa bála tmy
aj tej hrejivej
pod perinou

naháňajú ma zimomriavky
čierna rozliata po nábytku

no ráno mi opäť prezradí
že pri mne stojí
láska

ANETA DURAJOVÁ OSEMNÁŠŤ

Mám osemnásť
a stále neviem,
kým vlastne som.
Raz sa cítim silná,
ako keby som zvládla celý svet,
a potom príde obyčajný večer
a ja sa rozpadnem
kvôli jednej pesničke.
Dospelí hovoria,
že toto sú najkrajšie roky.
Tak prečo sa potom
tolko ľudí v mojom veku
cíti stratených?
Učíme sa vzorce,
dátumy
a poučky,
ale nikto nás nenaučil,
čo robiť,
keď nás život začne bolieť.
Možno dospelosť znamená
tváriť sa,
že všetko zvládame.
Aj keď občas nezvládame
ani sami seba.

EDITA ĎURČOVÁ ALFA A OMEGA

V trýznivo tichu rán
vítazí tlkot môjho srdca.

„Na prach sa obrátiš, človek...”
znie zo všetkých kútov.
„Prach bude tvojím osudom.”

Čím budem bez sveta,
a čím svet bezo mňa?! –
Kráčam si sivým dňom,
v ktorom aj ozvena býva bezodná...

Smrť je len tieňom,
povedal ktosi.
Smrť všetko prikrýva,
ale len telo dokáže skosiť.

Alfou vždy zostáva duša.
Tá splýva s večnosťou.
Nepozná prekážky ani koniec –
Omega nie je jej hranicou.

JUDITA ĐURČOVÁ NOVEMBROVÉ SÚHVEZDIA DUŠE

V slnečnom podsvetí,
kde neprestajne spievajú škovránky
inotajnú pieseň o zmŕtvychvstaní
vtákov a jarných hviezd,
si ohnivá rieka nádeje ťižko spomína
na všetky zblúdené duše,
ktoré sem kedysi zavial
nadhviezdny prach zabudnutia
a ktoré tu každú jeseň neúnavne
hľadajú spásonosné svetlo...
Jej pokojné vlny nežne pretekajú
pomedzi čarodejné bystriny
tróniace uprostred vesmírnej peregúte
plnej hviezdnych tulákov
a nadvemským hlasom švelia svetu
svoju astrálnu serenádu
o bezbrehom hľadaní šťastia
ukrytého v záhyboch vresovísk,
kde si medzi lunárnymi kvetmi
tancujú roztopašné včely
a vzduch tam sladko vonia
kláštornou ozvenou jarného ihličia...
Kozmické tóny velebnej omše
usporiadanej na počesť lásky
sa nečujne rozliehajú chodbami
ľudskej duše a ich hučanie
burcuje zo záhrobia nielen
ospalivé srdcia nahých škriatkov,
ale aj skrehnuté ústa démonických víl
spiacich na streche vesmíru
a na krídlach neporaziteľného leta
sa valí priamo k útesom nehy,
kde sa ťižko vlieva do bezodného
oceánu astrálnej radosti...
Zasneným hviezdám pritom hudie
predjarné sonáty o tom, že
veľa žiarivých riek preteká údoliami času,
ale mnohé z nich prúdia
priamo do mlčanlivej duše človeka,
kde spieva poézia.

IGOR KRUK SVÄTÍ SÚ VŽDY NABLÍŽKU

Veríme, aj keď občas viera slabne.
No v prípade, že chvíľami sme
v núdzi,
je v celej duši, nielen kdesi na dne,
vedomie, že ste, svätí, naporúdzi.

K nebu sa uchýlime, takže hoc nám
znepríjemňujú život rôzne tiesne,
modlitba k vám je naša barla mocná
a odznova sa radosť v očiach leskne.

SOFIA SLOVÁKOVÁ ČAS HĽADANIA

Niekedy sa strácam v hluku dní,
keď svetlo dňa príliš jasne páli.
Hľadám Ťa v tvárach, v tieni jabloní,
v hĺbinách mora, čo sa o breh valí.
Nie v hrmote, nie v pýche palácov,
ale v šepote vetra, čo hladí trávu.
Si prítomný v práci unavených rúk,
keď ticho večera skláňa našu hlavu.

LENKA STARINSKÁ

RUŽE CEZ ZRNITÚ OPTIKU

stipes et patibulum

polámali im ich kosti
a o Jeho meno hodili lós
srdcová svalovina
Mu krvácala viacfarebne
no vlastne to boli
dva druhy hrozna
v stave pred premenením

v ten večer si stotník
líal červenú do pohára
hádzal do modrej studne
svoju prilbicu
a presviedčal sám seba
že to nie
sú dva druhy hrozna
odšŕtavené z bokov
Syna človeka

Scriptura et Traditio

verím
že aj gombíky odpadnuté
z košeľe nosenej každý týždeň
nájdu svoju úrodnú pôdu
v správnej dierke
verím
že aj priamka
ktorá nedovidí na koniec
raz bude novým začiatkom
zvinutá do kružnice

či do kruhu
ktorý jedného dňa opäť
stretne svojho prvého krajčíra

Corpus et Sanguis

pri každom Otčenáši
hľadám pravdu vo víne
s vysokým obsahom železa
a sladkastou príchuťou
kto sa obleje z tohto kalicha
odíde ako s novým

zahryznem do chleba
je tvrdý ako klince
zmäkne až spolu so mnou
keď zopnuté dlane
znova šepnú Abba

peccatum et Misericordia

niekedy
mám príliš polámané prsty
aby som do nich chytila
bodku za vetou
za Zdravas'-om

niekedy
sa bojím anjelov
ktorým šuchocú krídla
pri každej sykavke
v mojej modlitbe

no kto ešte ani raz
nespadol z vysokých schodov
nikdy po nich nekráčal

MARTIN UJHELYI

UŽ NIET SÍL

Už niet síl,
len ráno, čo padá na plecía
ako ťažký kabát po niekom cudzom,
čo zabudol svoje sny v mojom byte.

Už niet síl,
len hodiny tikajú do prázdna,
akoby čas bol kladivom
a ja len tenkou stenou,
čo sa učí praskať potichu.

Ruky sú unavené od držania sveta,
ktorý sa aj tak šmyka pomedzi prsty.
Úsmev je vypožičaný,
vrátiť ho treba večer,
keď sa zotmie v očiach.

Už niet síl
ani na vzdor,
ani na veľké slová,
čo kedysi horeli ako fakle
v daždi pochybností.

Len ticho.
Len dych, ktorý sa učí byť slabý,
aby nezavadzal bolesti.

A predsa,
v najhlbšej trhlíne únavy
sa niečo chveje.
Nie nádej.
Skôr pamäť na ňu.

A tá, hoci slabá,
sa ešte nevzdala.

MATÚŠ ŽUB

*BEZ NÁZVU

(báseň č. 2)

v očiach
sa zjavne zázračí zrkadlenie
a: nenos oči pre okaté oči
nos medzi nimi nos
sme nielen svoje úkazy
lež i svoj dôkaz tak sa po-
doberáme

lež priam aj vyočenie
čochvíľa odchýlka

—
navýsosť
spojiť
a rozťažný systém

AGÁTA ZAVARSKÁ

VERONIKA

(cyklus)

JUDÁŠ - I

štekot krutých psov
odpredanie tela

vŕzganie mincí
cvengot slučky

do líca
vpichnutý
bozk

PETER - II

tri záplaty
zaplatí
šibnúc jazykom

kohútom usvedčená
nevedomosť rany
zraní

(zrada
sa dá krájať)

JÁN - III

stuhnutá šija
zošívajú —

bulva zrie
zo šutra
v krčži
úlomok

zrenicou strážiť
bledé prsty
ihlice

MÁRIA - IV

zmrazený pohľad
slzí
kvapka zahalená
hmlou

stačí
pozeráť sa
v čerstvosť
chrasty

výsmech klinov
preniká
srdce panny

matka sníma
z kríža
— trňom čelo
vyplul

GALILEA

(cyklus)

PETER A JÁN - I

plúc piskot
za kľbkom
dychu

stehná upnú
na steh

namotaný zrak
za holým
prahom
tela

MAGDALÉNA - III

pod nechtami
hruda hliny
v krčahu
potu smrad
balvan sušiac
vlhkosť slín

šúchať zmotok
kradne hrdlu
hlas

TOMÁŠ - III

nebadať švy
vo zvitku
slov

žihadlom oči
prebodli
lemovanú
dlaň

CENA PAVLA HRTUSA JURINU

v kategórii **PRÓZA**

I. miesto: **KATARÍNA HOLCOVÁ** – *Siedmy deň: vzkriesenie*

II. miesto: **TERÉZIA CHABADOVÁ** – *Väzeň a motýl*

III. miesto: **PETRA MARUŠKANIČOVÁ** – *Návod na pokrytectvo*

MILA POPADIČ (pseudonym) – *Obraz duše*

KATARÍNA HOLCOVÁ

SIEDMY DEŇ VZKRIESENIE

Deň prvý

Noc. Sen. Stojím pod vodopádcom a dopadajú na mňa kvapky dní. Ako malé drony udierajú na všetky miesta tela. Pozorujem drobné krátery na tele v miestach, kde dopadli. Stojím nezúčastnene, akoby to nebol môj život. Niektoré kvapky kreslia po tele potôčky mrazivej vody, niektoré pália, až chcem uskočiť. Niektoré by mohli byť príjemné, keby som vedela pokojne sledovať ich cestičky. Beriem uterák a utieram kvapky z tela. Uterák dávam na horúce slnko a voda dní sa vyparuje a vracia k slnku. Cítim sa stará ako planéta, ktorá už všetko zažila v miliónoch rovnakých opakujúcich sa cykloch. Budím sa.

Prichádza ráno prvého dňa, ktorý je očíslovaný dňom, mesiacom a rokom, odsúdený na zabudnutie, pomiešaný s inými dňami. Vstávam. Obliekam sa, raňajkujem, odchádzam do práce. Pracujem. Vyplňujem formuláre. Dotváram mnohými desaťročiami úradníckej práce presne zorganizovaný a vylepšovaný svet. Vládcovia formulárov veria, že bez nich by sa svet prepadol do chaosu. Formulár je istota neistého sveta. Z formulárov sú exaktné tabuľky. Svet funguje. Dá sa premeniť na grafy. Stúpa a klesá. Upokojujúci nádyh a výdyh sveta. Pre niekoho.

Popoludnie. Učím. Hovorím študentom o pravekých moriach, o striedaní chladu a horúčav. Hovorím o tom študentom, ktorí nemajú kde bývať, ktorí bojujú s ťažbou sveta tým, že radšej ani nesledujú správy. Mám ich nadchnúť pre praveké moria. Najskôr musím prijať ich úzkosť. Zviazaní neistotou nevplávali do prúdu života. Prešlapujú na plytčine, medzi prstami cedia bahno. Znervózňuje ma to. Mám chuť zakričať: „Skočte do života po hlave. Tak ako my. Odvážne sme vás priviedli na svet. Snažili sa vás vychovať. Žili sme intenzívne každé obdobie života. Ako študenti sme jedli na internáte chlieb s horčicou. Nemali sme peniaze, mali sme čas. Nevysedávali sme po kaviarňach a nekonečne neriešili neriešiteľné. Vstaňte od kávy a prevezmite svet.“ My unavení sa budeme pozeráť. A kritizovať. Kritizovať, že nerobíte všetko ako my. My predsa máme jediný recept, ako byť v živote úspešní, dospieť k životnej múdrosti, aby ste mali pocit užitočne prežitého života. Ako ho máme my. Ako ho máme my?

Vševediaca, lacno rozhadzujem zaručené návody, pritom vyfukujem posledný oblak nádeje a scvrkávam sa do hromádky bez mena. Neskoro večer je zo mňa meňavka, ktorá nosí pandémiu beznádeje. Vysoko smrteľnú. Schovávam sa v dave, nikto to nesmie poznať. Verím v rok nula? Ten rok pršala z neba láska. Nesmrteľná láska. Verím? Miesto dôvery sa kotúľam po rozpraskanej planéte. Všade je dokonalé pusto. Hľadám odtlačok života. Nenachádzam. Na obrazovke počítača otvorím nevyplnený formulár.

Deň druhý

Zase vstávam. Idem do práce. Učím študentov niečo, čo sa možno učiť nechcú. Učím ich to, lebo si myslím, že je to dôležité. Z hľadiska dávnych dejín Zeme určite áno. Učím ich to, lebo mňa to navyše baví, je mi s tými pravekými morami dobre. Ich život sa riadil predvídateľnými fyzikálnymi zákonmi. Hovorím im, ako tie moria od nás pokračujú do Rakúska, Švajčiarska, Francúzska. „Vy tam môžete ísť a vidieť to na vlastné oči. To my, keď sme boli mladí...” mračím čelo. Tým to celé kazím. Lebo problém je práve v tom, že títo mladí všetko môžu. A je ťažké vybrať zo všetkého len niečo, rozhodnúť sa. „To my, keď sme boli mladí, bolo ťažké dostať sa na vysokú školu. Vážili sme si to. A vy?” Pozerajú na mňa z druhej strany rieky, nad ktorou sa vznáša hmľa. Nevidíme sa.

Večer. Je po práci, mladí ma pozvali na ich divadelné predstavenie. Je o ceste z dna oceánu do neba. Pozorujem, snažím sa pochopiť. Predstavenie nemá dej. Po predstavení sa stretávame, pýtajú sa, ako sa mi to páčilo. Odpovedám, že zo začiatku som nevedela, ale potom som sa do tých pohybov a zvukov skúsila potopiť. Nechala som sa unášať, neplávala som proti prúdu. Pochválili ma, že som to pochopila tak, ako to oni mysleli. Hmm, nie som si istá. Mladí na javisku skákali, behali, spievali. Videla som chaos. Vraj vynoriť sa z dna oceánu a smerovať k nebu. Ja by som to cítila ako kľudné mávanie neviditeľnými krídlami. Harmónia. Bezvetrie. Pokoj? Nuda!

Deň tretí

Ráno. Voľný deň. Utieram prach, ktorý zase všade napadá. Varím, jedlo bude chvíľku existovať, potom sa zje. Periem oblečenie, čo bude za chvíľu zase špinavé. Hovorím slová, ktoré nemuseli byť vyslovené. Zmar.

Popoludnie. Triedim odpad, veľmi dôsledne: aj viečka od jogurtu, papierové obaly z vrecúšok čaju, cestovné lístky. Uspokojuje mi to svedomie. Mám pocit, že robím niečo pre budúcnosť. Idem s vytriedeným odpadom ku kontajnerom. Neďaleko od našich kontajnerov na triedený odpad zúri vojna. Neďaleko z pohľadu planéty. Benzín a nafta z tankov a lietadiel sa leje do pôdy a ich splodiny sa rozplývajú v sférach Zeme. Pohroma. Sypem do kontajneru na papier vrecúška od čaju a cestovné lístky. Čo urobiť viac? Neviem. Mladí radšej nečítajú správy, aby verili v budúcnosť. To preto, že neveria v modlitbu. A čo ja? Drmolím slová, ktoré nepochopené odlietajú s vetrom. V zozname povinností som odčiarkla položku: večerná modlitba.

Noc. Sen. Kvapky dní stekajú po tele. Otrávené kvapky dopadajú na otrávenú Zem. Masy vzduchu sa valia atmosférou opačnými smermi. Svet je ako kaleidoskop, ktorým niekto zatriasol tak silne, že sklíčka sa zmenili na sklený prach, ktorý rozožiera pľúca Pozemšťanom. Ponevierame sa po svete a všetci sme strašne starí. Zobúdzam sa v strede noci s pocitom, že múdrosť staroby znamená šíriť nádej.

Deň štvrtý

Práca. Som otrávená z nového formulára. Rozčúlila ma prvá otázka: Ste muž-žena-iné. Nahnevane som formulár prestala vyplňovať. Čo to je iné? Nemienim to akceptovať. Môj názor sa možno v najbližšom čase stane nelegitímny. Znepokojuje ma to. Kľudne môže byť nesprávny, ale nesmie byť zakázané ho vysloviť. Rozhorčená sa neviem sústrediť, prokrastinujem, potulujem sa po on-line svete. Čítam komentár

o veku významných svetových politikov. Priemer sa blíži k 70. Alebo je to viac? Starci rozhodujú s ľahkosťou: veď ako dlho ešte budú obývať svet, ktorý menia? Púšťajú svet ako papierovú loďku dole potokom plným perejí. Loďku strháva prúd. Kto pre ňu skočí? Skáčte vy, ste mladí, my už nevládžeme. Ale ak chcete niečo zmeniť, nedôverujeme: „Nič neviete o svete, ste naivní.“ Sme ako malé deti: nevieme, čo chceme. Máme veľa rečí o tom, že treba zmenu, ale nech je všetko po starom, ako sme zvyknutí. Bojíme sa o istoty našich formulárov. Zahanbím sa sama pred sebou: brblajúca starena.

Popoludnie. Bola som na spovedi. Za pokánie sa mám nadychovať nádeje.

Večer. Skúšam sa nadychovať. Vzduch v záhradke vonia prichádzajúcou jarou. Hľadať nádej mi pripadá ako hľadať prstienok po starej mame, ktorý spadol do kopy zapáchajúceho odpadu. Oželiem ho, alebo ponorím odvážne ruky do špiny. Až sa mi v jednom okamžiku zaleskne v dlani a pustím naň prúd očisťujúcej vody. A on znova zažiari.

Deň piaty

Odchádzam z práce skôr. Výnimočne idem s vnukmi na ihrisko. Keď boli moje deti malé, bol to môj každodenný chleba. Za tie roky som pozabudla. Koľko sa toho zmenilo! Pozorujem deti a ich rodičov. Tak toto by som nikdy nedovolila svojim deťom, tak si vymýšľať, pohoršujem sa v duchu. To je preto, že majú všetko. Nemajú. Pretože by toho mohli mať podstatne viac. Vždy môžeme mať o niečo viac. Môžeme mať toho toľko, až to prestaneme vnímať. Keď sa zmiešajú všetky farby, je z toho hnedá.

Svet mi pripadá zrazu nezmyselný, bez života, panoptikum, ktorému nerozumiem. Cítim ho ako podivnosť, ako skamenelinu trilobita, v ktorom zostal znehybnený okamžik jeho smrti. Kolegovia vybadali, čo jedol tesne pred smrťou. Písalo sa o tom v slávnom britskom prírodovednom časopise. Mŕtvy trilobit sa stal slávnym, bol na jeho obálke. Bez vlastnej zásluhy, len preto, že nestihol stráviť posledné sústa a zostali mu v črevách. Mentorsky dvíham prst nad tým hemžením na ihrisku: všetci ste ako tí trilobiti, vaším cieľom je stať sa influencerom, ktorý pre nič za nič pózuje na titulnej strane časopisov. A tak vychováate aj svoje deti. Nás starých, skúsených nikto nepočúva. Žijete pre pózy, váš život je ako séria Instagramových príspevkov, ako hra na sochy. Roztočiť sa a znehybniť v tom správnom okamžiku, ktorý sa hodí na titulnú stránku svetového časopisu. Ako ten skamenený trilobit s črevami plnými nestráveného jedla. Znehybniť sa dá ale až po smrti. Kým žijem, musím niečo robiť. Vytrvalo a nenápadne ísť, odbočovať na nesprávne cesty a vracat sa. Rozhodovať sa, s pokorou naprávať chyby. Negeneruje to žiadny vhodný námet do spoločenskej rubriky s dobrou sledovanosťou. Ja jediná mám na tomto ihrisku jasný návod na život. Deti behajú po ihrisku, maminky riešia internetové bazáre. Nikoho môj návod nezaujíma. Mračím sa, trucujem, urazene mlčím. Takto ich bude zaujímať ešte menej.

Brbleť. Niekedy dávno som predsa verila, že pomer dobra a zla je rovnaký od stvorenia slobodného tvora. Len sa menia ich podoby. Prikazujem si preto večer premýšľať o tom, čo tieto deti a ich rodičia robia lepšie, ako sme robili my.

Večer. Premýšľam o detskom ihrisku. Nič sa mi nedarí vymyslieť, útržky myšlienok sa zamotali jedna do druhej, desiatky rokov putujúce po vyšliapaných chodníčkoch v mozgu. Akoby skameneli. Zakliate myšlienky mi pripadajú ako ovce. Mala by som

ich vypustiť do krajiny, kde budú kľudne chodiť a odhrýzať šťavnaté stebľá trávy. Budú voľne chodiť po krajine, ktorú zatiaľ nepoznajú a kde môžu spadnúť do rokle. Alebo ich môžem nechať uväznené v košiari stereotypov, kde sa budú tlačiť na vypasenej trávě ošúchaných právd. Hladné, nespokojné. Dať im slobodu je riziko. Potrebujem k nej odvahu. Tú mám, ak verím v rok 0. Verím?

Deň šiesty

Vlak ide jarnou krajinou. Kvitnú stromy. Svitá. Zrazu vlak zastáva. Som našťvaná. Mám plány, ktoré potrebujú, aby vlak nemeškal. Zisťujem, čo sa deje, vykukujem z okna. Presne pod mojim oknom leží človek. Ešte pred chvíľou bol živý. Odvraciam oči. Prečo tu leží to krásne ráno veľkonočného pondelka, keď máme veriť v zmŕtvychvstanie? Prichádzajú záchranári, prilieta vrtuľník. Musíme zatiahnuť okienka. Znovu sa pýtam, prečo tu leží. Mladí sprievodca nás obchádza a empaticky sa pýta, ako nám je a či nepotrebujeme pomoc. Chválim ho za ľudský prístup. A profesionalitu. Odpovie: „Už to robím tretí krát.“

Pred pár dňami ráno stálo metro. Niektorí vraj skočil do koľajšťa. Davy chodcov nervózne riešili ako sa dostať do práce. Nikto sa už ani nespýtal prečo.

Dakedy pred narodením aj nás starých bol život zviazaný pravidlami. Náročnými pravidlami, nepohodlnými pravidlami. Ľudia si ale vedeli odpúšťať ich nedodržanie. Dnes sa všetko môže. Nikto ti ale nič neodpustí, ani ty sám sebe. A tak ťa nasáva bahno beznádeje, klepot koľajníc našepkáva konečné riešenie. Zabudli sme, že po odpustení sa dá začínať znovu. Zabudli sme, že skutočne odpúšťa len ten Jeden.

Deň siedmy

Končí veľkonočná nedeľa. Vraciam sa vlakom domov. Pred pár hodinami som sedela na prehriatej trávě, v ktorej rozkvitali prvé fialky. Predo mnou ako nečakaná fatamorgána vyrastal hrebeň zasnežených Tatier. Štverala som sa do kopca po krížovej ceste. Aké nevhodné na veľkonočnú nedeľu. Ale posledné zastavenie bol prázdny hrob. Stál na lúke s rozkvitnutými fialkami. Vľavo Kráľova hoľa, vpravo Gerlach, Slavkovský a Lomnický štít. Nezaslúžená krása. Sedím vedľa fialiek, držím v rukách dar slávnostných dní. Ako posledný obraz mi zostal pred očami oheň veľkonočnej vigílie pred gotickým kostolíkom kdesi na Hornom Liptove. V diaľke mizol obrys Kriváňa a splýval s prichádzajúcou tmou. Naša skupinka ale mala svetlo. Mali sme v rukách drobné ohníčky veľkonočných sviečok. Vošli sme s nimi sedemstý krát do vnútra chrámu. V tej vzácnej chvíľke som nepochybovala o roku 0. Ani o roku 33.

TERÉZIA CHABADOVÁ

VÄZEŇ A MOTÝĽ

Modrá obloha dráždi svojou nevinnou farbou. Slnko chrlí svoje teplo, akoby chcelo z neba odsať všetku jeho nevinnosť. Vzduch je ťažký a nabitý sparou neskorého poludnia. Ovocný sad uprostred páľavy ostro kontrastuje ako život so smrťou. Neveľké stromy jabloní ponúkajú uprostred horúčavy tieň a vlahu. Mieša sa v ňom sladkastá vôňa jabĺk, únavy, ale aj potu. Bzučiacie osy a včely sa pasú na popadanom kvasiacom ovocí.

Damián stojí na rebríku a mechanicky z neho trhá krvavo červené plody jabĺk. Tmavomodré montérky sa mu lepia na telo a pot mu steká po tvári po malých kvapkách a mení sa v mokré mapy. Rukou si pretrie spotenú tvár a mechanicky odtrhne zo stromu ďalšie jablko. Opatrne ho položí do veľkého vaku, ktorý má zavesený cez plece a je naplnený až po samý okraj. Po celom dni ho každý nový pohyb páli, a predsa si ho naplno užíva.

„Auuu, tá sviňa ma zas poštípala,“ zaznie zdola. Ozve sa hlasné plesknutie dlaňou.

„Damiáán, heej, Dam zajtra meníme a zberáš na zemi tie zasrané plánky. My s Igorom budeme na strome.“

Damián sa oprie o kmeň stromu. Teplé slnečné lúče, ktoré prenikajú cez zelené žilkované listy mu pripomínajú bezstarostné detstvo, keď sa vyškrabal na každý strom v dedine. Zdola zaznie škrtnutie zapaľovačom a cez sladkú vôňu jabĺk preráža ostrý nikotínový dym.

„Dobre páni končíme. Vidím, že vy máte svoje vlastné pravidlá pán Frátrik. Dám vám to hodnotenia.“

„Ale pán referent, my sme ten koniec mali vypočítaný, vlastne to bolo niečo ako telepatia, pán referent.“

„Vás tie srandičky prejdú keď prideme na oddiel.“

Damiánovi od smiechu cuknú kútiky úst.

Zapozerá sa do dialky a vidí dvoch malých chlapcov, ako sa ženú cez pole na bicykloch a rýchlo miznú v malom lesíku. Potlačí ďalšiu spomienku na detstvo a opatrne zide dole z rebríka. Odloží vak do prázdnej plastovej priehradky a pomaly odopne popruhy, aby uložil pozbierané jablká do drevenej debničky. V tieni medzi stromami už vznikajú malé hlúčky mužov. Hoci je teplo, všetci majú na sebe rovnaké tmavomodré rovnošaty. Už z dialky kričia, že za chyby sa v tomto svete platí tou najvzácnejšou menou – časom.

„Páni, dofajčíme a zaradíme sa na sčítanie.“

Naoko frflajúca skupinka sa presúva za sprievodu nadávok a dymu k neveľkej budove vedľa sadu. Damián si naberie vodu do kovového hrnčeka a vytratí sa o kúsok ďalej. Schuti si potiahne z cigarety ako fajčiar, ktorý spláca nikotínový dlh a dusí v smradľavom oblaku dymu všetko, čo má ešte len prísť. Tam vonku nikdy nedával priestor vlastným myšlienkam. Svet vonku ubiehal príliš rýchlo a hekticky.

Má niečo po štyridsiatke a jeho výzorom sa veľmi neodlišuje od ostatných mužov

v rovnošatách. Jeho vysoká postava sa ešte nestihla zhrbiť pod ťarchou tohto miesta. Vlasy má oholené a jeho čelu dominuje ostrá vráska hnevu a výrazne žily, ktoré sa zdúvajú pri každom novom potiahnutí cigarety. Jeho tmavé oči majú hĺbku, ale sú zaobalené do povrchného nazerania na svet. Na pravej ruke mu dominuje tmavé tetovanie, ktoré sa tiahne od malíčka až po mohutné žilovaté predlaktie. Je na ňom znázornený malý chlapec na bicykli, ako sa snaží dobehnúť tmavé auto bez strechy.

Odrazu jeho pohľad zaujme malé stvorenie v tráve, ktoré sa celkom nečujne presúva z jedného lista na druhý. Je to malá húsenica červenohnedej farby so žltými flakmi uprostred drobného telíčka. Čupne si do podrepu a zapáli si ďalšiu cigaretu, akoby chcel sám pred sebou ospravedlniť fakt, že toto drobné stvorenie v tráve ho zaujíma viac, ako si dokáže sám pred sebou priznať. Húsenica sa presúva cez vysokú trávu vlnivým pohybom ako červenohnedý mäsitý valček. Damián sa k nej pomaly priblíži a so záujmom ju pozoruje. Fascinuje ho jej pohyb, pri ktorom nevýdava v tráve žiaden hluk. Vytiahne zápalkovú škatuľku, v ktorej je posledná zápalka. Jej koncom urobí do krabičky zopár dierok a potom odtrhne skorocelový list spolu s húsenicou a vloží ich dovnútra. Krabičku si vloží naspäť do väzenskej rovnošaty. „Končíme páni, zoradte sa,“ upozorní ich znova referent.

Po krátkom sčítaní nastupujú do malého väzenského autobusu a ovocný sad mizne v diaľke za nimi. Damián sedí pri okne a pozerá, ako život vonku plynie, zatiaľ čo ten jeho sa zmrštil do okliesneného väzenského režimu. Najviac na tomto mieste ho deprimuje čas. More času, v ktorom sa cíti stratený a znechutený. Vonku žil život uponáhľaného hráča, balansoval na šikmej ploche, kde žongloval s morálnymi zásadami a pokrivenými zákonmi. Honba za luxusom ho natoľko pohltila, že nevidel slučku, ktorá sa okolo neho pomaly, ale isto sťahovala. Chcel mať prachy, veľa prachov, ako ten chlapec z tetovania na jeho ruke, ktorý úporne pedáloval na svojom bicykli, aby sa mu podarilo dotknúť sa auta.

Po krátkej ceste prichádzajú do cieľa. Po zoradení a ďalšom sčítaní ich víta ťažká ocelová brána, z ktorej vane chlad a ťažoba. Jeden po druhom prechádzajú kontrolou. Damián si vopchá zápalkovú krabičku do spodného prádla a dúfa, že referent pri kontrole bude mať veľmi dobrú náladu a žiadne podozrenie.

„Dobre, podte dopredu, ruky od seba,“ zamáva pred ním detektorom kovov, ktorým ho preskenuje od zhora až dole.

„Dobre, ďalší,“ zaznieva a Damián so značnou úľavou prechádza cez posledný detektor, berie si svoje veci a o chvíľu je na cele. Je mu jasné, že riskuje, a keby húsenicu našli dostal by trest za porušenie pravidiel.

Vychádza na svoju poschodovú posteľ a opatrne otvára krabičku. Húsenica počas cesty spotrebovala značný kus listu, ale vyzerá, že je v poriadku. „Dam, ideme vedľa hrať žolíka, ideš?“ ozval sa Adam z druhého oddielu.

„Nie, som dnes trochu unavený. Ostanem.“

Cela sa vyprázdnila a Damián to okamžite využíva vo svoj prospech. Zoberie plastovú fľašu, ktorú si poctivo kúpil z väzenského bufetu. Priloží hrdlo fľaše a dociedzi to malé množstvo vyšumenej vody, ktoré sľubovalo vysoký obsah magnézia ako všeliek proti stresu a únave nech bol ich pôvod akýkoľvek.

„Keby ma videli kamoši povedali by, že som tu celkom scvokatel. Kamoši? !Ved’

žiadnych nemám, ale na to som prišiel až keď ma zavreli a o všetko som prišiel," pomyslí si.

Otočí plastovú fľašu v rukách a v strede ju trochu spučí, aby ju mohol prerezať. Maličkými manikúrovými klieštikmi na nechty predelí fľašu na polovicu. Dno nehostinného plastu vystelie toaletným papierom a navrch položí list z večere. Potom húsenicu opatrne položí so zvyškom zvädnutého listu na dno fľaše. Chvíľu sa na ňu uprene pozerá, akoby práve ubytoval svojho najvzácnejšieho hosťa. Z vedľajšej cely sa ozýva rehot a spráška nadávok. Nieкто búcha do stola a reve, že stávka je stávka. Pohľadom skontroluje dvere, či sa neblíži referent, a natiahne ponožku na vrch plastovej fľaše. Potom si ľahne do postele a s úžasom sleduje, ako húsenica začne žrať jeho šalát z večere.

Keď stíchne bzučanie neónových žiaroviek do tmy sa vkráda mučivé ticho. Niekedy je prerušené hlasným chrápaním, tých čo to vzdali alebo potiahnutím nosa, ktoré je okamžite maskované rozochveným kašľom. Chlapi neplačú. Vonkoncom nie tí s drsným tetovaním na mohutných pažiach a ostrým jazykom bez náznaku citu. Sem tam to odľahčí nejaký vtipálek, ktorý v ten večer má energiu šaškovať.

„Chalani nebuďte, aj tak im nechýbame.“ Niektorí sa zasmejú, iní zľahka smrknú.

„Sme ako na skaute, čo?“

Vyššie dvadsať dospelých mužov v jednej veľkej, stroho zariadenej miestnosti skutočne pripomína skautský oddiel počas letných prázdnin. Lenže po skončení tohto pobytu na nikoho nečakajú parené buchty s čučoriedkovým džemom ani hrdí rodičia, ktorí ich uznanlivo potľapkajú po pleci za to, že to hrdinsky zvládli.

„Chalani, držte už huby, lebo zobudíme toho nového. Ako sa volá? Ahman?“

„Nie, Ahmed. Dnes sa tu modlil na tom jeho koberčeku k tomu jeho Alahovi.“

„Škoda, že nelietá. Cela zaburáca smiechom.“

Je hlúpe veriť nejakému Alahovi, Bohu, či Budhovi, pomyslí si Damián a znechutene sa otočí na druhú stranu. Nikdy tieto veci neriešil, zdali sa mu detinským plytvaním času na úkor biznisu, ktorý nepočká.

Opatrne nakukne na húsenicu, ktorá nehybne leží na toaletnom papieri. Trocha ňou zatrasie a ona sa spomalene pohne. Prikrýje sa starým erárnym paplónom, ktorý páchne zmesou potu a dezinfekcie a zatvorí oči.

Sníva sa mu ako uháňa na bicykli cez ovocný sad a za ním beží jeho otec. Kričí na neho, aby ho čakal, ale on ho počuje tlmene ako cez zvukovú bublinu. Akurát sa stráca v hustom lese, keď ho zo sna vyruší nepríjemný úderný zvuk rannej sirény, ktorá ho vráti naspäť do reality. Narýchlo skontroluje svoju novú priateľku a po raňajkách jej šupne do fľaše kúsok šalátovej uhorky. Potom sa stráca v dave šťastlivcov, ktorí môžu pracovať na čerstvom vzduchu. Deň ubieha pomalšie ako ten predchádzajúci. Po pár hodinách je vysilený neúnosným teplom a chrbát ho nezniesiteľne bolí. Hreje ho myšlienka na koniec ťažkej šichty, ale aj na jeho nového živočíšneho priateľa. Cesta naspäť ubieha v známom režime.

Po príchode na celu pozdraví svoju novú kamošku.

„Ahooj, mám tu pre teba večeru. Som blázon. Myslíš, že som?! Určite som, veď sa rozprávam s húsenicou.“

Húsenica sa s chuťou pustí do nových zásob a zdá sa, že si nerobí ťažkú hlavu z toho,

že má dočinenie s bláznom.

„Nie si blázon. Nabudúce mi dones kľudne aj ďateľinu.“

Damián skoro spadol z poschodovej postele. Neveriacky si pretrel oči.

„Hrabe mi?! Vedel som, že skôr či neskôr sa tu zbláznim. Keby som bol pod vplyvom, nečudoval by som sa,“ habká ohromene.

„Nie si blázon, buď pokojný,“ zašveholí húsenica a s chuťou sa pustí do nového listu.

Damián zdesene vypulí oči, otvorí ústa a v nemom údive si šúcha dlaňou tvár. Plesne si rukou po tvári, aby sa prebral, ale stále sa mu zdá, že sa rozpráva s húsenicou. Visí na rebríku z poschodovej postele a nahlas premýšľa.

„Prečo mi hrablo až teraz?“

Počas zábavy v mnohých kluboch vyskúšal všetko možné aj nemožné, halucinogény neboli výnimkou. Videl všeličo, rozprával sa s démonmi, tancoval s lesnými vílami a bežal cez farebný les, ktorý ho chcel nakoniec zhltnúť. Veľakrát počul príbehy, v ktorých experimentovanie končilo schizofréniou.

Niekoľkokrát sa ešte pozrel na húsenicu, ale tá mlčala. Na druhý deň bola sobota a tá prinášala deň návštev. Cela sa po raňajkách vyprázdnila, časť väzňov sa vytratila pozrieť na rodinných príslušníkov, ktorí nad nimi nezlomili povestnú palicu. Tí čo ostali, potrebujú zamestnať myseľ, a tak buď fajčia a nadávajú, alebo odídu do posilňovne, aby zo seba vypotili smútok a hnev. O pár minút sa už z posilňovne šíri zápach potu a rozkladajúcej sa frustrácie.

Damián medzitým nahliadne do plastovej fľaše a húsenica zdvihne hlavu. Ak som v stave schizofrénie, aj tak s tým nič neurobím, pomyslí si a začne sa s húsenicou zhovárať ako so starou známou.

„Ako si sa sem vzala?“

„Myslíš, ako som vznikla? Ale ty nechceš pohľad do biológie. Keby si chcel, využiješ väzenskú knižnicu.“

„Nie, kašli na to. Je to hlúpa otázka. Navyše sa pýtam húsenice, ako sa tu vzala?! Moja schizofrénia už zjavne pokročila,“ rozpačito zažmurká.

„Ty netrpíš žiadnou schizofréniou!“

Potom dvihne svoju malú hnedú hlávku smerom hore a povie: „On všetko stvoril.“

Každé jedno stvorenie od tých najzraniteľnejších, ako som ja, až po poslednú hviezdu na nebi.“

„Nebud' smiešna! Kto On? Boh? No tak, nebud' hlúpa! Pozri sa okolo seba. No tak, pozri sa!“ naliehal.

Položí pred ňu ukazovák a húsenica po ňom vylezie hore. Pohodlne sa uvelebí na jeho dlani a Damián zdvihne ruku aby videla chladnú celu.

„Rozhliadni sa okolo seba! Je toto svet v ktorom existuje nejaký Boh?! No tak, pozri sa dobre.“

Na jeho čele sa objaví veľká žila a do tváre sa mu naženie krv. Jeho sánka zaškrípe v návale hnevu.

„Svet je plný násilia a hnevu. Tolko ľudí trpí, tak kde je ten tvoj Boh?!”

Keby existoval mohol by svet vyzerat takto?!”

„A čo si urobil pre to, aby vyzeral inak?“

„Ja?! Žiadny Boh neexistuje! Nevidím jediný dôvod, prečo by som mal niekomu

pomáhať.“ S opovrhnutím zdvihne obočie a v návale nekontrolovateľného hnevu mu zuby o seba tvrdo cvaknú.

Húsenica zosmutnie a ticho zašepká: „A kedy si ho skutočne hľadal?“

„Ja?! Šalieš? Nemal som čas na také hlúposti. Chcel som sa zabezpečiť. Nevieš si predstaviť, koľko možností ponúka dnešný svet. Tolko možností, ktoré som ako dieťa nikdy nemal. Bol by som blázon, keby som ich nevyužil. Darilo sa mi. Žil som úplne iný život. Nechápeš to! Nič o tom nevieš, si iba húsenica!“

„Možno, ale viem prečo som tu a kto ma stvoril,“ povie smutne.

Opatrne ju vkladá naspäť do plastovej fľaše. Celou sa rozhostí ticho a to bolí viac ako čokoľvek iné.

„Dáš si ešte jeden list?“

„Ak je to spôsob ako sa mi ospravedlniť, si nemotorný, ale prijímam.“

Damián sa rozosmial. Odvtedy každý deň trávi v dlhých rozhovoroch, ale o Bohu už nepadlo ani slovo. Dam brával húsenicu so sebou do sadu každý deň a ona sa držala pri ňom a rástla. Po skončení bolestivej šichty sa každý odobral do svojej cely, jeden do tej betónovej, aby zaplatil za svoje chyby, a húsenica do malej plastovej, aby ho naučila rásť.

„Dnes nepôjdem s tebou do sadu.“

„Bojíš sa, že nás chytia bachari?“ uškrnul sa

„Nie, prišiel môj čas.“

„Čas na čo?“ Damián sa nechápavo pomrvil.

„Odteraz budeme obaja v tichu.“

„V tichu?!“ jachtal zarazene.

Húsenica zdvihne k nemu svoju malú hlávku: „Zapamätaj si, že tie najkrajšie veci sa rodia len v úplnom tichu. Len v tichu sa dokážeš ponoriť sám do seba, precitnúť do vlastného bytia a dotknúť sa vlastnej duše. Pozoruj zázrak stvorenia a prerodu a rozmýšľaj, aký veľký je ten, ktorý nás stvoril.“ Damián sa nezmôže na slovo.

Nasledujúce dni prestáva húsenica žrať a sústreďí celú svoju energiu do začiatku jej znovuzrodenia. Z času na čas sa nemotorne pohne, až nakoniec celkom znehybnie. Na tretí deň jej Damián donesie zo sadu kúsok konára. Na jemnom vlákne sa z neho spustí a zavesí sa do maličkého priestoru plastovej fľaše.

Na ďalší deň stráca svoju žiarivú farbu a pôvodný lesk a vyzerá, akoby sa z jej drobného tela postupne vytrácal život. Jej drobné telíčko visí na jemnom vlákne z konára a miestami sa jemne chvie. Takto visí celý deň a Damián ju pozoruje s napätím a obavami.

„Si v poriadku?“

„Neboj sa len ver,“ zašepkala slabým rozochveným hlasom.

Jej drobný hrudník sa nafúkne. Začne sa rytmicky skrúcať a jej drobné telo je zmietané neviditeľnou bolesťou a svalovými kŕčmi. Chvíľu zotráva vo vzduchu a trasie sa. Nakoniec jej praskne koža a ona sa naposledy silno zachveje. Pomaly zvlieka svoju starú kožu, ktorá jej viac nepatrí a bez ľútosti ju necháva za sebou ako človek, ktorý sa rozhodol opustiť svoj spackaný život a začať odznova. Pod jej starou kožou sa objaví oválna kukla. Je mákká a má bledozelenú farbu čerstvo vyrašenej jarnej trávy. Damián sedí bez pohnutia pri plastovej fľaši a užasuto sleduje, ako sa v priebehu pár hodín

kukla mení, až nakoniec stvrdne v smaragdovozelenú lesklú kvapku.

Vždy, keď je na cele, s úžasom pozoruje svoju malú priateľku, ako visí hlavou dole v úplnom tichu a trpezlivo čaká na svoj vlastný prerod. Prešiel týždeň a všetko vyzerá ako v prvý deň. Z malého konára uprostred plastu visí nehybná nepriehľadná kvapka pripomínajúca tmavozelený list. Po druhom týždni si všimne, že kukla stráca svoj sklovitý lesk a jej povrch sa stáva matnejší. Dni vo väzení ubiehajú odrazu inak, ako vo zvláštnom očakávaní. Tretí týždeň kukla stráca svoju zelenú farbu a každým dňom začne byť čoraz tenšia a svetlejšia.

Je piatok večer a pre väčšinu väzňov to znamená víkend, aj keď len vo väzenskom režime. Pre Damiána to znamená nádej, že uvidí premenu svojej priateľky na motýľa. Celá kukla sa ešte viac ztenšuje a s príchodom večera získava zrkadlový odlesk. Je priehľadná ako sklo, v ktorom je schúlené dospelé telo motýľa. Cez priesvitnú stenu kukly začínajú byť vidieť tmavé obrysy a hnedé vzory s výraznými očkami zadnej strany zložených krídel.

S príchodom víkendu Damián cíti, že jeho priateľka je na konci svojej cesty a od rána sa od nej nepohne.

Vo vnútri cely rezonuje hlasné ticho, ktoré je plné napätia a očakávania. Cez zamrežované okno, ktoré je otvorené sa prediera dnu vonkajší svet. Celou sa rozozvučí hlasné cvrlikanie svrčka. Znie ako žalostný nárek očakávania. Clivo. Hlasno. Burcujúco.

Telo motýľa sa niekoľkokrát pomrví. Pevný obal nahlas zapraská a na kukle sa objaví malá trhlina. Nové stvorenie sa opatrne derie na svet z úzkej krypty svojho dočasného odpočinku. Prvé lezú von dlhé tykadlá s malou chlpatou hlávkou a za nimi nasledujú roztrasené tenké nohy. Neponáhla sa. Sústredí sa a opatrne dostáva von svoje pokrčené krídla. Na toaletný papier dopadne kvapka červenej krvi. Vpíja sa do papiera a zanecháva na ňom červenú stopu, ako poznanie, že znovuzrodenie je možné len v tichu a bolesti. Ostáva nehybne visieť z konára, kde pomaly a zťažka predychava svoju námahu. V tomto okamihu je toto stvorenie celkom bezbranné. Jeho krídla pripomínajú malé zvráskavené listy bez štipky života. Damián sleduje v nemom úžase celé toto divadlo. Miestami rozmýšľa, či je jeho priateľka v poriadku. Motýľ chvíľu oddychuje a zbiera sily, aby mohol urobiť to, na čo bol stvorený. Svrčky vonku stíchnu, aby zachytili prvý šepot jeho krídel. Rytmickými sťahmi pumpuje do drobných žiliek na svojich krídlach tekutinu. Pokrčené krídla sa vystierajú, akoby niekto do nich pulzoval život.

Damián pri pohľade na pulzujúce krídla myslí na Boha. Zrazu ho vidí celkom jasne a zreteľne ako dychberúceho umelca, ktorý vpísal život každému jednému stvoreniu na tomto svete. Zošuverené krídla sa vystrú do pevných modrofialových plôch, ktoré motýľ naplno rozprestrie. Cela exploduje mocným úžasom a všetko na okamih zastane.

Potom prvýkrát vyletí z plastovej fľaše a jemne zatrepoce krídlami. Damián pocíti jemný vánok aj zraniteľnosť vlastného bytia. Motýľ preletí ponad útrobnosť cely a potom si sadne na Damiánovu ruku.

Keď sa krehké motýlie krídla dotknú jeho potetovanej ruky, jeho telom prebehnú zimomriavky. V hlave mu zaznievajú jej slová: „Neboj sa, len ver.“

„Zo série Nemilovaní“

PETRA MARUŠKANIČOVÁ

NÁVOD NA POKRYTECTVO

Pokrytci. Svet je plný ľudí, ktorí konajú úplne inak, ako hovoria. Napríklad všetkým známym vykladajú, aké je dobré jesť zdravo, a potom sa za ich chrbtami napchávajú fastfoodom. Každú nedeľu chodia do kostola, modlia sa k Pánu Bohu za zdravie svojich blízkych, darujú neraz i nemalé čiastky farnosti a charitám... A potom nadávajú. Kričia na svoje deti. Preklínajú susedov, keď si pred ich domom zaparkujú auto. Nadávajú, že nemajú miesto v mhdčke, a ohováraajú viac ako babky na trhu.

Preto som bola som veľmi našťavaná, keď ma mama nasilu zapísala ako dobrovoľnú animátorku na farský festival. Ešte horšie bolo, že jednou z podmienok bolo mať oblečený kostým nejakého svätca. Rozhodne som netúžila stráviť prázdninový deň s uvrešťanými deťmi a v blízkosti nášho zatrpknutého farára, s ktorým sme rozhodne kamaráti neboli. Bohužiaľ, mojím osobným pravidlom bolo pomáhať ostatným, aj ľuďom ako náš farár, a rozhodne som sa nechcela ja stať tým pokrytcom.

Volbu kostýmu som neľutovala ani napriek tomu, že mi v dlhom tmavomodrom župane a kuželovitom čarodejníckom klobúku z hračkárstva bolo neveriteľne horúco.

V okamihu, ako som vstúpila na trávnik farského dvora, si to ku mne namieril najväčší hráč mestskej farnosti. Farárov úsmev, ktorý venoval všetkým šťastným mamičkám a deťom, bol falošnejší ako mihalnice niektorých mojich spolužiačok.

„Pochválený buď Ježiš Kristus...“ zdravil sa a kýval hlavou. Jeho výraz sa však v sekunde zmenil, keď sa dopracoval do mojej tesnej blízkosti. „Daniela! Okamžite mi vysvetli, čo to máš na sebe!“

„Ach, toto?“ rukami som ukázala na svoj kostým predstierajúc, že absolútne nechápem, čo ho tak pohoršilo. „To je, prosím pekne, pocta všetkým inteligentným ženám, ktoré cirkev v minulosti nespravodlivo odsúdila a upálila.“ Vyčarovala som najžiarivejší úsmev, aby som farárovi pripomenula dôvod, kvôli ktorému ma tak miluje.

„Okamžite si to choď vyzliecť!“ prikázal mi. Na čele mu navrela žila.

Nie,“ pokrútila som hlavou. „Bez tohto kostýmu ja animátorovať nebudem.“

„Kto to kedy videl, takto sa rúhať!“ farár zopál ruky v modliacom geste a obrátil zrak na nebo. „ Tá dnešná mládež.“

Farár so mnou netrúvil čas o nič radšej ako ja s ním, preto sa rozhodol dať mi pokoj. Vedel, že takto narýchlo by ani medzi kresťanmi nijakú náhradu nenašiel, hoci všetci sľubovali konať dobro. Preto som sa nerada k týmto ľuďom radila. Ku kresťanom, ku cirkvi. Toľko pokrytectva... A moja mama, ďalší pokrytec, sa snažila toto moje presvedčenie napraviť podobnými akciami.

Postavila som sa teda na stanovisko, ktoré ostalo voľné. Úlohou bolo trafiť sa loptičkou do kruhu. Chodili ku mne deti s malými papierikmi. Po splnení úlohy odo mňa dostali pečiatku. Celý čas šlo všetko tak, ako malo. A viete čo? Nikomu, okrem farára, môj čarodejnicky kostým neprekážal! Dokonca mi ho deti chválili. Zhruba okolo obeda som sa však začala potiť, ale snažila som sa to pred farárom nedať najavo, keď prechádzal okolo stanovišť. Všetkým ostatným dobrovoľníkom venoval ten svoj

falošný úsmev, len mne nie.

Po vyhodnotení súťaží, keď väčšina rodín odišla a na dvore ostalo len pár premotivovaných jedincov, sa všetko poriadne skomplikovalo. Dokonca som si to celé začala užívať. Chválila som deti, akú majú dobrú mušku. Vtom sa spoza môjho chrbta ozval tenučký hlások.

„Teta, rýchlo, pomôžte mi! Katku uhryzol had.“ Chlapček, ktorý sa ku mne ozval, mohol mať tak sedem. Hnedé vlasy mal strapaté a od slnka a súťaženia bol celý spotený.

„Po prvé: nie som teta, nemám ani osemnásť,“ začala som opatrne, „a po druhé: kde je tá Katka?“

Chlapček, volal sa Filip, ako mi neskôr prezradil, ma zaviedol za svojou sestrou Katkou. Sedela pod stromom na konci pozemku a vzlykala. Podľa jej hnedých vlasov a veku som usúdila, že sú s Filipom dvojčatá.

Dobehla som k dievčaťu. Všimla som si, že na pravej nohe má v oblasti členka stopy po uhryznutí. Kľakla som si na jedno koleno do trávy, no ešte predtým som skontrolovala, či sa v okolí nenachádza žiadny ďalší had. Myslou mi preleteli všetky informácie o uštipnutiach, ktoré sme sa učili na strednej zdravotnej škole, kam som chodila.

„Ahoj,“ pozdravila som Katku. Vzápätí mi došlo, že nemám žiaden plán, ako to vyriešiť. Prepadlo a nutkanie prosto odísť a nechať ju tam. Za toto ma farár dostatočne neplatí. Vlastne ma neplatí vôbec...

Nebolo by to však pokrytecké? Vždy som hovorila, že si ľudia musia navzájom pomáhať. Nebol by odchod od človeka v núdzi aj v rozpore s mojimi hodnotami?

Malá Katka ma ignorovala, preto som sa rozhodla zo seba vytlačiť niečo viac. „Som Danka. A pomôžem ti. Ale najprv potrebujem vedieť, aký had ťa uhryzol,“ začala som opatrne. Nebola som veľmi odborník na konverzácie s deťmi. „Preto potrebujem, aby si si spomenula.“

Dievčatko sa na mňa pozrelo usmlenými očami. „Ja-ja si nepamätáááám.“ A spustila rev, aký som v živote nepočula. Určite ju ten štipanec bolel.

„Ja viem, bol taký biely,“ začal Filip a zamyslel sa. „Taký biely... a mal na chrbte také čierne čiary. Také cik-cak.“ Kreslil čiary prstom vo vzduchu.

Robila som všetko pre to, aby som si predstavila hada podľa jeho opisu. Najhoršie na tom bolo, že mi to vychádzalo len na vretenicu. Jediného jedovatého hada na našom území. Aké šťastie.

„Okey,“ vzdychla som. „To nie je dobré. Kde máte rodičov?“ Bola som si vedomá, že situáciu sama nezvládnem. Obzerala som sa po dvore a čakala, či sa k plačúcemu dieťaťu niekto neprihlási. Či sa z davu nevynorí ich mama ovplyvnená materinským inštinktom a nepríde na pomoc.

„Oni tu nie sú,“ povedal Filip, akoby bolo úplne normálne nechávať dve malé deti na farskom dvore samé. „Išli k našej krstnej.“

„Dobre, zavoláme im,“ myslela som si, že som vyriešila problém.

„No... my nemáme mobil,“ povedal opatrne Filipko.

„Prosím, povedz, že vieš ich číslo naspamäť.“

„Neviem.“

Čo je, sakra, s dnešnými deťmi?! Každé jedno má od narodenia v ruke iPhone, ale keď potrebujeme niekomu zavolať, nikto nemá nič!

„Tak... máš nejaký iný plán?“ po chvíľke zamyslenia som sa zapozerala na Filipa. Až potom mi došlo, že sa na plán pýtam malého decka.

„Ty si staršia,“ povedal pohoršene. „Ty mi máš povedať, čo budeme robiť.“

Za toto mi fakt dost neplatili... Počkať, nie je pokrytecké chcieť peniaze za nezištnú pomoc...?

„Ale mohli by sme Katke urobiť škrtidlo,“ navrhol Filip s úsmevom, očividne spokojný sám so sebou. „Videl som to vo filme.“

„Nie. Pri deťoch sa škrtidlá nerobia,“ vysvetlila som mu. „Postráž sestru, nech s tou nohou nehýbe. O chvíľu som späť.“

Rozbehla som sa teda za farárom. Nie však preto, aby som ho poprosila o honorár vyšší ako nula eur. Potrebovali sme zodpovednú dospelú osobu, ktorá vedela šoférovať. Museli sme konať rýchlo. Nevedela som, ako účinkuje jed vretenice na malé deti, a rozhodne teraz nebol čas googliť to.

„Pán farár!“ našla som ho pri stanovišti so štafetou, práve všetko balili. „Jedno dievčatko uštipla vretenica! Nemá tu rodičov!“

„Čože?“ Farár vypúľil oči, dobre mu nevypadli z jamiek.

Znova som zopakovala svoju predchádzajúcu vetu: „Musíme ju vziať na pohotovosť!“ vyhrkla som, aby sa konečne spamätal. „Je tam vzhadu,“ a zaviedla som farára ku Katke a Filipovi. Následne som vzala dievčatko na ruky a niesla ju smerom k farárovmu autu. Nasadli sme doň v momente, ako sa prestal pýtať: „Prečo práve ja, Pane? Prečo práve ja?“

Sedela som s deťmi vzhadu a držala Katkinu nohu vo vodorovnej polohe, ako sme sa to učili v škole. Farár si to drtil mestskými cestami rýchlejšie ako povolenou päťdesiatkou a párkrát prešiel na červenú. Ja som zatiaľ premýšľala, ako sa budú tváriť rodičia detí, keď sa vrátia a Filipa a Katky nikde nebude.

„Urob škrtidlo,“ povedal farár napäto, keď sme zastavili na semafore. Boli sme až tretí v poradí, preto nemohol znova porušiť dopravné predpisy a ísť ďalej. Cítila som, že sa o Katku úprimne bojí. Hadie uštipnutia neboli sranda. Nikdy ste nevedeli, ako na nich človek zareaguje a či nemá alergiu.

„Nie,“ odvetila som a prevrátila oči nad tým nápadom. Chápem, že to navrhol malý chlapec, ale farár? To fakt také nevie? Veď hady by mali byť jeho najväčším nepriateľom.

„Prečo nie?“ nervózne zovrel volant. Potom dupol na plyn, až to s nami vzhadu trhol.

„Ja som to tiež navrhol,“ povedal Filip a absolútne mi tým nepomohol.

Ignorovala som chlapca. „Lebo pri uštipnutí hadom má byť končatina iba stabilizovaná. Škrtidlo prosto robiť nemáte!“ chcela som to vysvetliť vecne, tak ako tí zdravotníci v škole, ale aj mnou lomcovali nervy. Dlane sa mi potili a mala som pocit, že si to Katka veľmi dobre uvedomuje. „Keby sme jej urobili škrtidlo a doktori ho potom zložili, mohlo by sa jej do krvi uvoľniť veľké množstvo jedu.“

„Ja som počul, že sa robiť má,“ farár sa so mnou, samozrejme, musel hádať.

„Kto chodí na zdravotku?! Vy alebo ja?!“

„Prestaňte sa hádať,“ Katka to už nevydržala, „lebo zomriem. Ste dospelí, máte byť múdrejší.“ S farárom sme si v spätnom sedadle vymenili pohľady. Ani jeden z nás

nechápal, odkiaľ sa v nej tie slová nabrali. Dôležité bolo, že mala pravdu.

Farár zaparkoval ako priemerný vodič BMW, čiže nakrivo cez dve čiar. Nebežali sme, ale náhlili sme sa dovnútra najrýchlejšie, ako to šlo. Našťastie bola čakáreň prázdna.

Sestrička akurát vychádzala z dverí, aby skontrolovala, či nemá žiadnych nových pacientov.

Všimla si však nás. Premerala si môj kostým a farára. Prekvapene sa usmiala. Nespúšťajúc z nás zrak, zakričala do dverí ambulancie: „Pán doktor, podte sa pozrieť.“

Z ambulancie sa ozvalo zapraskanie stoličky a o chvíľu sa z dverí vynoril postarší doktor. Zložil si veľké hranaté okuliare, utrel si ich do bieleho plášta. Znova si ich nasadil na oči a pousmial sa. „Tak toto sme tu ešte nemali.“

Doktor prezrel Katkino zranenie a vydezinfikoval ho. Samozrejme, dievčatko dostalo aj lieky na bolesť. Nebol si totiž istý, či ju vážne uhryzla vretenica. Filip mohol svoj opis popliesť, to sa deťom stávalo. Následne sme ešte tridsať minút čakali na chodbe, či sa u Katky neprejavia príznaky ako zvracanie. Našťastie sa Katka postupne upokojila a už vôbec neplakala.

„Viete, čo sa mi na tomto všetkom najviac páči?“ spýtala sa sestrička, keď nás po polhodine prišla skontrolovať.

„Čo?“ zaujímalo farára. Tiež som nedokázala pochopiť, čo sa jej páči na takomto nešťastí.

Sestrička sa pousmiala a venovala pohľad farárovi. „Že odvekí nepriatelia zakopali vojnovú sekeru,“ presunula svoje oči na mňa a môj kostým, „aby pomohli dieťaťu.“

Farár sa na mňa slabo usmial a ja som mu úsmev opätovala.

Doktor medzitým skočil na poschodie, kde sa nachádzali pediatri, a spýtal sa ich, či niekto z nich náhodou nie je všeobecný lekár Katky a Filipa. Ukázalo sa, že jedna doktorka ňou bola a zo zdravotnej karty nám poskytla číslo na rodičov. Farár im zavolať a vysvetliť, čo sa stalo. Neboli nadšení, ale aspoň sa nás nerozhodli žalovať. Nakoniec, bola to ich chyba. Oni nechali malé deti na farskom dvore bez dozoru a našou prácou nebolo na nich dohliadať, len ich zabaviť.

Katkino zranenie bolo teda znova vyčistené a prelepené, dostala pre istotu antibiotiká na predpis, keďže patrila do rizikovej skupiny.

„Už sa nemusíš báť, princezná,“ upokojoval ju doktor. „Všetko bude v poriadku.“

O čosi neskôr sme stáli pred budovou nemocnice a čakali, kým si rodičia vyzdvihnú svoje deti. Keď pán a pani fotrovci dorazili, deti sa k nim rozbehli so šťastím na tvári.

„Aj tak sa to všetko stalo kvôli tebe,“ neodpustil si farár výčitku.

„Hej, jasné,“ odvetila som sarkasticky. „Pretože ja som to dievča uhryzla.“

„Boh ťa chcel potrestať za toto rúhanie,“ znova narážal na môj kostým. „Ten had sa nevolá vretenica severná len tak pre srandu králikov. Žije na severe. Tu na juhu nemal čo hľadať.“

„Ten had sa nevolá vretenica severná len tak zo srandy,“ opravila som jeho výrok. Zdvihol obočie, akoby nechápal, prečo to opakujem. Rozhodla som sa to teda vysvetliť. „Nemôžete použiť zvierať frazeologizmus vo vete o zvierati. Znie to rušivo.“

Tentoraz prevrátil oči on, ale rýchlo znova nahodil svoj vecný tón. „Tak či tak, Boh nás týmto chcel niečo naučiť.“

„S tým s vami súhlasím,“ otočila som sa k nemu a doširoka sa usmiala. „Chcel vás naučiť, aby ste nepoužívali škrtidlá.“

Pribehol k nám Filip a na rozlúčku ma tuho objal. Tak ma to prekvapilo, že som sekundu len strnulo stála, potom som ho však potľapkala po hlave.

Odtiahol sa odo mňa. „Ja si myslím,“ povedal, „že vás oboch chcel naučiť spolupracovať.“

Keď deti odišli, farár sa na mňa pozrel. Prekvapilo ma, že som v tom pohľade nenašla žiadnu výčitku. „Musím ti povedať, Daniela, že napriek tvojim hlúpostiam a provokácii,“ znova narážal na môj kostým, ale pousmial sa, „si to dnes zvládla celkom dobre.“

Tentoraz som mu ten úsmev nemohla neopäťovať.

Svet je plný pokrytcov, ľudí, ktorí konajú úplne inak, ako hovoria. Týchto ľudí som odsudzovala, lenže v skutočnosti je každý z nás trochu pokrytec. Možno sa jednoducho nedá byť čistý človek. Nikto z nás nie je dokonalý, iba sám Pán Boh.

Neviem, či je reálne byť úplne nepokrytecký, ale čo viem, je to, že sa stále môžeme snažiť byť lepšími ľuďmi.

MILA PÓPADIČ

(pseudonym)

OBRAZ DUŠE

Kapitola 1.

CELA

Každý človek má dva príbehy. Jeden, ktorý sa odohráva pred očami divákov, a ten druhý, skutočný. Na ktorý z nich môže byť hrdý? Nájdí desať rozdielov. Mal rád takého hry. Lúštenie krížoviek. Hľadanie správnej odpovede. Hlavolamy.

Uzdravenie vyviera zvnútra. Vraj. Pre istotu nikomu nepovedal o svojej túžbe zomrieť. Je to len fráza. Používa ich, neverí im. Uzdravenie sa riadi vlastnými zákonmi. Ako načasovanie udalostí. Takzvané náhody. Verí v bezmocnosť, verí v pocit viny. Topí sa v temnote. Vniká mu s dychom do pľúc. Prúdi v jeho krvi. Každá jeho bunka má farbu smrti. Bolesť je červené vlákno, niť, čo spája so životom. Prekvapivo pevné. Nepretrhne sa tak ľahko, ako dúfal. Je struna, napnutá na prasknutie. Znie ako škrípanie zubami. Nepríjemná pesnička.

Zlepené pery. Jedna z mnohých čiar na jeho tvári. Sotva sa hýbu. S odporom prehĺta jedlo. Ako kus vlhkej špongie. Musí sa premáhať, neprotestuje, nemá na výber. Je priesvitný, nehluchý. Zapchávajú mu ústa tabletkami, negatívne výsledky v zásuvke. Nedívajú sa mu do očí. Je z neho pacient. Predmet výskumu, číslo. Zviaza so základnými potrebami. Jeho život je zredukovaný na minimum. V duchu si vraví, s miernym nádychom škodoradosti: Tak, tu leží ten úspešný chlap! Vychudnutý, pokrútený ako konár, čo nemal dosť priestoru rásť. Starý, vyschnutý konár, ktorý sa už chystá niekto odpíliť. Nebráni sa. Pozerá na seba ako na postavu vo filme. Rád by sledoval iný kanál. Ovládač nie je v jeho ruke. Zmierenie s nevyhnutným, odpor k súcitu. Žiadnu sebaľútosť! Prikazuje si.

Nemocničná izba je cela. Nenašiel lepší ekvivalent. Akoby bol ponorený do ľadovej vody, len hlava mu z nej trčí. Oddelená od zvyšku tela tupou sekerou. Zápch dezinfekcie splýva s jeho potom, hnusí sa mu ho dýchať. Je súčasť zariadenia, starý inventár. Hľadá niečo živé. Celý deň nepretržite hypnotizuje malé okno. Žalúzie sú ako znetvorené prsty, zachytávajú lúče slnka. Ledva sa pomedzi ne prepašuje. Po stenách sa nezniesiteľne pomaly plazia tieň. Umelé svetlo nad jeho posteľou ich zabíja, reže ako piesok v očiach. Biela unavuje. Farebný svet za oknom filtrujú zhrdzavené mreže. V mozgu má zapichnuté otázky, tesne jeden vedľa druhého. Je naprataný na prasknutie ako staré vreco. Ticho je sterilné a precízne, ako skúsený chirurg, operuje dušu bez anestézie. Znehybnený, neschopný pretrhnúť putá bolesti. Trpká chuť v pohári priloženom k popraskaným perám. Umlčaný lepkavým hustým zúfalstvom. Neviditeľná ruka mu stláča srdce, žily nepríjemne pulzujú v surovom rytme. Kladivo bije do hlavy. Čo chce z neho ukuť? Rozpadáva sa. Mení sa na kašu, beztvárú hmotu. Ako pomleté mäso. Keď mu podajú lieky, na chvíľu bolesť ustúpi. Ale nevzdáva sa. Ukryje sa niekde za rohom. Trpezlivo vyčkáva. Ručička na hodinkách sa nehýbe, díva

sa na ňu, tlačí ju pohľadom. Túži zaspať. Otupiť myseľ.

Spomenie si na Getsemanskú záhradu. Nevládze sa modliť. Slová sa mu v ústach rozplývajú a prehltáva ich ako horké sliny. Utrpenie je pavučina. On je mucha. Čím viac sa bráni, tým viac sa zamotáva. Starec, čo tu zomrel, zanechal po sebe svoj tieň na vedľajšej posteli. Počuje jeho dych. Cíti chvenie vzduchu, keď prejde okolo. Robí to často. Akoby ho chcel pohľadiť. Staré okno praská a vzdychá. Cez deň priateľ, v noci mu nedá spať. Tma ho objíma a zároveň dusí. To je milenka! Skúša, koľko znesie. Starec sleduje jeho súboj a tipuje, kto vyhrá. On už vie svoje. Každý nádych a úder srdca je súčasť nekonečného vlaku. Nedovolí mu prejsť na druhú stranu. Má chuť skočiť pod kolesá. No nemá silu. Alebo odvahu? Keď sa ponára do spomienok, klesá do hĺbky. Tam je jeho útočisko. Domov je silné slovo. Mal ho vôbec niekedy? Nemôže sa vrátiť, aj keď by veľmi chcel. Pozerá na svet zdola. Očami chlapca. Drží v ruke farbičku, tuho ju stíska a nechce ju pustiť. Jej žiarivo červená farba je magická. Môže tvoriť vlastný svet. Taký, aký ho vidí iba on. Je to jeho superschopnosť. Objavil niečo zaujímavejšie ako hľadiet na kúzelníka, ktorý loví predmety z čierneho klobúka. Aj keď sú živé a nikto nevie, ako sa tam zmestili. Zhmoťhuje obrazy svojho vnútra. Fascinuje ho svetlo, ktoré sa počas dňa mení a on ho môže zvečniť. Snaží sa zachytiť tú prchavú chvíľu. Moment krásy. Úžas. Nadšenie. Najjasnejšie sa to opisuje farbami, slová nestačia. So zatajeným dychom pozoroval západy slnka, kedy zlatisté lúče pomaly a plynule prechádzajú do dramatickej oranžovočervenej farby a potom sa rozplynú v súmraku. Farby sú nevyhnutné. Sýti sa nimi. Odkiaľ sa to v ňom vzalo? Načo je to dobré? Je to vôbec dobré? Niektoré otázky sú zbytočné, majú veľa odpovedí a možno ani jedna nie je správna. Alebo sú správne všetky. Je cudzinec. Nezapadá. Hovorí neznámym jazykom. Čože? Aká krása? Dokonalý vzhľad! Luxusné značky a drahé autá, falošné úsmevy na fotkách. Cesta nahor. Len sa neobzerať! Každá prekážka na jeho ceste do ničoty zmizla. Akoby náhodou, samozrejme. Umenie? Načo? Spochybnené. Vyškrtnuté. Zamietnuté. Rodina. Komu inému mal veriť? Spočítané. Uzavreté. O tom sa nediskutuje. Je to jasné. Premárnené roky života. Nezmyselné tituly. Kariéra. Tak veľa slov na opis bezcenností. Haraburdy! Zbytočné plytvanie. Množstvo energie má takmer na nule. Na prste ho tlačí obrúčka. Vraj symbol lásky! Nie. Výčitka. Pripomienka v mobile. Odišla bez jeho priezviska. Jej meno už nikdy nevysloví, až taký masochista nie je. Mali dcéru a syna. Takmer rozprávka. Až na ten koniec. Syn, motorka, smrť. Slová, spojené znamienkami plus a rovná sa. Krutá rovnica. Bola to jeho prvá a posledná jazda. Pociť viny ho pomaly požieral zaživa. Už nemusí nič predstierať. Nebol dobrý herec a nepotrpel si na uznanie publika. Smrť otca. Demencia mamy. Ďalšie rany, pred ktorými neuhýbal. Len do toho! Udri si! Povzbudzoval osud a vyzýval ho. Aké prekvapenia máš ešte pripravené? Keby to aspoň tušil! Mohol by sa pripraviť. Keby vedel resetovať svoju pamäť, vymazal by všetky chyby a omyly. To je sen každého hlupáka. Alebo smoliara? Dcéra sa zmenila ako voda na paru a rozplynula sa v priestore. Tak ako jej matka. Pohľadnice z rôznych krajín zanechávala ako omrvinky. Aspoň vedel, že žije. Má veľký dom. Kedysi bol naňho hrdý. Teraz je to hrobka. Smrdí minulosťou. Zošedivel spolu s ním. Synova izba je otvorená rana. Nesmie sa dotknúť ani kľučky na dverách. Páli. Zopár ženiných handier visí v skrini. Mŕtvolý na výstrahu. Tak prečo ich nevyhodil? Blázon! Schoval ich za oblek, ktorý má pripravený do hrobu. Ako v ňom bude vyzeráť? Uškrnul sa. To už

predsa nebude on. Možno mu bude trochu veľký, scvrkával sa. Ako sušená slivka. Toto je teraz jeho silná stránka, nebadateľne sa vytrácať, až kým úplne nezmizne. Vyležal priehlbínu na starom gauči. Odtlačok jeho tela na pamiatku. V noci dom ožíval. Neboli to len kroky alebo presúvanie nábytku. Dom sa zmenšoval, múry sa posúvali smerom k stredu, nenápadne, po milimetroch. Zo všetkých strán naraz. Bol príliš hrdý, aby si priznal strach, tak sa ho snažil prehlušiť televízorom, alebo rozpustiť v alkohole. Vždy si líhal chrbtom k stene.

Kapitola 2.

SNY

Začali mu dávať silné lieky. Mali nečakané vedľajšie účinky. V príbalovom letáku ich neuviedli. Podivné sny, ktoré sa mu ako triesky dostávajú hlboko pod kožu. V nich stále pred niečím alebo niekým utekal. Bolo to zbytočné. Akoby bežal na páse.

Štveral sa potme hore kopcom, potkýnal sa. Padal a vstával. Pot z neho stekal v prúdoch. Oči štípali, ťažko dýchal. Keď sa vydriapal nahor, oslepila ho sopka. Chrlila žeravú lávu. Zavýjala ako monštrum. Jej rev ním triasol ako elektrina. Tu zbadal neďaleko muža. Dival sa smerom k nemu, ale nevidel ho. Pravú polovicu tváre mal červenú, ľavá strana bola biela. Vysoký, v tmavom obleku, tvár ako z obálky časopisov. Dlhé tmavé vlasy, vlnité a padajúce voľne na plecía. Sebavedome sa usmieval, akoby pozoval pred objektívom. V tej chvíli udrél blesk na vrchol sopky. Ten muž sa ani nepohol. Nevnímal nič okrem seba.

Akási jemná, takmer nepostrehnuteľná a nehmotná hmľa, blížila sa pomaly zhora smerom k tomu mužovi. V tej hmle bola ukrytá postava s krídlami, ktoré sa ladne a nehučne pohybovali. V ruke sa mu leskla strieborná kopija, na ktorej sa odrážal ladový svit mesiaca.

Muž tú postavu s krídlami nevidel. Blížila sa k nemu nenápadne odzadu. Náhle si uvedomil, že ho niekto pozoruje a pozrel sa svojmu divákovi priamo do očí. V pravom oku sa mu zablysla červená iskra. V tej chvíli bol rád, že sa prebudil. Čelo ho páliło, akoby mal na ňom vypálené znamenie. Ruka sa mu triasla a v prítmí izby takmer nič nevidel. Zhodil pohár s vodou na zem. Ozvala sa rana. V noci bol každý hluk prisilný. Dvere izby sa takmer okamžite otvorili, akoby niekto stál hneď za nimi. Vo svetle z chodby sa zjavila príšera. Dobré ju poznal. Vždy keď vstúpila do miestnosti, zmenil sa na hmyz. Malý, maličiký. Už len zašliapnúť. Striaslo ho. Rozsvietila svetlo, jej tvár s výrazom odporu a znechutenia, pery vykrútené do grimasy, vrásky okolo očí sa prehĺbili. Vychutnávala si to. Nepoznala inú radosť. „Čo to tu stvárate?“ Karhala ho ako malé decko, ktoré sa pomociło do postele. „Ja to tu upratovať nebudem“, pokračovala, „ešte viac ako podvodníkov, neznášam hypochondrov a simulantov, mali by ste vyhľadať odbornú pomoc, na toto oddelenie rozhodne nepatríte...“ Bol by radšej, keby kričala, ale hovorila ako robot. Keď si uvedomila, že za ňou niekto stojí, jej tvár sa vyhladila a pokožka na lícach stratila sivú farbu. Po príšere nezostala žiadna stopa, len v jeho vnútri. Za jej chrbtom stála mladá sestrička.

„Dobre, že idete,“ obrátila sa k nej, „máte tu robotu.“ Usmiala sa a odišla. Akoby sa nič nestalo. Niekde vonku, v diaľke, sa zablysko. Nehrmelo. Niektorí ľudia so sebou

prinášajú svieži vzduch. Ako po búrke. Iní, akoby ho vydýchali. Keď vstúpila do miestnosti ona, prinášala vôňu domova. „Ja to tu dám do poriadku, netrápajte sa. Chceli ste sa napiť vody?“ opýtala sa, keď zbadala rozbitý pohár na zemi. Nadvihol sa a chcel vstať z postele. „Len pokojne ležte, ja vám vodu donesiem,“ povedala a o chvíľu mu doniesla pohár čerstvej vody. Zobral ho od nej do nemotorných rúk a dychtivo sa napil. „Nechcem vám robiť problémy,“ povedal tichým hlasom. „O mňa sa nebojte, aj tak tu už dlho nebudem.“ Usmiala sa. Jej pekné, svetlým rúžom natreté pery, sa zaleskli, pohodila hlavou, tmavými dlhými vlasmi, stiahnutými do vrkoča, zelené oči svietili. Zrazu nevedel pochopiť, ako mohol spájať krásu s povrchnosťou. „Ale mám tu aj niečo iné, čo som vám chcela dať,“ ozvala sa, keď vzala do ruky prázdny pohár a položila ho na stolík. Z vrečka vytiahla nejaký malý papierik. „Zavolajte, prosím, na toto číslo. Je to jeden starší lekár. Má veľké skúsenosti. Určite vám pomôže. Môj strýko mal rovnaké problémy ako vy. Tiež mu nikto neveril. Mal chorobu, ktorú prenášajú kliešte. Dá sa to liečiť antibiotikami, ale treba začať čím skôr. Musia vám urobiť iba krvné testy. Nebojte sa, všetko bude dobre, verte mi.“ Zobral ten lístok a odložil si ho do zásuvky na stolíku. Kým sestrička upratala rozbité sklo, zaspal. Tentoraz mal iný sen.

Ocitol sa v starom kostole. V tichu a sám. Náhle sa v ponurom chráme ozval detský plač. Za oltárom ležalo malé dieťa. Zakrútené v bielej plachte. Kričalo, mávalo rúčkami zovretými v päste. Niečo mu to pripomínalo. Dieťaťko začalo rásť ako v zrýchlenom filme. Obzeralo sa zvedavo okolo a začalo čosi na zemi zbierať. Drobné kúsočky farebného skla. Prezeralo si ich so záujmom a potom z nich robilo mozaiku. Tvorilo vitráž. S každým kúskom skla rástlo a silnelo. Už to bol mladý chlapec, ktorý sústredene ukladal farebné sklo do tvarov, ktoré sa mu páčili. Pomaly sa zotmelo. Chlapec pokračoval vo svojej práci. Bol z neho dospelý muž. V rukách mal sivé sklíčka. Váhal. Jeho vitráži niečo chýbalo. Niečo, čo by jednotlivé sklíčka spájalo a pomohlo by vytvoriť ucelený obraz.

Potreboval svetlo, ktoré by prešlo sklom vitráže a odhalilo by zmysel toho, čo každy deň svojho života robil. Mal na výber, akú farbu si vyberie, ale po čase už nevyberal. Bral prvé, čo mu prišlo pod ruku. Obraz, ktorý tvoril, nebol úplný. Túžil vedieť, ako sa ten sen skončí, bolo mu ľúto, keď sa zobudil. Premýšľal o tom, čo videl a v tej chvíli to pochopil. V ruke drží posledný maličký kúsok farebného skla. Tlačí ho v zovretej dlani.

Kapitola 3.

KŇAZ

Zo spánku ho vytrhol pocit cudzej prítomnosti. Uvidel pred sebou muža, ktorý sa nad ním skláňal. Veľmi blízko. Podlaha sa začala dvíhať a klesať. Vo vlnách, ako na mori. Chytil sa pevne postele. Dýchaj, dýchaj... Potlač to... V žilách mu prúdi strach. Štípe. Z úst mu nechtiac vytryskol neovládateľný prúd emócií.

„Kto ste...? Čo tu robíte?... Načo ste prišli?...“ Neúspešne skrýval rozrušenie, keď podľa oblečenia spoznal kňaza. Vysoký, chudý. Ako výkričník.

„Poslala ma sestrička, ale asi som si zmýlil izbu, prepáčte...Dovidenia!“

Strohý a vecný. Ponáhla sa. Vyhovára sa. Keď zatváral dvere, pozrel na neho ešte raz.

Neostrý pohľad. Prižmúril oči. Zle videl. Chcel ešte niečo povedať? Načo čakal? Prečo neodíde? Dočerta!

„Počkajte, keď už ste tu...“ Posadil sa na posteli. Zvedavosť zvíťazila nad hanbou. „Kto vás to vlastne poslal?“

„Taká mladá sestrička... končila jej služba...Mal som udeliť sviatosť pomazania chorému. Ponáhľala sa, tak som asi zle začul číslo izby. Vonku ju už čakal priateľ na motorke.“

Slová z jeho úst boli neutrálne, bez energie. Mechanicky ich vyslovoval a nechápal, prečo sa muž zachvel. Možno má zimnicu.

Nemal dost síl mu to vysvetľovať. Mlčanie trvalo niekoľko sekúnd. Dolu tvárou mu stekali chladné kvapky potu. Cítil ich, no neutieral. Nedokázal sa pohnúť. Uvedomoval si, že to pôsobí čudne.

„Tak ja už radšej pôjdem.“ Povedal kňaz. Nevedel narábať s tichom. Bol mladý. „Ostaňte, prosím. Chcem sa vás na niečo spýtať.“ Kňaz zaváhal. Čo ak ho niekto iný potrebuje viac, ako tento muž? Toto vyzeralo na dlho. Vyhýbal sa situáciám, kedy sa musel rýchlo rozhodovať. Povinnosti sú také jasné a je jednoduché riadiť sa pravidlami.

„Môžem vám nejako pomôcť?“ Opýtal sa ako predavačka v obchode. Neochotne, zo zvyku.

„Mohli by ste prísť bližšie? A zatvorte dvere, prosím...“ Okrem toho, že ten kňaz zle vidí, asi aj zle počuje.

Kňaz rezignovane zavrel dvere a vrátil sa k nemu. Nebol ochotný mrhať časom, chcel to vybaviť rýchlo, blížil sa čas obeda.

„Myslíte si, že Boh odpustí človeku všetko? Aj keď človek sám seba odpustiť nedokáže?“

Často počúval podobné otázky. Čo na to povedať? Priečili sa mu opotrebované vety. Napriek tomu to musel povedať. Znova.

„Je veľmi ťažké odpustiť si. Ale je to dôležité.“

Nemal chuť riešiť také otázky. Prečo práve teraz? Je to oveľa zložitejšie. Cítil sa ako na skúške.

„Keď človek vystrie otvorenú dlaň, Boh mu podá pomocnú ruku.“ Vyšlo z neho nečakane. Sám sa začudoval, čo povedal. Poetické. Možno až príliš. Ako to lepšie povedať? Bol príliš hladný na premýšľanie.

„Cítim obrovský hnev... Radšej by som bol mŕtvy, aby som nič necítil...“

Kňaza uderila tlaková vlna a otriasla ním. Hnev obrátený dovnútra bol jeho dobrý známy. Čelil mu toľkokrát...

„Čo si nedokázate odpustiť?“ opýtal sa. Potlačil vnútorné chvenie. Dúfal, že si jeho zaváhanie nevšimol.

Prehovoril prekvapivo monotónne. Akoby recitoval dávno naučenú básničku. „Najviac ľutujem to, že som nebol sám sebou. Nerobil som to, čo som mal rád. Nehovoril som to, čo som si naozaj myslel. Nikdy som nedal najavo, čo skutočne cítim. Nemiloval som nikoho, ani seba.“

Nevenoval som sa rodine, kým som ju mal. Nezaslúžili si to. Už je neskoro...”

Priveľa ne... Prehnal to? Konečne to zo seba dostal. Ako zvrátky z pokazeného žalúdka. Úľava.

„Prečo si myslíte, že už je neskoro?“ spýtal sa ho kňaz. Chytil sa posledného slova.

„Čoskoro možno zomriem.“

Čoskoro? Možno? To by mohol povedať každý. Aj on.

Nahlas povedal: „Ešte nie ste mŕtvy. Nevzdávajte sa. Ak nie ste spokojný sám so sebou, zmeňte sa. Nik iný to za vás neurobí. Odkiaľ viete, že váš život naozaj skončil? Kto vám to povedal?“

A kto to povedal tebe? Pýtal sa v duchu. Kto ho naučil takto rýchlo a ľahostajne odpovedať? Uzavrel sa. Znovu si ľahol. Zatvoril oči. Nikdy pred nikým neplakal. A teraz, pred ním, to určite neurobí. Stisol pery. Pevne. Už nepovie ani slovo.

„Nestrácajte nádej,“ kňaz pokračoval, hoci nevidel žiadnu reakciu. Vedel čo povedať na záver. Bola to jeho obľúbená veta.

„Budem sa za vás modliť.“

Dotkol sa jeho vráskavej ruky. Končekmi prstov. Prešiel mu mráz po chrbte. Vylakalo ho to.

Zrazu bol vonku, na čerstvom vzduchu a vôbec nevedel, ako sa tam ocitol. Tvár muža, ležiaceho na posteli, mu ostala ako pozadie v mobile, kulisa, videl ho všade, kde sa pozrel. Kameň na dne rieky.

Kapitola 4.

ZÁHRADA

Bol doma. Nikdy neveril na zázraky, ale toto v jeho očiach zázrak bol. Bude musieť brať lieky a chodiť na kontroly, ale bolesť ho už netrápila. Neznámeho kňaza už nestretol. Asi sa mu len prisnil. Tá milá sestrička tam už nepracovala. Rád by sa jej odvrátil. Predstavoval si, že cestuje niekde po svete na motorke. Láska oslobodzuje. Z celého srdca jej želal, aby bola slobodná.

Musel urobiť prievan. To bolo prvé, čo ho napadlo. Pootváral všetky okná. Odomkol dvere synovej izby. Tú si nechal nakoniec. Spotená ruka zanechala stopu na kľúčke.

Váhavo vstúpil. V tmavej a chladnej izbe bolo vlhko. Okno bolo zastreté ťažkými zaprášenými závesmi. Keď ich odhrnul nabok, rozkašľal sa od zvráteného prachu. Veľké špinavé okno už dávno neotváral. Keď ho chcel otvoriť, akoby mu vzdorovalo. Už si myslel, že ho vôbec nebude môcť otvoriť, keď zvonku na okno zatlačil nápor silného vetra a okno zavrzgalo, stáby si vzdychlo, slnko si konečne našlo k nemu cestu, náhle ho oslepilo a on odvrátil tvár. Všimol si, ako sa lúč svetla odrazil na skle zarámovanej fotografie jeho syna čo visela na stene. Syn sa na nej usmieval a on mal pocit, že na neho žmurkol.

Zvykol si na to slnko, ktoré ho na chvíľu oslepilo, nadýchol sa a naplnil ho svieži a voňavý jarný vzduch. Záhrada vonku bola spustnutá a zanedbaná, ale plná prebúdzajúceho sa života po dlhej zime. Díval sa na ňu, akoby to bola živá bytosť, ktorú uvidel prvýkrát. Tam vonku sa odohrával život, kým on živoril vo vnútri. Smútok mu zovrel srdce, oči mal plné slz. Prijímal ich s úsmevom, jeho srdce sa náhle uvoľnilo a otvorilo sa dokorán. Nebránil sa bolesti, precítil ju naplno a potom už mohol uvoľniť miesto iným emóciám. Boli nádherné. Prijímal ich s pokorou a vďačnosťou, s vedomím, že všetko je pominuteľné.

Záhrada vstúpila do jeho otvorených a čistých očí, tisíce rôznych odtieňov pestrých

farieb sa prelínali a plynule prechádzali celou jeho bytosťou. Vnímal ich detailne, každú bunku svojho tela, rozvíbrovali jeho vnútro, každá farba mala svoju autentickú energiu, vlastnú intenzitu, tvrdosť alebo mäkkosť, hustotu, ľahkosť alebo ťažobu. Zmenil sa na priesvitný, nehmotný a poddajný materiál, ktorým prúdi energia. Je z neho nádoba, ktorá sa prispôsobuje obsahu a on tú obrovskú silu intenzívne precítiť a necháva prirodzene plynúť.

Stal sa svojou záhradou aj záhradníkom zároveň.

Vzniesol sa vo svetle, ktoré ním prestúpilo, ohrieva ho. Aj keď privrie viečka, cíti teplo na tvári.

Vietor ho osviežuje a spieva, narážajúc do korún stromov, hrá na nich ako na hudobných nástrojoch. Kmene stromov sú pevné a statočne odolávajú jeho náporom, čerpajú silu z koreňov, hlboko zasadených v plodnej zemi. Dych prírody mení svoju silu, je v ustavičnom a neutíchajúcom pohybe, aj keď na moment takmer ustane. Všetko živé sa hýbe a mení, existuje v nespočetných podobách a premenách. Podstata stále zostáva rovnaká.

Kapitola 5.

SILA

Znovu začal maľovať. Jeho prsty boli nešikovné, neposlúchali ho, musel sa všetko učiť odznovu. Pripadal si ako malý žiačik, ktorý sa učí písať, bol netrpezlivý. Ale bolo to v ňom, musel si to len pripomenúť a zvládnuť tú zabudnutú techniku, prostredníctvom ktorej môže zobraziť to, čo vidí a cíti, zhmotniť obrazy, čo nosí vo svojom srdci, všetko čo ho naplňuje a chce sa prejaviť navonok.

Svet, ktorý ním prechádzal, život, ktorému sa nebránil, riadil jeho ruku. Tá postupne nadobúdala ľahkosť a istotu, až kým úplne bezmyšlienkovite a automaticky miešal farby a nanášal ich na plátno, unášaný pocitmi, farbami, svetlom, všetko navôkol prestalo existovať. Stal sa súčasťou niečoho väčšieho.

Necítil hlad, ani smäd, neuvedomoval si čas, ani priestor, akási tvorivá sila, mohutná energia, pretekala ním ako dravá rieka, ktorá pretrhla všetky hrádze, čo ju spúťavali.

On sa jej celkom poddal, nekládol odpor, nechal sa unášať jej prúdom, stal sa len nástrojom, ktorým sa mohla naplno prejaviť krása a život.

ČESTNÉ UZNANIA

v kategórii **PRÓZA**

SARAH BENKOVÁ

(pseudonym)

Zatúlaný pes

ADAM FERO

(pseudonym)

Za svetlom očí I.

STELA FRIČOVÁ

Dar svetla

MIROSLAV GAŠPAR

Môj modrý kamarát

ANDREJ IVAN

Kríž

ENIKO LUCA JAVŮREK

(pseudonym)

Margit

MÁRIA LEJNÁROVÁ

Vičie oči

ELEONÓRA NOVÁKOVÁ

Zážitky chlapca Olivera s papagájom

JOZEF PÁLENÍK

Pneumatiky

MARTIN SLOVÁK

Ticho, ktoré zmenilo všetko

LUCIA ŠUMSKÁ

Kto som, keď sa nikto nepozerala?

SARAH BENKOVÁ
(pseudonym)
ZATÚLANÝ PES

„Čo tam tak dlho stojíš?“ zamrmal Čepietka na svoju ženu toho rána, keď tá ešte o pol desiatej neprestávala vystávať v obývačke pred oknom a ďalekohľadom sledovať protihľú záhradu.

„Pozri len, čo to ten Kapusta dnes stvára. Vždy keď ide nakupovať do Stupavy, tak sa s niečím vráti!“

„Však sa s niečím vrátiť musí, keď sa už raz na ten nákup vybral,“ skúsil nasadiť na svoju ženu logické myslenie, hoci vedel, že výsledok bude neistý. „A nemohla by si aspoň tie záclony nechať zatiahnuté? Veď si tam vystavená ako exponát na prehliadke,“ preblesklo mu hlavou, že možno jemná výčitka zaberie.

Nezabrala. Práve naopak, roztočila jej jazyk ešte na vyššie otáčky. „Záclona mi prekáža v rozhlade. Okrem toho by mi ušlo, že ráno o pol siedmej vyrazil do Stupavy s prázdnu igelitku a o dve hodiny bol už späť, avšak s plnou. Škoda len, že si nezobral so sebou nejakú priesvitnú tašku, takto neprídem tomu na koreň, čo ten mohol toľko nakúpiť z jeho dôchodku.“

To, že Milan má na Devínskom Jazere najnižší dôchodok, bolo všeobecne známe. Aj to, že stáva ako prvý, hlavne od konca marca do začiatku septembra. Nie preto, že by si nerád ráno dlhšie pospal, ale preto, že keď staval dom, tak zadnú stenu natrel haseným vápnom, pretože podľa starých majstrov sa potom murivo nebude odlupovať.

Starí majstri mali síce pravdu, ale aj lastovičky obývajúce podstrešie kostola a starých domov v Devínskej pomerne skoro zistili, že tu majú poruke vápno, tak sa od svitania pustili aj ony na zadnej stene do práce. Jeho stena ožila klepaním a čulým pracovným ruchom, však aj ony si potrebovali svoje hniezda niečím prilepiť a spevniť.

Inak skoré stávanie malo aj svoje výhody. Zatiaľ čo ostatní, najmä majitelia silikónových omietok, ešte spokojne vylihúvali v posteliach, Milan mal už o deviatej polku roboty za sebou. Stihol sa prezliecť z pyžama do pracovných šiat, poliať záhradu, vytrhať burinu, okopať zemiaky alebo čo sa okopať dalo, a ešte aj urobiť menšie domáce opravy.

Jeho opravy sa týkali hlavne záchrany rozheganých dosiek, ktoré ledva držali, prípadne už nedržali. Keďže bol človek šporovlivý, jednak od prírody a jednak tým, že mal v celom okolí najnižší dôchodok, tak sa snažil ušetriť na klincoch. Keď staval plot, drevený prístrešok, kôľňu na drevo či lavičku, namiesto štyroch klincov zatkol len dva. Navyše ich pozabíjal viac-menej náhodne, takže niektoré latky držali pokope už len silou zvyku.

Elena znovu zamierila svoj aparát na dom, ktorý sa tváril, že to zvládne, ale ona a jej muž Stano vedeli svoje.

„Teraz si predstav! Dotiahol si sem nejakého psa! Podľa mňa je to ten, čo vysedáva pred potravinami a žobre salámu od zákazníkov,“ ďalekohľad radšej rýchlo položila, lebo jej od vzrušenia takmer vypadol z rúk.

Nato aj Stano spozornel a prestal s čistením rajnice, ktorú mu Elena strčila do rúk, pretože bola prihorená. „Myslíš toho s ovisnutými ušami, chvostom zatočeným nahor a strapatou srstou?“

„Áno, presne toho. To bude odteraz niečo strašné!“ zakvílila Elena. „Odteraz, keď Milan príde na návštevu, ten chlpič vpochoduje do dvora s ním, obtrie sa o stromy, zanechá tam chlpy, vietor ich prífúka na ovocie, a my budeme jedávať broskyne s príchuťou slín od nejakého túlavého pobehaja!“

„Až by si nevedela, tak každé ovocie sa má pred jedením umývať! A okrem toho ten pes vyzerá priateľsky, som si istý, že po čase si ho obľúbiš,“ ukončil debatu.

Stano mal pravdu v tom, že tento bundáš bol počúvny a priateľský psík. Teda ku každému okrem mačiek. Tie neznášal, pretože sa mu nikdy nedali zahnať do čriedy a vždy si robili len po svojom. Ale to nikomu nevadilo, pretože tu mačky nikto nechoval, teda okrem Fera, a ten býval pri stanici.

„A ako sa to volá, ten svoj prírastok?“ Stano išiel pozdraviť na priedomí sediaceho Milana a pogratulovať mu k nadobudnutiu nového rodinného člena. „Som zvedavý, lebo za dôb mojich rodičov matriky neodporúčali pre chlapcov mená ako Harold, Dustin či Mel. Mojim rodičom hlavne imponovalo meno Ronald, ale úrady im jasne vytmavili, že s týmto menom chlapca čakajú len patálie. Tak som Stanom a životom prechádzam ľahko.“

„Nie je to Ronald, ale Rudo.“

Stano na znak súhlasu pokýval hlavou. „Máte niekoho v rodine, kto sa volal Rudo? Alebo je to meno venované pamiatke nejakého dobrého učiteľa v škole?“

„Ja som rodinu nikdy nemal, ja som bol najdúch. Len babka v Moravskom Svätom Jáne sa nado mnou zlutovala, ale tá sa už dávno pominula,“ Milan neochotne prikývol, akoby si tú spomienku na svoju starú matku chcel nechať pre seba.

„Ale keď si raz mal starú matku, tak si musel mať aj matku,“ Stanovi to akosi nedalo.

„Po tej sa stopa stratila v Londýne. Údajne skončila vo vykričanej štvrti, ešte istý čas o sebe dávala vedieť, dokonca posielala aj peniaze, no neskôr sa odmlčala úplne. Babka tam dokonca poslala miestneho hasiča, ktorý bol zbehlý v pomeroch vo svete a vyznal sa aj mimo dediny, ten Londýn prekutral, ale po mojej matke zľahla zem,“ slová išli z neho ako z chlpy z chlpacej deky, len pomaly a s prestávkami sa drali cez ústa.

Stano zamyslene prikyvoval, akoby si v hlave triedil myšlienky, predtým ako zo seba vypustil: „Môže to byť.“

„Čo môže byť?“

„Že ty si spolovice Angličan. Tomu aj keď padne strecha na hlavu, tak ako prvé sa jej slušne ospravedlní. Ty aj keď narazíš do steny, tak povieš prepáčte, a aj dažďu, čo ťa zmočil do poslednej nitky, tak povieš, že je ti to celé strašne ľúto. Ty, podobne ako Angličania, neprestávaš ľutovať svoju minulosť.“

Milan cítil, ako mu búši srdce. Snažil sa myslieť, ale akoby mu okrem tela poskrúcaného na lavici skrehol aj mozog. Vedel, že aj emócie má uložené pekne hlboko, zamknuté a označené nápisom „nerušiť.“ Akoby sa nič nedialo, aj keby sa dialo čokoľvek. Ako pravý Angličan. Poutieral si tvár, ale prach si tým ešte viac rozmazal.

„Inak Elena minule čítala v rubrike straty a nálezy, že po Záhorí pred pár rokmi chodil

jeden starý Angličan a hľadal si tu syna. Vraj jeho matka pochádzala z nejakej dediny v okrese Senica, to je všetko, čo o ňom vedel.“

„A našiel si toho svojho syna?“ to, čo sa Milan práve dozvedel, mu zaplavilo myseľ neodbytnými otázkami.

„Nie, odišiel domov bez rodiny a jeho syn sa asi dodnes potuluje niekde po Záhorí, tiež bez rodiny,“ zadíval sa na neho úzkymi škárami očí. „Aspoň tak o tom písali Stupavské zvesti.“

Milan sa na lavici vystrel, nohy mu ťažko doľahli na zem. Nad moravskými lesmi sa opäť prevažovali mraky a Skalnatá sa mu stratila z dohľadu. Vedel však, že tam stále je, niekde za jeho chrbtom – len ju v tej chvíli zakrývala obloha.

Po chvíli ťaživého ticha sa znovu ozval Stano, ktorý, keby sa narodil v dnešnej dobe, by bol asi Ronaldom. V tej chvíli ale Milana zahriala myšlienka, že pri ňom nesedí ani Jimmy, ani Edward, ani Winston. Bol to starý Stano, ktorý ho len tak mimochodom buchol po chrbte. „Len pre zaujímavosť. Angličania majú k psom veľmi blízko. Vráťme sa teda k Rudovi. Tak prečo je Rudo?“ oslovil ho tak živo, že mu zopár kvapiek z jeho úst dopadlo priamo na rukáv.

„Rudo je skratka od Rudavy, pretože tam sa v lete chodím kúpať. Má veľkú výhodu v tom, že je taká plytká, že sa v nej neutopím,“ vysvetľoval výhody tejto rieky s množstvom mokradí, bez nebezpečných vírov, silných prúdov alebo zradných jám.

*

V stredu ráno, keď sa Čepietková postavila s ďalekohľadom za okno v obývačke, dobre že z ňoh nespadla. V objektíve sa jej objavil Milan. V pravej ruke držal vidly, v ľavej hrable. Namiesto záhrady však podľho s nimi do pivnice. Potom sa vrátil. Vzal sekeru. Znova zmizol v pivnici. Nasledovala motyka, rýľ, kosa, píla na drevo. Jeden kus náradia za druhým mizol za pivničnými dverami, až kým v kôlne nezostalo nič. Nakoniec pivnicu zamkol a kľúč si vopchal do ľavého vrecka modrých montérok.

Elena poslala Stana na výzvedy. Keď ráno vošiel do kôlne, prvé, čo si všimol, bol prázdny klinec. Ešte včera na ňom viseli jeho nákovkové záhradné nožnice pre profesionálov, ktoré si len nedávno kúpil v Stupave, pretože predajca ich vychválil ako záruku dokonale upravenej záhrady.

Niekoť mi sem chodí kradnúť. Určite v noci, keď všetci spíme.

Rozhodol sa okamžite. Všetko náradie prenesie do pivnice. Za hrubými dubovými dverami bude v bezpečí.

Večer sa celý obrad zopakoval, iba v opačnom poradí. O piatej hodine a piatej minúte sa dvere pivnice opäť otvorili. Milan začal vynášať náradie. Najprv vidly. Potom hrable. Sekeru. Motyku. Rýľ. Kosu. Pílu. Kus za kusom putoval späť do kôlne, akoby vracal figúrky na šachovnicu. Až keď bola pivnica celkom prázdna, zastavil sa.

Stano sa vrátil s novinou, že poobede Rudovi hodil kosť z kuracieho stehna. „Aport,“ zakričal a pes vyrazil. Zmizol v záhone ruží a za chvíľu sa vrátil celý nadšený.

„Kosť položil vedľa mňa, akoby splnil úlohu, a ja som si myslel, že je vybavené,“ líčil udalosti dnešného dňa susedovi. „Lenže potom som mu ju hodil znova. A vrátil sa bez nej – ale s nožnicami. Presne tými nákovkovými, so sedemročnou zárukou. A v tej chvíli mi došlo, že načo to celé tlačím v pivnici, aj tak ja tam tma a málo miesta.“

„A s tým psom sa tam aj tak poriadne neotočíš, je to celé tesné. Načo to tam tlačíš?

Tu sa predsa nekradne," prikývol Stano a s najnovšími správami sa pobral domov.

Čepietková mala jasno v tom, že na Devíne a v okolí sa nekradne. To sa predsa deje v New Yorku. A tam sa, ako vedela z čiernej kroniky, aj zabíja. V Stupavskom spravodaji sa dokonca písalo, že tam za minútu zastrelia jedného človeka, možno aj viac.

*

Vo štvrtok o desiatej hodine to Čepietková zbadala prvý raz. „To je ale zadubený pes!“

„Čože ti zase ten Rudo spravil?“ ozval sa Čepietka, keď vošiel do obývačky so šálkou bielej kávy.

„Zdvihol nohu a ocikal mi môj rododendron pred bráničkou!“

Čepietka len mykol plecom. „Veď aj ten musí niekde síkať.“

„Ale nie na môj rododendron! Ja som ho nezasadila pred dom, aby ho každý pes v Devínskom Jazere označoval!“

„Rododendron potrebuje kyslú pôdu,“ poznamenal vecne Čepietka. „Aspoň ti z toho porastie.“

„Áno,“ vybuchla, „a potom to tu bude celé smrdieť tak, že si ľudia budú zapchávať nosy, keď pôjdu okolo nášho domu!“

Čepietka si odpil z kávy. „Tak aspoň budú vedieť, že je to živá záhrada. A okrem toho nemusíš stáť opretá o plot a preklábosiť polovicu dňa s každým, kto prejde okolo.“

Čepietková vyskúšala všetko. Ku kríku najprv postavila zákazovú cedulku s prečiarknutým psom v akcii. Nepomohlo. Potom okolo neho vykopala priekopu a napustila ju vodou. Rudo sa z nej vždy spokojne napil, potom bez zaváhania zdvihol nohu a krík si ďalej označoval po svojom.

Zlom nastal až s metlou. Už nesesávala v obývačke. Maskovaná za pootvorenou brámkou čakala na stolčeku. Keď sa Rudo priblížil, ani nedýchala. Presne v momente, keď dvíhal nohu, prišla rana. Metla ho trafila rovno do ňufáka. Rudo zaskučal, odskočil a s hlbokou ranou na psej duši zmizol domov.

Po istom čase sa Kapusta len tak medzi rečou zmienil, že koberec pri stole má doma neustále vlhký a navyše z neho ide čudný zápach. Hanula sľúbil, že sa na to pozrie, pretože je dosť možné, že potrubie s starom dome už dobre netesní.

Domové potrubie však bolo v poriadku, len u Ruda to netesnilo na správnom mieste. Prišiel na to jedného daždivého popoludnia. Hojdacie kreslo si preniesol z verandy do kuchyne, kde sa v rytme kvapiek dažďa, čo bubnovali na šikmú striešku nad drevárňou, hojdal pomaly na ručne tkanom koberci prestretom na kuchynskej dlážke. Bosými nohami sa pri každom pohybe dopredu dotkýnal strapcov z mäkkej vlny, čo ukončujú koberec.

A potom si to všimol. Okrem dažďa sa ozval ešte jeden zvuk. Krátky. Presný. Neomylné dopadajúci na drevo. Na nohu z masívneho stola.

„Skús to miesto a aj psa ponatierať octom,“ zamyslela sa Elena nahlas.

„Ja by som skôr zavolať trénera,“ pridala sa František. „Alebo rovno psychológa pre psov.“

Stano to však nevidel ako problém vôbec. „To je úplne prirodzené,“ mávol rukou. „Všetko, čo vojde do psa, hľadá si aj cestu von. Rudo si len vybral nesprávnu adresu.“

Lydka to zhrnula po svojom: „Pes už do hausu verboten. Fertig, aus.“ Tým považovala

vec za vybavenú.

*

„Dnes mám takú chuť na trdelník, že by som zjedol naraz aj dva. A pritom moja babka vždy tvrdila, že jeden úplne stačí, aby sa človek zasýtil,“ oznámil Milan svojmu tieňu, keď ráno zamkol dom a vykročil dolu dedinou na stanicu. Tieň, ako zvyčajne, nič nenamietal. „A aby si nehundral, kam ťa zase vlečiem,“ dodal Milan, „ideme do Skalice.“

Väčšina ľudí si svoj tieň nevšima, a Milan na tom nebol inak. Ani si nevšimol, keď sa ten jeho vo vlaku zvalil pod sedadlo, vystrel laby a začal si olizovať trne, ktoré po ceste nachytal. Milan mu k nohám prisunul dve igelitky napchaté prázdnyimi kelímkami smotanového jogurtu Svieža jahoda. V Skalici ich vyhodí do koša na stanici. Doma ich skladovať nemá kde a v Devínskom Jazere odpad jednoducho neodvážajú. Každý sa tam o svoje smeti postará po svojom. Milan ich riešil po bratislavsky – nenápadne ich rozmiestňoval do odpadkových košov v parkoch.

Na stanici v Kútoch sprievodca oznámil, že vlak tu svoju jazdu končí a ešte poprosil cestujúcich, aby si z vlaku vystúpili. Ešte k tomu dodal, že teším sa na ďalšiu cestu s vami. To by znamenalo, že aj so mnou, Milan sa potešil oznamu v amplióne, keď vedľa igelietiek sa z vlaku pral von jeho strážny pes.

Na Ruda sa valili desiatky cudzích pachov. Nevšimál si ich. Verne nasledoval svoju stopu – dve igelity plné kelímkov od Sviežej jahody. Presnejšie až do chvíle, kým mu cestu neskrížila vôňa, aká sa neodmieta. Prepravka. V nej perzská mačka pokojnej povahy. Pod nosom protišmyková miska, do ktorej jej z fľaštičky sem-tam kvapla pramenitá voda. Zavše si oblizla z proti stresovej pipetky a sploštený nos ponorila do kuracích kúskov vo vlastnej štave. Chcela zívnuť...no zívnutie jej zamrzlo na pol ceste.

Hľadela totiž priamo do očí Rudovi, ktorý sa v tej chvíli pevne rozhodol, že železničnú dopravu na Záhorí zbaví všetkého mačkovitého. Mačky predsa patria na parapety a gauče, nie do vlakov.

Rudo sa v tej chvíli prehlásil za hlavného inšpektora železničnej dopravy pre záležitosti mačkovitých šeliem. A prvá kontrola dopadla pre jednu perzskú mačku veľmi nepriaznivo.

Ten poriadok chcel urobiť okamžite. Najlepšie rovno na lavičke v Kútoch, pred očami železničnej verejnosti. Mačka mala byť poučená, železnica očistená a poriadok obnovený. Lenže osud, a najmä cestovný poriadok, rozhodol inak.

Kým sa stihol pustiť do svojej historickej úlohy, pani v béžovom kostýme chytila prepravku a nasadla do vlaku smerujúceho do Brodského. Píšťalka zapískala, dvere cvakli a vlak sa pohol. Béžová dáma vybrala z príručnej tašky cestovné napájadlo. Osviežila svoju mačaciu spolucestujúcu a aj seba, potom sa pohodlne oprela o sedadlo a začala pozorovať divé plánky popri trati.

O minútu si všimla, že prepravku s kovovým rámom a tú z Perzie v ňom napäto sledujú uhrančivé oči jedného psieho miešanca.

Boj sa začal o minútu neskôr. Lizbet totiž urobila osudovú chybu – zasyčala. To sa nerobí. Nie na Ruda. K nemu sa pristupuje slušne, s rešpektom a pokiaľ možno bez zvukových prejavov pripomínajúcich výzvu na súboj.

Prepravkou začalo hádzať zo strany na stranu, zatiaľ čo Rudo sa snažil zubami

vniknúť cez sieťované okienko a vysvetliť Lizbet spoločenské pravidlá. Do konfliktu sa zapojila aj béžová pani, a to odpudzovacím sprejom repelentom proti psom. Sprej zlyhal. Rudo totiž nepochopil, že má byť odpudený.

Naopak, pochopil sprej ako ďalší predmet určený do boja. Rozhodol sa ho okamžite zneškodniť a pokúsil sa dózu vytrhnúť z béžových rúk. Lizbet sa dovŕpila, že nastal čas na ústup. Jedným ladným skokom opustila bojisko a usadila sa na hornej batožinovej polici medzi kuframi a zabudnutým dáždnikom.

Kým dorazil sprievodca, situácia už vyzerala úplne inak. Lizbet sedela pokojne hore na polici a Rudo stál pod ňou s kovovou tyčkou a kúskom molitanu vytrhnutým zo sedačky v papuli, akoby práve vyhral veľkú železničnú bitku.

„Či je tento pes?“ spýtal sa a pomaly prešiel pohľadom po cestujúcich. „Nikoho?“

Vozeň mlčal.

„To nevadí,“ usmial sa sám pre seba. „Dnes už psy tajomstvá dlho neudržia. Čip nám povie všetko.“

Ani po tejto poznámke sa nikto neprihlásil. A už vôbec nie dobrovoľník ochotný utrieť mláčku, ktorú pod seba v strese vypustila Lizbet.

„Ak si niekto myslí, že sa z toho vyvlečie, tak sa poriadne mylí,“ vyhlásil sprievodca a významne zdvihol služobný mobil. „Na najbližšej stanici nás už bude čakať veterinár a poriadková služba!“

Vo vozni zavládlo také ticho, až bolo počuť, ako vlak prehľta koľajnice. Cestujúci zrazu objavili mimoriadny záujem o divé plánky popri trati. Možno by sa tiež dali zavariť na kompót alebo prípadne by sa dali použiť na džem.

Na najbližšej stanici vystúpilo veľké množstvo ľudí, veď čože, tých pár kilometrov prejdú aj peši.

Keďže Rudo nemal o divé plánky ani najmenší záujem, zostal vo vozni. Pokojne si ľahol a využil novú situáciu vo svoj prospech. Vozeň sa vyprázdnil, a tak sa mohol bez výčítiek rozvaliť cez celú podlahu ako cestujúci s miestom prvej triedy.

Milan Kapusta síce nastúpil do osobného vlaku smerujúceho do Skalice, ale na nasledujúcej stanici hneď vystúpil. Zistil, že Rudo vo vlaku nie je. Ani pod sedadlom, ani pri dverách, ani za jeho nohami, kde zvykol poslušne ležať.

Počkal si na prvý spoj späť a odviezol sa do Kútov. Tam začal pátrať. Najprv prešiel celé nástupište. potom obišiel staničnú budovu. Najprv ho volal potichu, akoby pes mohol driemať za rohom. „Rudo...“

Keď sa nič nestalo, zvýšil hlas. Napokon volal tak naliehavo, že sa za ním obzerali aj vrabce na nástupišti. „Rudo!“ húkal s takou nástočivosťou, akoby od toho záviseli odchody vlakov.

Obišiel staničnú budovu zo všetkých strán, prešiel Kúty od trate až po vodný mlyn, nazrel za každý ker, plot aj odstavený vagón. Ruda však nenašiel.

Rudo medzitým sedel vo vlaku, o pár kilometrov ďalej. Mal plnú papuľu molitanu a bol natoľko zamestnaný vlastnými starosťami, že si vôbec nevšimol, že ho práve niekto zúfalo hľadá.

*

Do Devínskeho Jazera sa Milan vrátil so sklonenou hlavou. Doma ho nikto nečakal. Ani v ten deň, ani v tých ďalších, ktoré po ňom prišli.

Možno za to mohlo leto, ktoré sa pomaly balilo na odchod. Zo stromov začali padať prvé listy, záhrady stíchli a susedia jeden po druhom zamykali svoje bránky. Vrátili sa späť do mesta a v letnej osade zostalo len zopár tých, ktorí sa rozhodli prečkať zimu.

Na druhý deň navštívil starého Hanulu. Ani ten však po ceste nevidel behať žiadneho psa. Rovnako bezradní boli aj Čepietkovci. A sused František? Ten by si psa sotva všimol, aj keby mu prebehol pomedzi nohy. Oveľa viac ho zaujímali motýle, najmä tie z rodu Vanessa atalanta. Tvrdil, že sú nekonečne vzácnejšie a vedecky významnejšie než nejakí pobehajú, ktorých je aj tak tento svet plný.

Postupne mu však donášali zvesti. Sused Čepietka tvrdil, že ho videl sedieť osamote pred poštou v Stupave. Sused Fero, ten čo má jednu kozu a desať sliepok a býva pri stanici, ho zazrel v pondelok o deviatej pred tržnicou na Trnavskom mýte prebehnúť križovatku na červenú, keď išiel na trh s vajčkami. Aj Elena Čepietková mala čo rozprávať. Keď sa vybrala na Pajštún oberať drienky, zbadala Ruda odpočívať na hlavnom nádvorí hradu. Lenže prišla tam v časoch, keď hrad už dávno Pálfiomcom nepatrila a z poškodených hradieb sa na nádvorie sypalo kamenie a kusy muriva. Rudo usúdil, že to nie je práve najbezpečnejšie miesto na popoludňajší oddych. Vstal, zmizol v lese a odvtedy sa po ňom akoby zlahla zem.

Časom správy, že ho niekto niekde videl, úplne ustali.

Rudo, keďže sa z neho stal pes túlavý, cestu sám domov nájsť nemohol. Asi s prázdnyim pohľadom blúdi niekde po okolí sledujúc vlastné cesty, ktoré nikam nevedú, pretože nevedú domov.

Čierne vlny sa valia ďalej a Dunaj duní pod Devínom strácajú sa za hradným bralom. Odnáša so sebou stopy času a spomienok. Až by ste uvideli niekde túlavého psíka hnedej farby s dlhou, hustou srstou, dajte, prosím, Milanovi Kapustovi vedieť. Obojok pre neho má už pripravený. Chýba mu tu, na slovenskom pohraničí. A zima sa znovu náhli do záhrad.

ADAM FERO
(pseudonym)
ZA SVETLOM OČÍ I.

Na piesočnatej pláži v centre Bombaja sedela žena. Pestrofarebné sárí mala stiahnuté až ku členkom a štíhlymi rukami si objímala kolená. Ktokoľvek z ľudí prechádzajúcich sa po pláži na ňu čo i len letmo pozrel, strnul a pozorne si ju prezrel. Ťažko povedať, či sa tak už narodila, alebo ju počas života postihlo nešťastie, no celú tvár mala zdeformovanú ako karnevalovú masku. Jediné, čo robilo jej tvár ľudskou, boli jemné a hlboké oči, ktoré hľadeli na modrý obzor mora splývajúci s oblohou.

Okolo pobežovalo dievčatko a zbieralo mušle vyvrhnuté morom. Po chvíli sa otočilo k žene a so záujmom si ju prezeralo. Pribehlo k nej, vtislo jej do dlane niekoľko mušlí a pobozkalo ju na ústa. Potom nežne, tak ako to dokáže iba hlas zafarbený skutočným citom, povedalo:

„Mami, ty si taká krásna!“

O niekoľko metrov ďalej sa oči pozorovateľa naplnili slzami a srdce pochopilo: človek, ktorý naozaj miluje, vidí krásu vo všetkom.

Sebastiena vytrhol zo spánku drnčivý zvuk budíka. Presne miereným úderom ho umlčal a znova sa ponoril do rieš snov. Hľadal stratenú niť svojho sna, no zostal z neho iba hlboký pocit telesnej rozkoše.

Prekonal pokušenie váľať sa pod vyhriatou prikrývkou a vstal z postele. Otvoril okno a zahľadel sa do záhrady. Pestrofarebné kvety kosatcov a ruží sa vynímali nad kobercom sedmokrások ako urodzení šľachtici so svojimi dámami uprostred húfu trpaslíkov na lúčnom bále. Slnéčnice sa otáčali za vychádzajúcim slnkom, mandľovníky vrhali mäkké tieň na orosený trávnik a listy v korune lipy sa mihotavo odrážali od blankytnej oblohy. Teplý vietor roztancoval scenériu v bláznivej choreografii za melodického spevu vtákov. Sebastien sa ponáťoval. Rád by sa kochal zázračnosťou prírody dlhšie, no zmysel pre povinnosť mu velil ísť.

Vyklízol z domu, nasadol na bicykel a vyrazil k mestečku. Sýta vôňa pasienkov sa miešala s arómou levanduľových polí, ktoré sa v radoch tiahli k vzdialeným kopcom, za ktorými sa rozprestiera Azúrové pobrežie. V tejto časti Provencalska kvitne levanduľa takmer po celý rok a teraz, na začiatku leta, získavala hlboký a tmavý odtieň.

Mestečko ho privítalo rytmickým zvukom kostolného zvona. Prešiel starobyľou bránou medzi hradbami na dláždené námestie, za cukrárňou odbočil do úzkej uličky a zastavil pred výkladom s knihami.

Antikvariát patril Sebastienovmu starému otcovi. Miestnosti obložené policami s knihami dominoval starožitný stôl s lampou a kreslom. Už takmer rok ho zastupoval a staral sa o nákup i predaj kníh. Od detstva bol vášnivým čitateľom a medzi obsluhovaním zákazníkov a každodennými povinnosťami sa oddával svojej záľube. Niekedy sa mu podarilo natoľko stotožniť s dejom, že úplne zabudol na okolitý svet.

Na dnešok mal pripravenú knihu s nezvyčajnou obálkou. Vybavil si mladú ženu,

ktorá ju pred niekoľkými dňami priniesla do antikvariátu. Upútala jeho pozornosť hneď, ako vstúpila do dverí.

„Dobrý deň,“ povedal Sebastien a vstal z kresla. Starý otec mu odjakživa vštepoval úctu a zdvorilosť k zákazníkom. Pozdraviť ako prvý, navyše s úsmevom, nielen poteší, ale aj vytvorí príjemnú atmosféru pre obchod.

„Ahoj,“ odvetilo dievča nenútene. Vykročilo k nemu, no zrazu sa zastavilo, aby si prezrelo knihy v policiach.

Nenápadne ju pozoroval a premýšľal nad tým, ako ho pozdravila. Určite ju videl prvýkrát v živote. Mohla byť o pár rokov mladšia než on, vo veku na prahu dospelosti. Vlastne mu bolo sympatické, že si dievča nerobí starosti so zaužívanými spoločenskými zvyklosťami. Pomyslel si, že vykanie je aj tak len starý prežitok.

Dievča k nemu pristúpilo, vytiahlo z kabelky knihu a s trochu obozretnou koketnosťou mu pozrelo do očí.

„Chcela by som ju predať.“

Sebastien preskúmal chrbát a väzbu knihy a palcom skúseným pohybom prelistoval stránky. Ilustráciu na obálke si prezrel len letmo, pretože celú jeho pozornosť priťahovala dievčina tvár. Hlavou mu preletelo staré príslovie, že krása vrcholí v očiach, ktoré sú bránou k srdcu a oknom do duše, kde sídli láska. V poslednom čase o láske veľa premýšľal a s úprimnou naliehavosťou si kládol závažnú otázku: je vo vzťahu muža a ženy možná trvalá, hlboko uspokojujúca láska?

„Čítali ste ju?“

„Áno.“

„O čom je?“

„O anjeloch.“

Sebastien váhal, či má dievča povzbudiť k podrobnejšiemu opisu knihy. Stačil jediný pohľad do jej očí a bolo mu jasné, že knihu kúpi, aj keby to bol najväčší brak na svete. Mohol by jej ponúknuť stoličku a porozprávať sa s ňou. Kniha o anjeloch otvárala zaujímavé témy na rozhovor.

Medzi želaním a činom však ako strážny pes stála jeho pamäť.

„Koľko chcete za tú knihu?“ spýtal sa.

Dievča pokrčilo plecami.

Skromnosť je cnosťou lásky, pomyslel si a ocenil knihu o čosi vyššie, než by to urobil inokedy. Dievča sa mu poďakovalo a obdarilo ho úsmevom, ktorý mu rozjasnil zvyšok dňa.

Sebastien si uvaril čaj a pohodlne sa usadil do kresla. Až teraz si poriadne prezrel obrázok na obálke knihy. Reprodukcia drevorezu zobrazovala okrídlených anjelov padajúcich z neba do priepasti. Čím hlbšie padali, tým viac strácali svoju krásu a tým ohavnejšie podoby nadobúdali ich telá. Pri dopade sa premenili na démonov.

Odpil si z čaju a pustil sa do čítania. Hneď v úvode autor vyhlasoval, že človek má v sebe celý vesmír – od kameňov na Zemi až po archanjelov v nebi. Tá myšlienka mu pripadala dosť abstraktná a filozofická, no málo vedecká. Veď veda sa opiera o fakty, ktoré možno skúmať a merať.

Keby anjeli existovali a nejaký vedec by ich naozaj uzrel, možno by svoj objav radšej zaprel, aby neriskoval vylúčenie z vedeckej obce. A aj keby to čestne priznal, veda by sa aj tak neposunula ďalej. Vedca by označili za pomätenca a jeho zážitok za halucináciu.

To je večná dilema medzi vedou a vierou. Kto môže povedať: ja mám pravdu? Vedci rovnako ako veriaci sú napokon odkázaní na predpoklady, ktoré prijali a z ktorých vychádzajú. Vo chvíli úprimnosti si však musia priznať, že o vesmíre aj o ľudstve v skutočnosti vedia len veľmi málo.

Sebastien sa znovu začítal do knihy.

„Podstatou vesmíru je láska,“ oznamoval autor.

Krásna myšlienka, pomyslel si Sebastien. Veľmi rád by veril, že je to naozaj tak. Stačí sa však prejsť lesom alebo sa pozorne zahľadieť do trávy, aby človek videl, že práve v prírode vládne najkrutejší zákon – zákon silnejšieho. Rastliny bojujú na život a na smrť o miesto na slnku, medzi zvieratami jedno nemilosrdne rdúsi druhé a ani dejiny ľudstva nenaznačujú, že by išlo o prechádzku rajskou záhradou.

Napriek tomu bol ešte len na začiatku a nechcel robiť unáhlené závery tým, že by vytrhol myšlienku zo súvislostí obsahu knihy. Zhrnul si teda, čo doposiaľ prečítal: človek má v sebe celý vesmír a podstatou vesmíru je láska.

To znamená, že podstatou človeka je tiež láska, usúdil logicky.

Spomenul si, ako sa u nich doma raz zvrtila reč na lásku. Vtedy sa mu začínal meniť hlas a pod nosom i na iných častiach tela mu hustlo jemné páperie. V škole už preberali rozmnožovanie, takže vedel, že deti nenosí bocian v uzlíku. Napriek tomu mu vŕtalo hlavou, odkiaľ vlastne pochádza tá tajomná sila, ktorej sa hovorí láska. Sila, ktorá človeka núti túliť sa k tomu, koho má rád, a ktorá je tak v podstate príčinou počatia novej bytosti.

„Čo je láska?“ spýtal sa Sebastien.

Otec s matkou sa na seba dlho pozreli. Treba podotknúť, že Sebastienov otec považoval vieru v anjelov, nebo a posmrtný život za obyčajnú predstavu, ku ktorej sa upínajú vznešené ľudské túžby. Túžba po ideálnych a nesmrteľných hodnotách vraj človeku pomáha držať strach na uzde a dáva mu zmysel života v tomto nelútosťnom, dravom svete. Sebastienov otec tvrdil, že ľudia si vymysleli rozprávky o Bohu, aby sa cítili bezpečne. Stvorili anjelov a pripísali im nadprirodzené vlastnosti. Túžili vykúziť bytosti podobné sebe samým, no zároveň dokonalejšie, aby k nim mohli ľahko vzhladať.

Otec sa stotožňoval s názormi vedcov, ktorí tvrdia, že svet vnímaný našimi zmyslami tvorí všetko, čo existuje, a pravé poznanie pochádza z pozorovania a skúmania prírody. Podľa vedy vesmír vznikol sám od seba, dielom náhody, v súlade s fyzikálnymi zákonmi. Život na našej planéte vzišiel z neživej hmoty, ktorá sa postupne zdokonaľovala, až vznikli prvé molekuly, bunky, tkanivá a organizmy. Tak sa zrodili živé spoločenstvá, na vrchole ktorých stojí najvyšší živočích – človek, ktorý sa vyvinul z opice. Myšlienky, pocity a celý duševný život človeka sú výsledkom chemických procesov prebiehajúcich v tele. Vo chvíli, keď srdce prestane zásobovať mozog kyslíkom, ľudský život sa navždy končí. Z pohľadu prírodnej vedy Boh neexistuje – tak znel otcov verdikt.

Sebastienova matka naopak verila v anjelov. Hovorievala, že anjeli sú nebeskí

poslovia, ktorých úlohou je dohliadať na naplnenie Božieho plánu. Boli stворení preto, aby strážili ľudské osudy a vstupovali do našich životov v správnom čase.

Matka chápala svet, človeka i jeho poslanie podľa učenia Biblie. Vesmír bol stворený slovom všemohúceho Boha. Prví ľudia žili v hojnosti a blaženosti, kým nepodľahli pokušeniu diabla. Vyhnaní z rajskej záhrady boli odsúdení rodiť v bolestiach, pracovať, starnúť a umierať. Po smrti príde posledný súd, na ktorom bude rozhodnuté o večnom osude duše podľa jej skutkov počas pozemského života.

Ako malého chlapca Sebastiena priťahovala predstava šťastného neba, kde vládne večná jar, anjeli spievajú o Božej sláve a ľudia s dokonalými telami užívajú nespočetné slasti. Naopak, desilo ho peklo s priepasťami pustých skál a roklín osvetlených plameňmi, kde čerti v rozpálených kotloch mučia telá zatratencov. Matka ho naučila modlitbu k anjelovi strážnemu, ktorá mu pomáhala prekonávať strach. Už sa potom nebál tmy ani nočných prízrakov tak ako predtým – tých, ktoré sa zhmotňovali v jeho detskej predstavivosti a z ktorých sa neraz od hrôzy pocikal.

Keď trochu vyrástol, zdalo sa mu už detinské veriť v nebo a peklo, a priklonil sa k otcovmu racionálnemu chápaniu sveta. Bol to príjemný pocit stáť sám za seba, na vrchole vývojového rebríčka, ako Človek – pán tvorstva. No aj v tejto teórii začal časom nachádzať slepé miesta. Veď všetko má svoj pôvod. Každá tehla, plniace pero, stolička, žiarovka či dom majú svojho tvorca, ktorý ich navrhne, a robotníkov, ktorí ich vyrobia. Každá dedina, mesto i štát majú svoje vedenie, ktoré sa stará o ich fungovanie, plány a rozpočty. Preto sa mu zdalo logické, že za nebeskými telesami, prírodnými zákonmi, kvapkou vody, semenami rastlín, chrobákmi, vtákmi a vôbec všetkým, čo existuje, stojí Inteligencia, ktorá ich stvorila a dohliada na ne.

Sebastienovi rodičia vedeli o svojich protichodných názoroch a počas manželstva sa naučili vzájomnej tolerancii, kompromisom i zvažovaniu slov predtým, než ich vyslovili. Obaja teda čakali, kým sa ten druhý ujme slova. Napokon otec matke džentlimentsky pokynul.

„Láska je Boh,“ povedala matka. „Miluje nás, pretože sme jeho deti. Naše srdce je nepokojné, kým nenájde odpočinok v Bohu. A pretože je pre nás zatiaľ ťažké milovať Boha, ktorý je nechopiteľný, zariadil, aby bol milovaný mužom v žene a ženou v mužovi. On stvoril človeka na svoj obraz, a tak je naša láska k blížnemu zároveň dôkazom Božej lásky.“

Chlapec premýšľal, aký je rozdiel medzi stvorením a splodením. Veď život každého človeka sa začína sexom. Napadlo mu, či má Boh manželku.

„Láska nie je nič iné než vrozený pud slúžiaci na zachovanie rodu,“ ujal sa slova otec. „Láska je v skutočnosti iba chemický vzorec. Vidíš dievča, oko vyšle signál do mozgu a ten vytvorí hormón, ktorý vyvolá príslušný citový stav. Páči sa ti to a zrazu zistíš, že si od toho závislý. Zaľúbenosť trvá dovtedy, kým je aktívne mozgové centrum, ktoré uvoľňuje látky vyvolávajúce túžbu.“

Sebastien by sa ich rád spýtal aj na ďalšie veci, napríklad ako vznikol zmysel pre humor či spravodlivosť alebo cit pre umenie, hudbu a podobne, no mlčal. Tušil, že slepá viera ani prísna logika nedokážu obsiahnuť hlboké tajomstvá prírody. Vlastne sa čudoval, ako môžu jeho rodičia tak dlho žiť spolu, keď sa ich životné názory tak výrazne líšia.

Jedno však majú spoločné, usúdil. Otec aj matka prijali a uverili teórii, ktorej pravdivosť nedokázali preukázať.

Takto sa pohyboval medzi stanoviskami oboch rodičov, čo ho nútilo hľadať pod povrchom slov. Prestal veriť názorom, predstavám a myšlienkam, ktoré si nemohol overiť. Začínal chápať, že pravda je niečo viac než len naučené poznatky. Cítil, že pravda je skúsenosť, ktorú treba najprv prežiť.

Sebastien položil knihu pred seba na stôl. Mal pocit, akoby tá kniha bola médiom, ktoré ho uvádzalo do vlastného podvedomia a odhaľovalo skryté zákutia jeho pamäti. Zavrel oči. Spomínal si, ako vo veku, keď príroda začína učiť dospievajúce deti o dualite pohlaví, nový vnem rozochvieval celé jeho telo. Prišlo to celkom náhle, akoby mu spadli klapky z očí, a namiesto známych detských kamarátok objavil príťažlivé bytosti plné tajomstiev. Všímal si rozdiely medzi svojím telom a oblejšími, mäkšími, ladnejšími a voňavejšími telami žien. Zistil tiež, že ženy považované za dokonalé svojím vzhľadom a tvarmi nemusia byť nevyhnutne tie najpríťažlivejšie, a naopak, iné, nenápadnejšie, v ňom zanechávali hlbšiu stopu.

Vtedy začal snívať. Oddával sa predstave ideálneho dievčaťa, ktoré utkala neviditeľná priadza túžby jeho srdca. Svoju víziu si hýčkal, zaspával s ňou a v snoch sa mu potom zdávalo, že je v blízkosti bytosti tak očarujúcej, až sa od šťastia celý spotil. Po prebudení mu z obsahu sna často zostával v mysli obraz hlbokých tmavých očí, ktoré naňho pôsobili neodolateľnou príťažlivosťou.

Tak si začal všímať oči žien viac než čokoľvek iné. Vnímal ich hĺbku, svetlo a lesk a čoskoro zistil, že sa z nich dá veľa vyčítať. Ženské telá, ich krivky, prsia a boky v ňom síce stále dokázali vyvolať závrat, no oči dievčaťa zo sna posunuli jeho ideál kamsi vyššie a on sa nehodlal uspokojiť s ničím, čo by za ním zaostávalo. Už pri samotnej spomienke na pohľad svojej vysnívanej dievčiny sa triasol od radosti. Bolo také zvláštne milovať niekoho, koho sa nemohol ani dotknúť. Tak kráčal životom s úsmevom na tvári a srdcom v oblakoch, v očakávaní, že sa raz pred ním objaví Ona.

Jeho ideál, taký éterický a vzdialený, sa však v obyčajnom živote zdal byť nedosiahnuteľný.

Nemal by som sa radšej zmieriť so svetom takým, aký je? pýtal sa sám seba. Ved' je tu toľko pekných dievčat. Je vôbec možné len snívať a čakať, kým sa sen zhmotní v skutočnosti? Nebolo by múdrejšie zostúpiť z výšin fantázie a vziať život do vlastných rúk?

„Už si premýšľal o tom, čím by si chcel v živote byť?“ prerušil jedného dňa jeho úvahy otec.

„Áno.“

„Tak čím?“

„Chcel by som byť čímkoľvek, čo by ma naplňalo tak, aby som bol šťastný.“

„A čo si pre to ochotný urobiť?“

Musí sa pre to vôbec niečo robiť? Nemôže byť človek šťastný jednoducho len tak? hovoril si Sebastien, no nemal odvahu vysloviť svoju myšlienku nahlas.

„Neviem,“ odpovedal.

„Chceš byť teda napríklad smetiárom?“

Sebastien mlčal. Popri túžbe stať sa námorníkom bolo aj povolanie smetiara jedným z jeho detských ideálov.

„Synu,“ premeral si ho otec, „život nie je len dúha na kvapke rosy a kosáčik mesiaca v oku polnočnej princeznej. Zem nie je raj, kde pečené prepelice na portskom samy lietajú do úst. Musíš sa niečím živiť! Na živobytie potrebuješ peniaze, peniaze sa zarábajú prácou, práca si vyžaduje kvalifikáciu a aby si získal kvalifikáciu, musíš sa niečomu vyučiť.“

„Otec má pravdu,“ súhlasila matka. „Boh sa stará o všetkých a živí aj nebeské vtáctvo, ale ak máš možnosť študovať, ber to ako požehnanie. Nie všetky deti dostanú príležitosť na vzdelanie.“

Po dôkladnom zvážení sa Sebastien začal pripravovať na štúdium medicíny. Lekárska prax mu dávala zmysel. Veď ak bude môcť svojim dielom pomáhať ľuďom k zdravému a šťastnému životu, mal nádej, že aj jeho práca ho naplní zmysluplnosťou a radosťou.

Lúče slnka predierajúce sa sklom výkladu kreslili na podlahe antikvariátu svetelné obrazy. Sebastien sa vynoril z hladiny svojich spomienok a znova sa ponoril do čítania. Písalo sa tu o anjeloch, ktorí majú zmysly také jemné, že nimi dokážu preniknúť cez hmotu a dorozumievať sa myšlienkou.

Anjeli vedia čítať myšlienky, opakoval si pre seba. Predstavil si komickú situáciu, v ktorej by sa ocitli ľudia, keby si navzájom dokázali čítať myšlienky. To by bol poriadny bláznec. Nikto by sa nemohol pretvárať a všetky skryté úmysly by boli okamžite odhalené. Pomyslel si, že pre obyčajných ľudí je vlastne záchranou, že túto schopnosť neovládajú, pretože by len podporovala nízke pudy a charakterové chyby. Vreckári by hneď vedeli, kto má koľko peňazí v peňaženke, špióni by ľahko prenikli do plánov svojich protivníkov a dobyvatelia by okamžite odhalili slabiny nepriateľa. Bolo mu jasné, že bez čistoty mysle by nadprirodzené schopnosti priviedli človeka do nešťastia.

Všetko na svete je zariadené dobre, usúdil. Ľudia by naozaj museli byť čistí ako anjeli, aby si dokázali navzájom čítať myšlienky a zároveň žili v mieri. Múdra matka príroda nás radšej pripravila o anjelské schopnosti a obmedzila naše poznanie. Možno práve preto nevieme, čo bude po smrti, ani či sme žili predtým, než sme sa narodili.

Ďalej sa v knihe písalo, že podstatou evolúcie je nesmrteľná duša, ktorá sa prejavuje v stvorení svete. Vesmír je vraj plný života a bytostí, ktoré podľa svojej podstaty putujú nespočetnými svetmi – vyššími i nižšími, nebeskými i pekelnými – aby prirodzene smerovali k uvedomeniu si vlastnej dokonalosti.

Pekná teória, pomyslel si Sebastien. Znie to ako spojenie otcovej a matkinej filozofie. Chcel by som stretnúť niekoho, kto to skutočne prežil.

Pri úvahe o nesmrteľnosti ľudskej duše si Sebastien vybavil sám seba ako študenta medicíny v Aix-en-Provence. Spolu so spolužiakmi stál pri pitevnom stole, na ktorom ležalo mŕtve telo. Prednášky z patológie navštevovali aj študenti umenia, ktorí sa mali dozvedieť viac o anatómii ľudského tela, aby – ako hovorieval majster Leonardo da Vinci – vedeli, ako zobrazíť človeka v pohybe. Táto praktická výučba ukazovala drsnú realitu toho, čo sa v učebniciach opisovalo len teoreticky.

Sebastien hľadel na nevládne telo, v ktorom ešte včera bilo srdce. Len pred niekoľkými hodinami každá z miliónov buniek dýchala, prijímala potravu, vylučovala odpadové látky, komunikovala a rozmnožovala sa spolu s ostatnými bunkami, aby spoločne zabezpečovali chod tejto neuveriteľne zložitej továrne zvanej človek. Pri pohľade na skalpel prenikajúci do stuhnutej kože pocítil Sebastien plazivý pocit márnosti.

Človek je počatý, deväť mesiacov nosený v lone matky, vrhnutý na svet nahý a úplne odkázaný na svojich rodičov. Rastie, postupne získava schopnosť konať sám za seba a vytvára scenár svojho životného príbehu spolu s osudom, ktorý mu sudičky vložili do kolísky. Teší sa i smúti, tvorí i ničí, miluje i nenávidí, až mu jedného dňa smrť poklope na plece a je po všetkom. Všetky nádeje a priania, túžby i predsavzatia sa zrazu stratia v nenávratne.

Pri pomyslení na krehkosť a pominuteľnosť ľudského života ho zamrazilo. Zdalo sa mu takmer nepredstaviteľné, že by intelekt, cit a vôľa, ktoré dokážu vytvoriť symfonickú báseň či skonštruovať rádio, a niekedy sa dokonca obetovať z lásky k blížnemu, mohli zrazu zhasnúť ako pouličná lampa.

Telo je mŕtve, uvažoval. Môže však skutočne zaniknúť bytosť, ktorá je zodpovedná za všetky myšlienky a pocity? Možno sa životná sila uberať tam, kam ľudské zmysly nedosiahnu. Je potom vôbec možné dozvedieť sa, či duša zomiera spolu s telom, alebo žije niekde inde?

Zatiaľ čo sa Sebastienove myšlienky uberali cestami metafyziky, jeho telo zasiahlo veľmi príjemný pocit. Odkiaľsi k nemu prúdila hladivá energia. Pomaly sklopil zrak, aby ten zvláštny vnem nestratil, a otočil hlavu od pitevného stola smerom, odkiaľ cítil, že energia prichádza. Jeho pohľad sa zastavil na lodičkách s prackou, putoval po jemne zaoblených lýtkach a pletených šatách kopírujúcich boky a pás až k hladkým ramenám zloženým pod prsiami. Sebastien nasucho prehltol. Pokračoval pohľadom cez ramená a štíhly krk k pôvabnej tvári, ktorá akoby vedela, o čo ide, usmiala sa a žmurkla na pozdrav. Zatajil sa mu dych. Okrídlený anjel lásky napol tetivu luku a jeho šíp zasiahol presne. Neviditeľné fluidum, umocnené jej krásou, prinútilo Sebastiena zistiť, že sa volá Emma, je študentkou maliarstva a má čas zájsť si s ním na kávu. Práve tam, na pitevni, kde smrť odhaľuje svoju tvár v bezprostrednej blízkosti, zakúsil po prvý raz erotické čaro tajomným nadzmyslovým spôsobom – ako vibráciu, ktorú jeho telo zaznamenalo skôr než ktorýkoľvek z jeho piatich zmyslov.

Význgutie kľučky vrátilo Sebastiena razom z bludiska prežitých dojmov do prítomnosti. Do antikvariátu vstúpil muž. Chvíľu postál na prahu, aby sa zorientoval v miestnosti. Potom za sebou zatvoril dvere a pomalým krokom došiel k stolu.

„Doktor,“ predstavil sa. Stisk ruky mal pevný, jeho tvár pôsobila zároveň svetácky aj detsky a v očiach mu svietilo zvláštne svetlo. Sebastienovi napadlo, či sa tak naozaj volá, alebo je skutočne doktor.

„Som doktor,“ povedal muž, akoby mu čítal myšlienky. Prezrel si Sebastiena od hlavy po päty s istotou jasnovidca, ktorý dokáže určiť zdravotný stav aj cez oblečenie. Prikývol hlavou, zjavne spokojný so svojou diagnózou.

„Dobrý lekár lieči už samotnou svojou prítomnosťou. Stačí, že príde, a chorý sa cíti omnoho lepšie,“ povedal a vyzývavo sa pozrel na Sebastiena. Keď uvidel jeho zmätený

výraz, hlasno sa rozosmial.

„Nebor si to osobne,“ povedal muž a nasadil divadelne vážny výraz. „Prílišná vlastná dôležitosť zaťažuje dušu. Vieš, smiech je najlepší liek a ja si tak robím reklamu.“ Poškriabal sa na chrbte a poznamenal, že ho svrbí medzi lopatkami od toho, ako mu rastú krídla. A že smiech je najkratšou cestou do neba. Potom opäť prepukol do bujarého smiechu.

„Čím vám môžem poslúžiť?“ spýtal sa Sebastien. Začínal mať podozrenie, že mužove rozžiarené oči neodrážajú ani tak vnútornú energiu, ako skôr účinky konopy alebo inej omamnej látky, ktorá dokáže premeniť civilizovaného človeka na rozpustilé dieťa.

„Priniesol som pár obrázkov,“ povedal muž a vytiahol z vrečka zväzok fotografií.

Sebastien nechcel robiť z kníhkupectva starinárstvo. Chystal sa mu povedať, že vykupuje výhradne knihy, no muž sa naňho pozrel odzbrojujúcim úsmevom. Napriek všetkým výstrednostiam bolo v jeho osobe niečo také nezdolné a presvedčivé, že aj keby sa postavil na hlavu, Sebastien by ho aj tak musel brať vážne.

„Len si ich prezri,“ povedal.

Sebastien prekonal svoju nedôveru k výstrednému zákazníkovi. Ponúkol mu stoličku a pozoroval, ako starostlivo rozkladá fotografie po stole.

Fotografie dýchali exotikou. V škále čiernobielych tónov sa mätko prelínali svetlá a tiene a vytvárali podivuhodne živé obrazy. Doktor povedal, že fotografie zhotovil v Indii a ku každej pridal príbeh. Rozprával o indickom vidieku, kde sa čas meria iba východom a západom slnka, kde je väčšinu roka obloha jasná, no keď prídu monzúny, nebo križujú blesky a rieky sa vylievajú z brehov. Potom dlho hovoril o akomsi chráme.

Sebastiena zaujal portrét mladej indickej ženy so žiarivo lesklými očami. Napadlo mu, že to dievča vyzerá ako bytosť z akéhosi lepšieho, láskavejšieho sveta. Ako anjel, ktorý by chcel iba milovať, no práve teraz sa z nejakého dôvodu nachádza na planéte, kde sa dobro bije so zlom a kde musí vedieť aj to, ako sa chrániť. Sebastien sa pri pohľade na tú krásnu tvár na okamih zasníval a predstavil si Zem ako blaženú planétu bez utrpenia, chorôb a smrti, ako miesto, kde šťastní ľudia žijú bez rozdelenia podľa národnosti, rasy, vyznania či postavenia, bez chamtivosti a túžby po moci, v bratskej rovnosti, harmónii a láske. Pomyslel si, že keby nejaký iný svet obývali bytosti natoľko vyspelé, že aj ten najušľachtilejší človek na Zemi by bol medzi nimi tým najpoklesnutejším, potom by sa dalo hovoriť o nebeskej sfére. A naopak, keby najhanebnější osoba na Zemi bola tou najcnostnejšou na inej planéte, celkom iste by išlo o ríšu pekelnú.

„Páči sa ti?“ spýtal sa doktor.

Sebastien ani nemusel odpovedať. Mal veľmi silný pocit, že tú ženu z fotografie už pozná.

STELA FRIČOVÁ

DAR SVETLA

„No a potom sa mi podarilo všetky spálené džemové taštičky prevrátiť,“ Bronx sedí na lavici hompálajúc nohami, mačacie zelené oči mu veselo žiaria. Keď celá trieda vybuchne do smiechu, pobavene pokrčí plecami nad vlastnou nešikovnosťou.

Džem z dračieho ovocia, ktorým taštičky plnil, je v našej krajine delikátnou pochúťkou. Má však jednu nevýhodu – dokáže pečivo premeniť na lietajúce potvorky so zúbkovanými krídlami, ak sa z rúry nevyberie včas. Predstavím si, ako kamarát pobehuje po kuchyni v károvanej zástere jeho tety Belle a priveľkými rukavicami sa snaží pochytať splašené taštičky. Potlačím úsmev, no mykne mi kútikmi úst.

„Všetky vyleteli na dvor k sliepkam a začali sa hašteriť o slnečnicové semienka – kto by bol povedal, že také niečo zachutí džemovým taštičkám – až teta Belle musela zobrať metlu a poslať ich kade ľahšie.“

Pri tej predstave sa už smiechu neubránim. Od srdca sa rozosmejem, pričom sa mi po celom tele až do končekov prstov rozlieva príjemné teplo.

Príjemný pocit však okamžite pomíne, keď zachytím pohľad jednej spolužiačky. Je to zmes prekvapenia a odsúdenia, ktorý doplní zdvihnutým obočím.

Takýto výraz veľmi dobre poznám.

Srdce sa mi prudko rozbúcha. Náhlivo sa postavím, až sa mi zakrúti hlava. Rukou sa zachytím o okraj lavice, aby som nestratila rovnováhu, a všimnem si, že končeky mojich prstov začínajú matne žiariť.

Nienienienienie. Už zase?!

Kým sa dlhou chodbou dostanem k dievčenským záchodom, na tvárach ľudí kráčajúcich oproti mne, si prečítam, že už nežiaria len moje ruky. V kúpeľni mi stačí letmý pohľad do zrkadla, aby som sa presvedčila, že som na tom presne tak, ako som si myslela.

V kabínke za sebou zamknem dvere a s výdychom sa opriem o studenú kamennú stenu.

Tu, v Elarise, mal každý svoju schopnosť alebo vlastnosť, ktorá ho robila výnimočným. Bronx dokázal uvariť jedlo, vďaka ktorému si ľudia znova spomenuli na všetky obľúbené spomienky z detstva, moja kamarátka Ayla z mesačných lúčov tkala najkrajšie šaty v krajine, a ja ... ja som sa každú chvíľu neočakávane menila na ľudskú žiarovku.

Pozriem sa na moje dlane. Pokožka prešla z matného žltého svetla do jasného bieleho jasu, aj moje blond vlasy už viac nie sú blond ale žiarivo biele.

To, že sa na pár minút celá rozžiarim, je presne také užitočné, ako to znie. Teda pokiaľ sa neplánujem zavrieť v nejakej jaskyni a navždy tam pracovať ako sprievodca alebo čo.

Zámkom sa rozľahne dunivý zvuk gongu, ktorý oznamuje začiatok ďalšej vyučovacej hodiny. S rukou na kľučke váham. Nemôžem sa na vyučovanie vrátiť takto.

Keď ruch na chodbe utíchne a všetci sa poberú do tried, presuniem sa ku vysokým oblúkovým oknám. Predo mnou sa rozprestiera nádherná Elaris s kamennými uličkami,

drobnými obchodíkmi a vzdialenými lúkami. Nad mestom sa vypínajú úchvatné hory Akarion so strmými svahmi. Najvyšší vrchol sa odtiaľto nedá vidieť, lebo siaha až nad oblaky.

Zahľadím sa na kopec strácajúci sa v bielych chumáčikoch, ktoré akoby obrusovali jeho ostré hrany. Ešte nikdy som tam nebola, no hovorilo sa, že práve tam sa nachádzajú Záhrady Života, v ktorých žije sám Stvoriteľ.

Ten, ktorý rozmiestnil hviezdy na oblohe, namaľoval lupienky každúčkého kvetu, utkal ľudí s ich výnimočným príbehom, a hoci ich je toľko, každému daroval jedinečnú vlastnosť.

Niekedy si prajem, aby som sa s ním mohla porozprávať, a spýtať sa ho, prečo sa rozhodol dať mi túto neovládateľnú a nepoužiteľnú schopnosť.

Keď konečne prestanem žiarť, s pokorným ospravedlnením sa vrátim na poslednú hodinu. Zvyšok dňa už našťastie svietim len doma za dverami mojej izby.

Nasledujúce ráno sa mi podarí zaspáť, a preto z domu vyrážam s niekoľkominútovým oneskorením, keď si všimnem, že moja pokožka znova začína vydávať matné svetlo.

Už len toto mi momentálne chýbalo.

Frustrované sa vrátim do domu a vypočodujem na balkónovú terasu. Razím si cestu priamo k zábradliu, až kým sa neocitnem tvárou v tvár hore Akarion.

„Stačilo!“ vykriknem na plné hrdlo, až z blízkeho stromu splašene odletí krdel vtákov. Potom zavládne ticho, počas ktorého počujem len môj zrýchlený dych. Oblaky pri najvyššom vrchu sa trochu rozostúpia, akoby ma nabádali nakuknúť, čo sa skrýva za nimi.

A vtedy sa rozhodnem.

Už o chvíľu odhodlane stúpam prašnou lesnou cestičkou. Nad hlavou mám vysokánske duby, ktoré takmer úplne zatieňujú modré nebo. Pomedzi husté lístie sa podarí prebojovať len niekoľkým udatným lúčom slnka.

Aj ja sa snažím správať udatne, a s prestávkami sa mi nakoniec podarí prejsť celým lesom. Stromy sa začnú meniť na kríky, ktoré postupne rednú, až ostane len štrkový chodník a skaly.

Kráčam rovno za nosom, kamene sa mi pod nohami kľžu a posúvajú. Hlavu mám sklonenú a pohľadom hypnotizujem cestičku, aby som nezakopla. Preto nemôžem byť viac prekvapená, keď sa pred mnou na holej pustatine z ničoho nič objaví kamenná brána.

Podídem bližšie a skepticky preskúmam nevelký útvar z navŕšených skál. Pred ním aj za ním sa rozprestiera na chlp rovnaká štrková zem a modrá obloha. Z akéhokoľvek uhla pohľadu sa na to pozriem – a to bránu dokonca pre istotu tri krát obídem – nevidím zmysel v tom, že tu stojím.

Krčiac plecami rýchlo chôdzou sa vyberiem popod ňu. No len čo vystrčím päty z jej tieňa, tvárou vrazím do niečoho zeleného. V panike sa oháňam rukami, až sa pošmyknem na klzkom povrchu a spadnem.

Počkať. Na klzkom povrchu?!

Zmätené sa pozviecham zo zeme a vypleštím oči. Za chrbtom mám stále tú istú bránu, no z tejto strany z nej visia hrubé liany a ďalšie rastliny, ktoré vyzerajú ako z pralesa. Pod nohami mám hladký kameň nasiaknutý vodou. Vzduch vonia vlhkosťou,

a v diaľke počujem šum vodopádov.

S neutíchajúcim údivom sa prederiem cez záves z lian. Predo mnou sa nachádza ďalší chodník, tentoraz lemovaný rôznymi tropickými rastlinami. Na každom kroku rastie nejaký iný druh. Vyzerá to tu ako v botanickej záhrade, chýbajú len tabuľky s latinskými názvami.

Po niekoľkých krokoch zbadám muža v ľanovej pracovnej košeli. Skláňa sa nad rastlinkou s nalomenou stonkou, ktorá sa drží pokope na poslednom vlásku. Bez toho, aby ju muž jemne podoprel prstami, by sa už dávno zlomila. V tichosti sledujem, ako druhou rukou načrie do zaváraninového pohára s trblietavou zlatou hmotou, a potrie ňou nalomené miesto.

Čakám, že to bude mať nejaký zázračný účinok, no keď sa nič nestane, kľaknem si vedľa neho. „Nie je už príliš zlomená na to, aby sa to dalo napraviť?“ podotknem a snažím sa neznieť zatrpknuto.

Muž zdvihne pohľad, a láskavo sa na mňa usmeje. Je to úsmev, pri ktorom sa usmieva aj očami. Z jeho tváre sála neha a pokoj, ktorý cítim takmer ako keď sa postavíte príliš blízko k rozhorúčenému krbu.

„Uzdravenie si žiada čas,“ poučí ma. „Nie vždy je viditeľné, no to neznamená, že sa nič nedeje.“ S tými slovami sa obráti naspäť k rastlinke, a chvíľu ju obaja mlčky pozorujeme.

„Nemáte tu kopec ďalších rastlín?“ znova to nevydržím. Táto záhrada vyzerala byť obrovská, no on venoval toľko času jedinej malej rastlinke.

Mužovi pobavené mykne kútikmi úst. „Nuž, áno, v Záhradách Života sa nachádza vskutku množstvo ďalších rastlín,“ pritaká.

Zatajím dych. Takže predsa len sa mi tam podarilo dostať! Chvíľu som sa obávala, že som sa omylom teleportovala do nejakej inej dimenzie.

„Prečo potom nenecháte tú rastlinu tak?“ po mojej priamej otázke si zahryznem do jazyka, no muž sa stále usmieva.

„Pretože je jedinečná,“ odvetí, akoby to všetko vysvetľovalo. „Žiadny iný kvet, krík ani strom čo tu kedy rástol alebo bude rásť, už nebude ako ona.“ Po tých slovách pomaly odtiahne prsty od zlomenej stonky. Na moje veľké prekvapenie je opäť zacelená a pevná.

„Kto vlastne ste?“ hlesnem užasnuto.

„Volaj ma jednoducho Záhradník,“ odvetí tajomne.

Záhradník. Nuž, Stvoriteľ vedel, čo robí, keď si najal takého svedomitého záhradníka.

Ešte stále zízam na rastlinku, keď sa Záhradník bez slova postaví a vyberie sa ďalej. Keďže sa tu vôbec nevyznám, rýchlo sa pozbieram zo zeme a nasledujem ho.

„Prišla som sem za Stvoriteľom,“ prezradím mu, kým kráčame pomedzi rastliny. Snažím sa mu tým naznačiť, že by som bola rada, keby ma k nemu zaviedol. On sa však každú chvíľu zastaví, aby skontroloval stonky ďalších kvetov.

Pokýva hlavou, a venuje mi široký úsmev. „To väčšinou všetci, čo sem prídu.“

Pokračuje chodníkom a ja kráčam za ním, trocha podráždená tým, že ani nemôžem byť podráždená lebo je samý úsmev. Už-už sa chcem nadýchnuť, aby som mu povedala, že za ním okamžite potrebujem ísť, keď sa dostaneme na koniec cestičky. Rastliny sa pred nami rozostúpia, a mne sa zrazu naskytne výhľad na celé Záhrady života.

Zelené údolie je vystlaté machom ako hebkým kobercom, na ktorom rastú rastliny v odtieňoch farieb, o ktorých som doteraz ani nevedela, že existujú. Krištáľové tyrkysové jazierka odrážajú nadýchané oblaky, a do spevu vtákov sa mieša šum dych berúcich vodopádov. Stromy obťažkané plodmi usilovne zbierajú ďalší záhradníci a záhradníčky „Čo to robia?“ opýtam sa prekvapene, keď zbadám niekoľko postáv v bielych habitoch, ako k sebe striebornou niťou prišívajú vznášajúce sa plášte z jemnej látky. Hoci to bola obrovská spleť, každý plášť mal úplne inú farbu aj vzor, ktorý akoby vyjadroval nejaký príbeh.

„Zošívajú životy ľudí, ktorí ho prežijú spolu,“ vysvetlí mi. Všimnem si, že niektoré stehy majú len pár centimetrov, zatiaľ čo iné spájajú plášte celými stranami.

Záhrady Života sú pre mňa čoraz fascinujúcejšie, až takmer zabudnem, prečo som sem prišla. Všetko má svoju zázračnú úlohu, ktorou riadi životy ľudí. Stvoriteľ to nemohol vymyslieť lepšie!

Obzerám sa a plnými dúškami si vychutnávam všetko naokolo, keď Záhradník spomalí. Radosť a pokoj, ktoré z neho vyžarovali, akoby nachvíľu zoslabli.

Zdvihnem pohľad, a uvedomím si, že stojíme pred najväčším poľom, aké som kedy videla. Je posiate miliónmi žiarivých kvetov, ktoré svoje hlávky otáčajú za svetlom. Keď sa však pozriem lepšie, zbadám, že na poli sú aj pásy takých kvetov, ktoré sú vyschnuté a bez farby sklonené k zemi.

Čakám, že Záhradník vytiahne svoju zlatú tekutinu a pôjde to napraviť, no on len smutne stojí, a pozerá na ne. „Nemôžem ich donútiť, aby sa nechali kúpať v slnečných lúčoch,“ povie nezvyčajne sklesnuto. Zachvejem sa, keď ho počujem rozprávať takým tónom.

„Majú slobodnú vôľu, a hoci viem, že by pre ne bolo najlepšie svetlo, ak si vybrali tmu, nemôžem s tým nič urobiť.“

Sklopím pohľad, a kútikom oka zachytím, že moje dlane sú žiarivo biele. Ani som si neuvedomila, kedy som začala žiariť.

Čupnem si k jednému z ovisnutých kvietkov, netušiac, čo vlastne chcem urobiť. Pomaly k nemu natiahnem žiariacu dlaň, a podopriem jeho vysušené lupienky. Chvíľu sa nič nedeje, no potom akoby kvietok zacítil moje svetlo. Jemne sa zachveje, a zdvihne hlávku. Podopriem ho aj druhou rukou, a na to sa jeho stonka úplne vystrie a lupienky znova získajú svoju farbu.

V úžase vytreštím oči a so zatajeným dychom ho nasmerujem k slnku. Kvietok, ktorý bol pred chvíľkou ešte celkom vysušený, sa teraz vystrie v celej svojej kráse, nechávajúc sa láskat lúčmi. Srdce mi silno búši, no tentoraz z úplne iného dôvodu, ako vtedy v triede.

Postavím sa, a vystriem sa rovnako, ako tá rastlinka, celá žiariac.

„Serell z Elarisu,“ osloví ma Záhradník, hoci som mu ani raz nespomenula moje meno. Jeho tvár žiari ako slnko, a pracovná košeľa sa zmenila na biely plášť.

„Stvoriteľ,“ hlesnem omráčene, a s týmto uvedením sa zapotácam. Rýchlo sa pokúsim spamätať, a s úctou si klaknem na zem. On ma však s úsmevom zdvihne, a vtiahne do objatia.

„Neurobil som chybu, keď som ti dal tvoju jedinečnú schopnosť,“ povie a jemne mi utrie slzu, ktorá sa mi skotúla po líci. „Vedel som presne, čo robím, a myslím, že už to vieš aj ty.“

Obzriem sa na pole, kde pevne stojí kvietok, ktorému som pomohla obrátiť sa ku slnku. Ešte stále však vidím stovky a stovky kvetov, ktoré majú hlávky sklonené k zemi.

„Semienko takého kvetu, má každý človek tu,“ Stvoriteľ mi položí dlaň na srdce. Prikývnem, lebo pochopím, čo mi tým chce povedať. Na to ma znova objíma.

Keď sa po dlhej chvíli odtiahnem, zrazu sa znova ocitnem doma. Ležím v mojej posteli, vonku vychádza slnko, a budík mi oznamuje, že je čas ísť do školy. Vymotám sa z perín, a ponáhľam sa k oknu. Predo mnou sa stále vypínajú hory Akarion, s najvyšším vrchom zahaleným oblakmi. Teraz však viem, čo sa tam nachádza. Spomeniem si na pole plné kvetov, z ktorých toľko nepozná Slnko.

Moje dlane znova začínajú žiariť. Zhlboka sa nadýchnem.

Teraz už presne viem, čo robiť.

MIROSLAV GAŠPAR

MÔJ DOBRÝ KAMARÁT

Uznávam, bol som obyčajný chlapec ako každý iný. Miloval som skákanie cez mláky, stavanie bunkrov v obývačke a smiech. Všetko to bolo pre mňa jasné a žlté, až veselo oranžové. Až kým sa neobjavil. Prišiel ticho, jedného utorkového rána, a posadil sa priamo na moju hrudnú kosť. Bol to modrý kamarát a volal sa Blue. Nebol to však kamoš, s ktorým sa dalo hrať futbal. Nebol dokonca ani milý. Bol ťažký. Vážil presne toľko, koľko všetky moje nesplnené sny a nevyriešené starosti. Bol zafarbený do hlbokkej, tmavej modrej, ktorá pohlcovala svetlo. „Podme sa hrať, Milan!“ zavolať na mňa spolužiak Oliver na ihrisku. „Nechce sa mi. Som unavený,“ zamrmľal som a sedel som ďalej na lavičke. „Správne,“ zašeplal mi Blue do ucha. „Sme predsa veľmi unavení. A navyše, Oliver si aj tak myslí, že nevieš poriadne nahrávať. Volá ťa len zo súcitu.“ Prikývol som. Bolo to také jednoduché a logické, keď mi to Blue povedal. Doma mi odpratal zo stola farebné ceruzky. Zrazu boli všetky farby sveta... príliš tmavé. On mal totiž rád len tú jednu farbu. Tmavú modrú. Raz večer som sedel v kuchyni pri horúcej čokoláde, ktorú mi pripravila mama. Snažila sa ma rozveseliť. „Čo je s tebou, Milan? Si tichý, nechodíš von a už si sa týždeň neusmial na nášho psa. Trápi ťa niečo v škole?“ spýtala sa ma mama. Pozrel som na ňu a chcel som jej povedať: Mám tu niečo ťažké, čo mi sedí na hrudi a nedovolí mi dýchať. Ale vedel som, že Blue počúva. „Povieš to? A budeš vyzeráť hlúpo. Všetci ostatní zvládajú byť šťastní. Prečo by si mal byť iný? Si len slabý,“ ozvali sa mi v hlave jeho slová. „Nie, mama. Nič. Len sa mi nechce rozprávať,“ odsekol som, no predsa som aspoň pohľadal psa. Blue rástol. Už to nebola len škvrna. Bol stále tlstší. Spomaloval ma a stlmoval mi hlas. Všimla si to aj učiteľka. „Milan, slnko na tvojom výkrese... prečo je celé modré?“ Len som sklopil pohľad na lavicu. „Lebo všetky farby vybledli,“ odpovedal namiesto mňa Blue. Keď som v ten deň po škole sedel vo svojej izbe, pozeral som sa do zrkadla. Videl som v ňom seba, obklopeného ťažkou, modrou hmlou. Bol som už taký unavený z tej ťarchy, z tej temnej farby. A vtedy mi niečo napadlo – spomenul som si na červenú farbu môjho obľúbeného superhrdinu. Spomenul som si na zelenú vôňu trávy, keď v nej na jar staviam bunker. Vytiahol som zošit. Rozhodol som sa, že to, čo nemôžem povedať, nakreslím. No nedržal som ceruzku. Držal som meč a kreslil som. Čiara za čiarou. Žiadna modrá. Žlté slnko, zelená tráva, červené ovocie, strely smerujúce do zlého rytiera... Boli to silné farby. Také, ako keď sa nahneváte. Alebo keď sa pevne rozhodnete. Blue akoby zoslabol. Bol šokovaný. „Čo to robíš? Zase to odlož. Nebojuj, aj tak nevyhráš,“ syčal modrý kamarát, ale jeho hlas bol akosi tichší. Pochopil som, že nekreslím, ale bojujem. Žlté čiary pretínali ťažkú modrú. Odkedy ma navštívil, nemal som ho rád, no aj tak som nevedel, či ihneď odíde. Vedel som len to, že nemôžem vyhrať, ak sa ho neprestanem báť. Bolo to ťažké, najťažšie, čo som kedy urobil. Srdce mi bilo ako zajačikovi. Do izby vošiel otec. „Môj umelec. Čo si kreslil, Milan?“ spýtal sa ticho. Tentoraz som nedovolil, aby namiesto

mňa odpovedal Blue. „Kreslil som, oci, zlého stredovekého rytiera. Ale bola to ozajstná bitka. Zatiaľ som na jeho brnení urobil len malú prasklinu.“ Otec nevedel presne, o akej praskline hovorím. Posadil sa vedľa mňa. „Vieš, Milan,“ povedal. „Vytvoriť prasklinu je vždy najťažšie. Ale potom môžeš použiť kladivo. Alebo mi to aspoň ukážeš a potom môžeme tú prasklinu zväčšovať spolu.“ Blue bol stále tam, s nami v izbe. Bol však oveľa menší. Stiahol sa do tieňa. Ale ja už som vedel, že v škatuli s fixkami mám aj iné farby. Pestrejšie. A rodičov po boku.

ANDREJ IVAN

KRÍŽ

Tomu chalanovi, ktorý na Svätého Valentína plakal

Teplota medzi dvoma radmi tradičných, amerických bytoviek sa držala na nule. Slnko zakrývali ťažké čierne mraky. Oranžová a hnedá, popukaná fasáda sa pri každom vchode striedala, ako autá trieliace po dvojprúdovej, jednosmernej vozovke, ktorá budovy od seba oddeľovala. Sťa Mojžiš Červené more. A zrazu sa to stalo, v neľudskom čase, na takýchto tvorov prikrátkom na zmeranie. Stĺp ohňa v sivom tieni ulice žiaril. Vyrastali z neho dve pravouhlé ramená a jeho bizarnosť dopĺňalo to, že sa vznášal uprostred cesty. Plamene blčali nezvyčajne hlasno, aj keď pod nimi naozaj nič nehorelo. Autá prudko zastali, sprevádzané pišťaním pneumatík a buchotom. Nasledovala chvíľa ťaživého ticha. Ktorým tam vypleštené oči doľahli, zostali vnútri vozidiel zo strachu alebo vystúpili z čistej zmätenosti. Tí vzadu, ktorým nie, len miesili mĺkvo s nepokojným brblotom a trúbením. Dokiaľ sa nepridal ostrý, ženský výkrik. Akoby kvôli nemu sa kolóna ozvala náhlivým dupotom a na to zopár nárazov kufrov do kapôt za nimi. To všetko neskôr ustalo a opäť nastalo ticho. Všetci, čo zostali, po jednom napodobnili bývalú prvú líniu. Každý, či sediac, či v stojí, akoby zamrzol. Jediným pohybom bol odpad, ktorý poháňaný slabým vetrom, prehnal sa im popri nohách a popod podvozky. I dopad špendlíka by znel ako výstrel. Dokiaľ niekto, s pohľadom upretým pred seba, pomaly preliezol strechu taxíka, ako v tranze sa priblížil a padol na kolená. Hľa! S rukami ovisnutými, kľáčiac pred ohnivým krížom.

Veriť sa stalo ukrutne jednoduchým. Pretože teraz mohol vidieť, skutočne. Predzvest' nadchádzajúceho súdu jediného Boha. Všetci uzreli. Všetci pochopili. Pár videí mu stačilo, aby sa rozhodol ísť sa naň pozrieť. Hrdý na to, že si vyvolil spomedzi všetkých Pánov pravého. Skrz-naskrz opantál myseľ. Preto práve zívala prázdnotou, nerátajúc práve kríž, kvôli ktorému až praskala vo švíkoch. Už po výstupe z lietadla mu udreli do očí kvantá ľudí. Preplnené haly, eskalátory, na jednom schodíku aj po traja. Iba s námahou sa dostal na čerstvý vzduch. Pri pohľade, ktorý sa mu naskytol, ustrnul. Nebolo tam o nič pustejšie. Dokonca on, kto často necestoval, si bol istý, že toto je priveľa i pre obyvateľov mesta. Mal pravdu. Chodci sa navzájom povytlačali z chodníkov a zabrali cesty. Autá sa pomedzi nich rezignovane vliekli, keďže prednosť sa zmenila. Telo sa tlačilo na telo a celé to vyzeralo tak, že každý len prešľapuje z nohy na nohu, hmýri sa a naozaj nikto nikde nenapreduje. Ale predsa len, aj toto sa spájalo s jeho misiou. Číže nezabudol, neprestal myslieť. A poháňaný neutíchajúcou myšlienkou vykročil. Bolo mu to odporné. Cudzie. Hlučné. Príšerne. Preňho primálo osobného priestoru. Ale zaťal zuby a pokračoval. Večer pred odletom pozrel toľko záberov z rôznych uhlov a vzdialeností, toľko mapiek toho, kde sa má nachádzať, že išiel z pamäti. Nenachádzal sa ďaleko. I tak na púti okrajom metropoly postretával množstvo osôb, výzorom odlišného vierovyznania, s rovnakým smerovaním ako on. Popri

oslnivých ramenách a tom, na čom držali, sa mu za čelom, s vypätím síl, zhmotnila otázka. „Prečo tam smerujú, keď jasne veria nesprávne?“ Ako sa zjavila, podobne mu aj vyfučala z hlavy. Po čase sa ulice, doteraz len morbidne preplnené, stali neprechodnými. A keď došiel na niekoľko stovák metrov od kríža, platilo to dvojnásobne. Všetci dokopy vytvárali ako molekuly vodu, ktorá úplne zaplavila okolie kríža. Šplhala sa až po budovách, murovaných hrádzach, ktoré by inak uňho vyvolali pocit déja vu, takmer na strechu. Naďalej nebolo ani možné poriadne určiť ich farbu, pretože okupanti sa vykláňali z oblokov alebo sa aj celé rodiny vtesnali na požiarné schodiská a tvorili tak nepriesvitnú bariéru, kompletne pokrývajúcu každú tehlu. Okato sa modlili, či nehybne pozorovali. Z rozbúrených vlín vysoko vytrčali všemožné transparenty sťa stožiare lodí, tesne predtým, než ich navždy zhltnú hlbiny. Po pár ďalších pomalých metroch neľahkého presunu, pred ním vznikla stena z mäsa a kostí. Skoro by do nej narazil, keby ho bol nechtiac neupozornil letáčik vtisnutý do rúk. Pohoršil sa a odhodil ho na zem, keď na ňom zbadal satanistické symboly. Zvedavosť ho prinútila sa na moment pootočiť za mužom s gumovou maskou capa. Pred prekážkou zastal. Vyzerala, pravdu povediac, neprekonateľne. Ale on nemal náladu na vzdávanie sa. Vôbec nie, keď bol tak blízko. Vnútorne si povzbudivo vzdychol a s napriahnutými rukami sa pohlol vpred. Zabolelo ho v ušiach, ako bubienky trhajúci humbug ešte mocnel, čím viac sa približoval. Ale každá sekunda, ktorú vydržal, ho robila odhodlanejším. Ostatní sa však túžili zázraku prizrieť podobne. A on to cítil v ich svižných a niekedy dosť príkrých úderoch hocijakou časťou tela, či chcených, či nechcených. A aj on tak niekedy vykonal. Snažil sa ospravedlňovať a nezastavovať, aby ho náhodou nepohltili a nezavreli nad ním svoju hladinu. Ale napokon jedno i druhé predsa vzdal. Akoby ho nechceli pustiť ďalej. Čo bola určitým spôsobom pravda. A tak zastavil, zaprel sa o vlastné kolená a zhlboka dýchal, ako čerstvo zachránený pred utopením. Ešte však netušil, že ozajstné topenie len príde. V momente, staby sa každý úplne prestal starať o to, či tam vôbec je, začali sa na seba tlačiť čoraz väčšími. Žeby v tej sekunde, keď znehybnel, prestal byť človekom. Akoby bol chrobák, ktorý sa hrá na mŕtveho a oni mu celé divadielko zhltnú na jeden hlt. Sáčali ho, drgali do neho ako do predmetu. Cítil, že mu dav svojím núteným dotykom vycical z pokožky všetku zdravosť. S námahou sa prinútil plahočiť opačným smerom, s roztočeným svetom a zahmleným videním. Dostal sa na redšie miesto, kde to prestalo. Zotrval v rovnakej polohe a napriek tomu, že bol bledý ako sneh, nikto si ho v tom zmätku nevšimol. Vydal zo seba ťažký ston a bez kohokolvek pomoci sa narovnal. Rozhliadol sa a pohľad mu padol na chlapa, v podstate ničím neobyčajným, asi v jeho veku. Práve on mu vošiel do zreteľa, že pretláčanie dopredu nahradil snahou vidieť ponad. Staval sa na špičky a natáhoval krk. Úctivo pokýval bradou nad týmto rozumným nápadom a nechal sa inšpirovať. Vonkoncom sa však nepodobal jeho vytrénovanému zjavu a možno preto ho lýtka neudržali, a po strate rovnováhy, a zakopnutí o niekoho, sa vyvalil priamo naň ho. Spoločne žuchli na zem. „Hej, brácho, čo?“ Prehovoril zo zeme po anglicky, pokúšajúc sa prekričať okolie. „Prepáč! Len si mal dobrý nápad a spadol som.“ Odvetil zahanbený, jemu porozumiteľne, a podal mu ruku. Prijal ju a oprášil zo seba prach. Vystrel sa, usmial sa. „Si ma napodobňoval?“ „No! Nedalo sa k nemu dostať a vyzeralo to, že čo si robil by mohlo fungovať.“ „Ale nefunguje, to ti poviem na rovinu. S tými tabuľami a deckami na ramenách ten oheň vidieť len občasne.“

Sem-tam sa medzi nimi mihne. Ale ak si myslíš, že bol dobrý, mám ešte jeden.“ Ukázal hore za jeho chrbát. On sa otočil, potom zasa späť, znova, až dokým nepochopil, že ukazuje na strechu. „Ahá! To nie je zlý nápad...“ Povedal, však nebol si tým istý. Chlap sa pohol a on na sekundu zaváhal. Ale topiaci sa slamky chytá, turista sa chytá niečoho známeho, aj iba novej známosti. Predierali sa pekne za sebou ako husi. Prišlo mu vhodné navodiť rozhovor, i keď si museli premáhať hlasivky. „Tiež si tu prišiel pozrieť sa na kríž?“ Mal chuť si streliť facu. „Neviem, či je to kríž. Prišiel som to určiť vlastnými očami, chcem ho vidieť naživo. A poriadne.“ Zaumienil si, že bude radšej mlčať. Ale v lebke mu dačo vrtalo. Dostali sa k schodíkom, vedúcim k najbližším vchodovým dverám, do nich ale chlap asi tušil, že sa nedostane. Odbočil totiž a vydal sa smerom od kríža. Chodníky boli najmenej frekventované, takže sa im podarilo budovu obísť a hľadali, teda len jeho nový priateľ hľadal a on sa snažil s ním udržať tempo, prístup nahor. Ukázalo sa, že „za“ je tiež ulica, úzka, pravdepodobne ani neurčená pre vozidlá. Paralelne dotvárala koridor rovnaká stena. Na ich obrovské šťastie, bola vyludnená, ale tmná a špinavá. V takej si predstavoval, že sa v nočných hodinách vraždia a okrádajú turisti. Masív tehál tlmil hluk z dejiska a tak si ich uši mohli po toľkom trochu vydýchnuť pri teraz rušivom tichu. Na ňom stáli nalepené v rade veľké zelené kontajnery plné vriec s odpadkami. Tie, zosypané povedľa nich, vytvárali v tieňoch malátne sediace postavy. Čo niekto nemal náladu vložiť do smetiaka, ležalo pohodené na zemi. A takého bolo veľa. Doslova sa brodili plechovkami a obalmi od rôznych chrumiek. To niečo nevedelo v jeho hlave dlhšie obsedieť. „Veríš, že to je nejaké znamenie?... Teda, ak si kresťan.“ Prvú vetu, pomýlený, ešte zakričal. Pri druhej sa stíšil, ale doložil ju len preto, aby neznel zadubene, že žije v detskej predstave, v ktorej existujú iba nasledovníci Krista a, samozrejme, pre splnenie dajakého bontónu. „Nie som.“ Nevedno prečo ho to zaskočilo. Predsa to nebola predstava len pre deti. Všetci tí ostatní, okolo neho, zaodetí do typickosti pre iné viery, iba prechádzali. Míňali ho. Akoby pozoroval rybky v akváriu. Od obrazovky sa odlíšia až vtedy, keď k nim strčí dlaň. A to nechtiac spravil. Nie sú faktorom, aby bol percentuálny koláč božstiev pestrejší. Oni sú. Tak ako on. Tak ako tuto tento muž, o ktorom bol doteraz presvedčený, že sa plavia na spoločnej lodi. A zrazu si ako Apoštoli všimol, že stojí na vode. Došli presne do stredu. Tiahol sa tam kovový rebrík, chránený valcovou mrežou. Isto by sa mu pri pohľade na jeho vrchol, pri predstave ako bude po tomto vysokom a čiastočne zhrdzavenom kuse železa liezť, znova zatočila hlava, ale zistenie, ktoré práve nadobudol, ho od toho odreagovalo. A podobne z neho úplne vymietlo kríž. Zospodu bola vyklápacia mreža. Visel na nej zámok. Čo nebol pre jeho spoločníka v skutku žiaden problém. Vyskočil a celou svojou váhou sa zavesil na tyče. Mykol sa smerom, kde ho gravitácia ťahala, a kryt aj s ním sa vytrhol z pántov, poznačených časom. Zámok padol na zem, celkom na šrot. S rukami stále nad hlavou, zvierajúc obruč, sa napriahol a presným oblúčikom ju trafil do najbližšej smetnej nádoby. „Prečo neveríš?“ Spýtal sa znezhady. Hlavu, ohnutú dozadu, odklonil od konca rebríka, čo špatil oblohu, a na moment sa naň ho zadíval. „Porozprávame sa o tom hore.“ Navrátil ju, skočil a zmizol. Pristúpil bližšie a vytiahol sa z toku myšlienok. Pocity ho zavalili ako lavína. I keď si so skokom neveril a vôbec nemal presvedčenie o legitímnosti ich konania, po prehryznutí strachu, dospel rukami a nohami na priečky. Neskôr aj do požadovanej výšky. On už tam stál. Opretý dlaňami,

prstami nasmerovanými k trupu, o nízky múrik siahajúci po pás. Pomaly sa rozbiehal. Pevno pod nohami. Žiadne nepriaznivé povetie. Nebolo to tak zlé. Podišiel a zopakoval jeho postoj. Sluchy mu opäť rozvibrovali dobre známe tóny chaosu. Pozrel nadol. Konečne uzrel dôvod celej svojej cesty. Ľudia krúžili okolo, ale neodvážili sa k nemu pristúpiť. Ako Izrael k ohnivému stĺpu. A kríž tak vyzeral. Premklo ho niečo závrtné, čo ešte nezažil, vnútro sa mu z pompéznosti obrazu pred ním triaslo a zároveň nebol schopný to pred sebou pobrať celé, dokázal sa zamerať len na jednu jeho časť, zatiaľ čo ostatné mu unikali, mal v sebe na také priveľa racionality. Popri tom, ako ich lapal, a snažil sa pospájať, všimol si, a znepáčilo sa mu, že vnútorný okruh nevytvárali napospol Kresťania. Ale najmä zvedavci. Natáčali sa telefónmi na nebotyčných paličkách a blýskali fotoaparátmi. V momente ich znenávidel za to, že potupujú niečo tak divné. Pár chvíľ mu potom trvalo sa presvedčiť, že nenávisť je bezvýznamná. A opäť si uvedomil skutočný, teraz dosiahnuteľný, problém. „Už veríš?“ Povedal hlasom prešpikovaným naivitou. Ani sa naň ho neobzrel. „Nie, popravde.“ „Prečo nie?“ „Neviem.“ „Musíš vedieť.“ „Neviem.“ Ticho. „Akože stále neveríš? Veď dôkaz je priamo pred tebou! Pred tebou! Máš dôkaz, na ktorí ste všetci neveriaci doteraz čakali a stále nič! Prečo to odmietaš?“ V divokom geste, rozzúrený, s rukami rozhodnými, červený v tvári, chytajúc dych, pretože po celú tú dobu mu von z úst vychádzali slová a dnu pre ne žiaden kyslík, sa na neho obrátil a v tom pohybe stuhol. Po chvíľke niečoho, čo pôsobilo ako nehybné premýšľanie s privretými viečkami, mu odpovedal. Teda jeho údy. Pohodil ramenami. S ešte väčšími rozcuchanými nervami sa odvrátil a pozrel ponad okraj. Pootočením hlavy prečesal priestor pod nimi. Revúci dav, ktorý zhustol tam, kde sa predtým ešte dalo prejsť. A vrátil sa na to najpodstatnejšie. Dal si ruky v bok. „Veď... Veď je to kríž.“ „Popravde.“ Prisunul sa k nemu. „Vyzerať to skôr ako meč.“ Pozrel na neho s úžasom, na um mu zišlo, že nie je v poriadku. Hlavu mal trochu naklonenú. Skúmal tú svoju žiarivú stredovekú zbraň a nezachytil jeho pohľad. Pomaly sa stočil naspäť. Tiež niečo preskúmaval. Fakty, ktoré nazbieral, nové presvedčenia, búrajúce ilúzie. Zbieral kúsky doterajších, zvažoval, čo je preň ho teraz vlastne podstatné a čo by malo byť. Vynorila sa odpoveď. Ak je ten kríž dôkaz Božieho súdu, ktorý bol hmatateľne blízko, musel tohto človeka obrátiť. Musel. „Ako to ale vysvetlíš?“ „To, že sa stalo niečo zvláštne, neznamená, že to bol Boh. Nepotrebujem na všetko vysvetlenie.“ Stiahol ústa do pomlčky. Zasa sa oprel. „Ukážem ti, že to bol Boh, kto tu zasadiť ten kríž.“ Stratil sa zrakom v plameňoch a myslou Boh vie kde. „Ako to, že ťa pohľad nepresvedčí? Máš ho pred očami, pred vlastnými očami máš dôkaz a ty akoby si oči ani nemal. Akoby si bol slepý. Ale úplne.“ Zastal výlev, hľadajúc čo povedať, snažiac sa vyzerať odhodlane, ale keď muž nasmeroval tvár od symbolu na neho, znervóznel. Nikdy nebol veľmi výrečný, ani odvážny, toto bol úplný cudzinec, čo mu má on blabotať do života, akú má možnosť ho aspoň nakloniť k svojim presvedčeniam? „Nemám na to.“ Šepol nechtiac nahlas, v rodnom jazyku. Zas sa mu zreničky akosi zatúlali k oranžovým jazykom. „Ale veď ani Mojžiš nebol práve rečník, ale mal Boha, ja ho mám tiež.“ A zrazu nápad, ktorý by nazval víziou. „Ako Mojžiš mal Árona, tak ani ja nie som medzi ľuďmi sám!“ Vykonal plnú otočku. „Čo?“ Vyznelo pomedzi pery k nemu, ako odpoveď na predošlé krátke zamumlanie, a keď si ho všimol, nasmeroval sa takisto. Prst namieril na horizont. Na nechte mu veľkolepo vyrastal stĺp mohutného mosta

neďalekej diaľnice. „Prechádzal som tade. Sú tam kopiská bezdomovcov, ak to nevieš. Nevieš ako tu, ale u nás sú zvedaví ako... To je jedno. Určite stáli pri kríži, cítili jeho prítomnosť. Určite tu boli medzi prvými... Možno cítili jeho teplo... Možno tu bývajú po blízku, teda nebývajú, alebo možno si niečo všimli, ešte skôr ako to vypuklo. Môžu o tom porozprávať.“ Odlepil sa od obzoru a usmial sa nadšene. Ale nebolo mu to opätované. Spustil ruku. „Ako vieš, že tu nebývam niekde ja?“ „Och, no... hm.“ „Nebývam. Ale prečo sa neopýtame ľudí, ktorí bývajú hneď tu?“ „No, vlastne hej.“ Odlahlo mu, potom trochu posmutnel, ale upovedomil sa, že nejde o to, aby mal pravdu teraz, ale aby ju mal na konci. „No, nezjavil sa tu ten kríž len tak, nejaký dôvod tu bude a ten je isto v ľuďoch.“ Zachraňoval sa v situácií, hľadiac si ku špičkám. Ani si neuvedomil kedy zmizol. Uzrel ho tam, kde predtým. „Beriem späť“ Odstrčil sa a na päte sa zvrtol. „Nie je šanca, že tade prejdeme.“ Tiež vyzrel a uvidel človečikov, ak ich ešte mohol radiť medzi homo sapiens, ako sa zmietali sťa zvery, bez ohľadu na potravu, zavreté spolu v kletke. Liezli jeden po druhom. Hluk sa znásoboval postupne, čiže zmenu si nikto výrazne neuvedomil, ale už nemal ďaleko od toho, aby začal doživotne ohlušovať. Neklamal. Museli by im jedine od vchodu po vchod stúpať po hlavách. „Možno by sme predsa len mohli skúsiť prejsť po okraji...“ „Nie. Správanie tých ľudí ma neláka.“ Kývli si a zliezli.

Rozdiel teplôt bol v tieni mosta citeľný. Chlad ich prinútil striasť sa. Pod otrasmi asfaltky, pod kolesami kamiónov a dlhým číslom autiakov, v porovnaní s množstvom osôb v lúčoch, zívala prázdnota. Prihliadnuc na obyčaj, bolo tam plno ako v čakárni u doktora. Rozložené stany pokrývali každý meter štvorcový, ťažký vzduch pomedzi smrdel. Popri sušiacej sa bielizni, ktorá ani nevyzerala vypratá, a plných nákupných košíkov, nie nákupu, pobehovalo zopár reportérov. Vela z nich sedelo na debničkách pri mužoch s riadnymi fúziskami, zababušených do potrhanych bünd. Ako kontrast tomu všetkému, si postrehli kopec, ktorý sa črtal obďaleč za kempom, po černošskej štvrti, posiaty luxusnými bielymi kockami. Schválne na sebe nenechal badať nechúť, aby ju nevyvolal aj u svojho spoločníka. Spolu vošli do rovnakého neporiadku ako v uličke, akurát tu zem nepokrýval len úzky pás smoly, ale áre vymretej trávy. Vôbec ho nelákalo pokračovať do hĺbky tábora, tak sa sklonil k najbližšej afro-američanke, i skrz to, že sa mu javila ako pyšná, pretože nos vytŕčala dovysoka a pohľadom sa usilovala, akoby o nikoho nezavadiť. Vážne k nemu pohodila hlavou, „až jej masťné vlasy nadskočili. „Ahoj! Vidím, že ťa s tým otravujú pravdepodobne už dlhšie,“ aby na to poukázal, vystrel sa, poobzeral a zasa sa napravil, „ale chceli by sme sa niečo opýtať.“ Ako sa nadýchol na ďalšiu vetu, strčila mu pod bradu ruku raziacu štiplavým zápachom dezinfekcie. Necháľavo na ňu kukol. Zamykala prstami. Keď spracoval, čo tým myslí, a to, že je dosť možno alkoholička, lebo jej dlane nevyzerali práve najčistejšie, oznámil jej: „Nemám peniaze. Ale môžem ti dať jesť. Mám tyčinky.“ Nestiahla ju, prikývla. Zhodil z chrbta ťažký batoh. Až keď sa zbavil ťažoby, zistil, ako veľmi ho obmedzovala. Vybral balenie čokoládových tyčiniek a chystal sa ho rozbaľiť. Zrazu sa mu spod končekov prstov rohy alobalu vytrhli a žena si ho hodila za seba do obydľia. Ticho sa s tým zmieril. „Čiže kríž, čo??“ Prehovorila škrekľavým, večne zachrípnutým hlasom. „Áno.“ „Hm, to ste prišli za správnou. Viem o ňom vela. Zapálím si, hej?“ Nečakala. „Kamarát môj tam bol,“

vydýchla čmud a on sa odsunul k priateľovi, „aj na tých videách je. U Kontrastu to furt dávajú.“ „Kde, prosím?“ „V elektré, takom rodinnom, taký milý sú, vždy dajú prachy. No a vo výklade majú tie, také, televízory. Som ho tam videla.“ Prikyvoval, zatiaľ čo blažene bafkala. „Videli ste to video?“ „Áno.“ „Tak máte všetky informácie, čo potrebujete.“ Zhrozil sa, nervózne vedľa seba mrkol. „Nevieš nám povedať viac, vlastné pocity... alebo nás zaved' za ním!“ „Ne, on je mŕtv.“ Zhrozil sa väčšmi. „Akože skutočne mŕtv?“ „Predávkoval sa. Včera ho odviezli, všade je ale toľko cudzincov, že je ešte na ceste do nemocnice.“ Potiahla si akoby to bolo posledný krát v jej biednom živote. Posmutnel. Prežehnal sa. „A ty si bola pri tom kríži?“ „Hej.“ Riekla pomedzi vdychy. „A čo si o tom myslíš?“ „Je mi to jedno, vraj je to dáky symbol z biblie, ten „kríž“, len mne je nejaký boh jedno. Dokiaľ nezostúpi a nevystrelí ma hore na kopec ta do vily s vrecom prachov tak „hore na niekoho“ tu bez tak nikto neverí a ani ja dovtedy. Vidíte jak trpíme? Že??“ Rukou celú dobu naznačovala oblúkom let na kopec a zas späť. Na kopec a späť. „Ale Boh má vysvetlenie pre utrpenie. Máme...“ „A? Kašľať na vysvetlenia...“ chrčivo zakašľala. „Chcem nové zuby.“ Vycerila zhnednuté zuby zasadené v zhnitých ďasnách. Znechutene sa odtiahol. „Keby si toľko nefajčila.“ Poznamenal bez rozmyslu. V jej zničenom hlase sa dalo badať urazenie. „Mám sa zle. On ma sleduje, nemôžem byť predsa zlá, ak tam aj boh je, vidí, jak sa mám, jak trpím, tam mi určite odpustí. Jak je. Kríž sa nám tu nikdy nevzniesol, nikdy nikto nebol nijak zázračne čokoľvek, kdesi, že by sa tu kúzlilo. Záznaky sa stávajú len vo vyleštených uliciach bohatých belochoch. Nás sa nebo netýka.“ „Ale týka!“ Nadvihla obočie. Tabakový šúľok dohorel až tak, že keby pokračovala, popálila by si prsty. Odstrelila ho preč, do blízkej kalnej kaluže, ktorá určite nebola z oblakov a zapálila si ďalšiu. „Skúšala si najskôr veriť?“ Zazrela naň ho strašne škaredo. Cúvol. A cúvol celkovo. „Ďakujem za tvoj čas.“ Odišiel so zvesenými plecami, ani sa neobťažoval pozrieť mu do tváre a ani sa neobzeral, lebo vedel, že ho bude nasledovať, aj keď sa cítil toho nehodný.

Intenzita prichodiacich mierne oslaba. Ľudia si začali rozkladať stany. Na streche už viac neboli sami. Bez slova si sadol na nejaký zapustený kváder a hľadel si pred chodidlá, do prázdna. Tá žena svojimi slovami len posilnila vieru neveriaceho kamaráta. Ale nevinil ju z toho, vinil z toho seba. A on naň ho teraz pozeral, rovnako sklesnuto, ale vnútri sa tešil. Nahlas by to nepriznal. Čoby, sám pred sebou by to nepriznal. Odkráčal preč, potisnúť sa medzi rad ľudí, čo blokoval zapadajúce slnko, aby sa mohol snáď vysmiať krížu. Noc strávili v rovnakej výške. Prichytili ho nadránom. Jeho najnovší kamarát bol ten, kto ho odhalil. So stávaním však nepredbehol dav, ktorý bol znova v plnom prúde. Zatiaľ čo ten narástol, osoby na stenách priamoúmerne vymizli. „Spal si vôbec?“ Opýtal sa ho so smiechom. Nebol v rozporení na zábavky. Uľavil rukám, prevesil ich a celkom bez ducha pozeral stále doň. Do neho. On si uskol kávy z kovového hrnčeka, ktorú od kohosi vyprosil. Výrazne pokrútil hlavou, nedoľahlo k nemu ani ň. „Je to akoby som držal ihlu,“ naznačil, „a ty si ravel, že je primalá, že ju nevidíš! Tak by som ti ju bodol do oka! Ale stále by si ravel, že žiadnu nemám!“ „Možno ty nevidíš moju ihlu.“ Odvetil pohotovo. „Ale ty žiadnu nedržíš!!!!“ Zasmial sa. Ticho. „Prečo? Prečo len odmietaš veriť?“ Vnemy z vonkajška sa mu do mozgu dostávali najskôr cez vrstvy hmylu. A necelé. Závoje tvorili stále tie isté otázky, kmitajúce

sa hore dole: „Odkiaľ pramení táto ich slepota? Prečo sa nechcú dať zachrániť?“ Zadíval sa mu do tváre. Teraz skutočne rozhodne. Keby sa situácia zopakovala, vydržal by. Čakal odpovede. Bažil po nich. „Prečo?“ Šepol. Prvý krát, odkedy sa stretli, jeho profil sa zmenil z nepoddajného kameňa na trocha smútkom zachmúrenú. Dávnym, zatrpknutým. Položil šálku, vzdychol si a teraz on zopál ruky, a zložil ich zaň. „Popravde. Neverím na lásku. Mám na tento svet logický pohľad, tieto hlúposti, s tým, aby sme jeden na druhého mysleli viac ako na seba, sú hlúposti, pretože sa nimi aj tak nikto neriadi, nikto to naozaj nepočúva, celý náš svet sa riadi inštinktom bojuj alebo uteč. A Kresťanstvo je celé o akejsi láske, cez to že vidím jasne, že žiadna neexistuje. To naozaj vidíme skutočne, nie len striedmo.“ Prižmúril viečka. Ale nie vyčítavo. Snažil sa mu skrz škrapinku svalov a nič neprezrádzajúci obličaj nahliadnuť do duše. Ale bolesť, zrejmu, prezrádzali len slová a zafarbenie hlasu. A vedel, že je skutočná. Že to nie je jedna z tých, ktorú si nahovárame, ale tá, s ktorou sa možno pokúšal bojovať, čiže raz by ju istotne porazil, ale on ho nechcel nechávať v tomto procese o nič dlhšie. Chcel pomôcť, však na začiatok musel zistiť, čo skryté ho trápi. „Také veci väčšinou vravia ľudia so zlomeným srdcom...“ Odhliadal od neho, modliac sa k starému, dobrému križu, prosiac ho o niečo správne na jazyk. Zacítil na sebe jeho trudný pohľad. „A na to, aby si mal zlomené srdce, musel by si najskôr ľúbiť. To by znamenalo, že láska je.“ Trhol sa k nemu a pátral v očiach. Po hocičom. Aj on sa strhol, na križ. Križ. Ako lampa pre svätajánske mušky. Niečo v ňom bolo. Či už bol od Boha alebo z marťanskej lode. „Ale vždy miluje len jedna strana.“ „Musím oponovať-“, „Dobre. Tak väčšinou. Ale... Keď ono je to strašne nestabilné... Aký to má zmysel? O tom byť špeciálny je celé vaše Kresťanstvo, že sme každý jedinečný a vzácný, každý si zaslúži rovnako, rovnakú lásku a radosť, ale stačí trocha zakopnúť... Keď už príde, tak je jasné, že raz aj odíde. Ono to je ako nitka. Navlečená v tej tvojej neviditeľnej ihle. Ktorá sa každú chvíľu môže pretrhnúť. Nepretrhne sa iba vtedy, ak nebude. Nemôžem sa sklamať v tom, že nie som špeciálny, keď sa nikdy špeciálny cítiť nebudem. Nemá zmysel žiť v sebe sladké lži, zatiaľ čo sa rozpadajú. A ku tomu všetkému, ak je Boh taký milosrdný, tak, ako povedala tá bezdomovkyňa, prečo dopúšťa toľkú bolesť?“ „Má svoj plán.“ Zráčil mu v kútikoch slzy. „Aký plán? Povedz mi... Prečo... Povedz mi prečo sa potom stalo toto:

14. Február. Na stole ležia dve tácky a kytica ruží. Pekná, mimochodom. Bez odporného plastového obalu vyzerá prirodzene, ako čerstvo natrhaná v záhrade. Po nákupnom centre sa motajú chodci. Páriky i osamotení. Striedmo pohadzujú hlavou k terase reštaurácií. Kdesi nad úroveň zliatiny všetkých hlasov zdvihne sa dievčenský smiech. Čistý, vrelý, radostný. Niekde z nižšieho poschodia. Riad na červených táčkach, prezrádza dojedený obed. Znova sa dvihne iný hlas, vykrikujúci ďalšiu hotovú objednávku, v ľámanom jazyku, tak vzdialenému jeho rodnému Východu. V boxe sedí sivastý ošúchaný ruksak, dievča a chalan. Dievča, tak pekné ako hlavičky tých ruží, sa otáča k najmenšej kapsičke ruksaka, otvára zips, aby vylovilo druhé vreckovky. Chalan sedí a plače. Pritláča si užmolený servítko k očiam, lipne na ňom, akoby šlo o to posledné, čo ho drží nad priepastou, plnou jeho najhlbších strachov. Do ktorých sa on, samozrejme, nechce nechať hodiť. Podáva mu jedno celé balenie, objíma ho, čím len posilní jeho vzlykot. Nato si jeho hlavu chytl medzi dlane a šepká mu, zatiaľ čo on jej uhýba pohľadom: „Musím ísť. Nie je iná možnosť.“

A tak ako vtedy, jeho priateľ uhýba zrak, aby nebolo vidno slzy, ktorých dnes však nebolo tak veľa. „Ahoj“ Prehovoril celkom omráčený. „Čauko.“ Prehovoril i on, o nič menej vyvedený zmiery. A prekvapený. Tiež v jeho rodnej reči. „Nestalo sa to náhodou v Žiline?“

14. Február. Pretože nemá nikoho, s kým by šiel na Svätého Valentína von, zobral na obed svoju sestru, mamu a starú mamu. Ony si ešte naberali jesť v nejakom bufete, kde dávajú jedlo na váhu, on zatiaľ čakal, kým mu čip oznámi jeho chod. Niekoľko metrov od stola sedel pár. Na stole tácky a kytica ruží. Chalan plakal, veľmi, dievča ho utešovalo. Aspoň to tak vyzeralo. Tváril sa, že je zaujatý telefónom, v realite mal však zatmavenú obrazovku. Jeho oči, ponad ňu, ich pozorovali tak zaujato, ako zvykne jeho stará mama Poirota. „Chcel by som mu pomôcť. Veľmi by som mu chcel pomôcť.“ Mal podísť a objat' ho aj on? Nie. Nebolo nič, čo by mohol robiť. „Môžem sa zaň ho len modliť.“ Pomyslel si. „Nech mu Boh pomôže. Prosím, nech mu Boh pomôže, prosím, pomôž mu! Prečo toľké utrpenie?“ Sledoval. Sledoval uprene. „Nemôže byť ale zbytočné, ak by bolo.“ Suita si prisadla. „Potom by len trpel. Potom by len nezmyselne trpel. Boh musí mať plán, musí existovať. Ak nie... Všetko je potom zbytočné. Pane Bože, prosím, pomôž mu, Bože, prosím, pomôž mu!“

„Áno.“ „Bol som pri tom.“ Obaja boli stále vyjavený. „Vďaka tebe som začal skutočne veriť.“ Vyslovil rozčítene a na verím Boha ho objal, až dnes. On nemal v hlave miesto na to, aby zdvihol svoje paže. Mal ju preplnenú minulým životom. Slzy mu už voľne stekali po lícach a brade. Neubránil sa im ani spoločník, ktorým sa poznal o čosi dlhšie ako predpokladal. „Mrzí ma, čo sa ti stalo.“ A odrazu sa mu vytrhol. Jeho srdce zabúšilo iným pocitom. Mocnejším ako doposiaľ. Prebehol cez stany, po rozprestretých dekách prenasledovaný nadávkami a skoro obráteným chlapom. Zliezol dole, že tak rýchlo ešte nikdy nezliezol či vyliezol. Veril, že jeho cieľ pôjde za ním, a v tomto momente viac než kedykoľvek predtým. Volal naň ho, popri tom, ako sa ho pokúšal dohnať. Ale on len utekal. Chcel stáť tvárou tvár znameniu, tvárou tvár spasiteľovi. Dav ich obalil už nie ako voda, ale ako brutálne veľa plastelíny. On sa však nezastavil. A nemal to v pláne. Rany, ktoré mu prv uštedril, bez milosti vracal. Neobozretne sa dral vpred. On sa to snažil zaňho všetko niečím nedlhým vyžehliť a zároveň sa držať v cestičke, ktorú tvoril, udivený, čo stvára. Do jedného muža štuchol tak, že sa rozplesol sťa banánová šupka. Ani to nepostrehol, myslenie tak opantané radosťou. Strach z toho, ako to všetko dopadne, z vlastných hriechov a rúhania celého sveta, pominul. Muž vyskočil zo zeme a chcel sa po útočníkovi zahnať, ale zastavil ho a bol by rád, keby to bolo také ľahké aj s pomätencom, ktorý sa nezastaviteľne valil vpred. Pokračoval, sťa ľadoborec, brodil sa zamrznutým oceánom, nechávajúc za sebou ľadové kryhy. Až sa dostal ku krížu. A padla mu sánka. Vlastnú hlavu si kvôli prostrediu nepočul. Od vykoľajenia necítil starostlivý, bratský dotyk na rameno. A zrazu sa to stalo. Kríž zmizol. Zostal dívať sa na to isté miesto, už nie s výrazom nadšeným, prekvapene nadšeným, ale vystrašeným. Prekvapene vystrašeným. Všetci, čo dovideli, utíchli a to už bolo znamenité. Po kríži sa zľahla zem. Predsa len však niečo zostalo. Na rozohriatom asfalte ležala kniha. Keď o ňu zrakom zavadiť, pomiatol sa. Spolu s nevelkou časťou davu. „Je to Biblia! Je to jasné!

Žiaden meč, nič! Je to Biblia!!“ Otočil sa naň ho, akoby si až v tejto chvíli spomenul, že je. Nakoniec to nedokázal on. Dokázal to Boh. Neobrátil vo svojom pláne len jeho, obrátil všetkých. Lutoval, že mu čo i len na stotinu nedôveroval. Viera a nádej, ktorá ho pri príbehu toho zraneného chlapa naplnila, sa nedala s touto porovnávať. Toto už nebolo možné prehliadnuť. On ho cez ten hurhaj nepočul. Ale na to nezáležalo, veď to videl. Úplne jasný dôkaz! Jasali Kresťania, lebo videli Bibliu. Tešili sa Moslimovia, pretože videli Korán. Výskali Židia, lebo videli Starý zákon. A zmätení boli pohania, pretože pred nimi ležalo klasické dielo: *Jane Eyrová*.

ENIKO LUCA JAVŮREK

(pseudonym)

MARGIT

Začiatok príbehu je na mne. Som človek, ktorý už na nič nečakal. Vlaky neprišli. Skúsil som odísť tri krát. Beriem to rovnako ako vy cestu do druhej dediny. Okolie malo opačný názor a tak som stále tu. Kým mi do cesty skákali iba ženy, ktoré potrebovali na chvíľku utiecť z nudného života myslel som si, že mám v sebe divné ku*vítko, ktoré ku mne vždy dotiahne nejakú podobnú existenciu a vypne každý záujem človeka ako tak v príčetnom stave. Myslím, že Romana je úplný opak týchto stratených existencií. Roman s a. Miesto chlapca prišiel niekto bez niečoho, s A navyše. A keďže nedostávala ako malá lásku lyžicou, naučila sa ju neskôr olizovať z noža. Ja mám papiere na hlavu a ona je autistka. Už spolu bývame týždeň a celý ten čas mám pocit ako človek, čo po dlhšej ceste loďou konečne vystúpil na brehu a hoci sa zem podo mnou ešte kýva užívam si pevný bod pod nohami.

Dnes sme spolu zase na ceste. Ako tetušky chodia večer do kostola ja s Romanou chodíme večer do lesa. Je tam starý dom s ktorého veľa neostalo a Romana tie miesta potrebuje. Potrebuje kúsok priestoru v pivnici, kde si ľahne a medituje, potrebuje sa dotknúť starých stien. Stráviť kúsok času medzi dňom a nocou so svojou rodinou. Tu sa narodila mama jej mamy a odtiaľto všetci prišli. Pre ňu je to magické miesto sily, kde môže na chvíľu vnímať veci medzi nebom a zemou na ktoré je celý život úžasne vyladená. Ja fungujem ako kotva a pevný bod, aby jej duša mohla ísť kam potrebuje a dávam na ňu celý čas pozor, pretože už sme zažili všeličo. Kým sa ukladá ja sedím vonku, sledujem les naokolo a snažím sa byť tu, ale nerušiť. Až po nejakom čase ju idem skontrolovať.

Beriem deku. Má ju položenú na nohách. Autistom najnovšie odporúčajú záťažovú deku, mne by stačila aj sedem kilová babkina duchna. Ju v tomto stave môžem zakryť jedine jemnou tenkou dekou. Chce byť neviditeľná, ale zároveň na sebe nič neznesie.

(Minule zo seba začala trhať letné tričko rovno v autobuse. Dečka v kabelke ktorú som na ňu prehodil veľmi pomohla. Nebol striptíz zadarmo ani nás šofér nevyhodil. Dostať von kľbko roztrasené ako kosačka bolo horšie, ale už nejaké tie ťahy ovládam.)

Veľmi jemne a opatrne ju prikryjem. Nehovorím nič. Nechcem scénu ako prvý raz na tomto mieste. Odvtedy mi už čo to vysvetlila, čo to mi došlo pozorovaním.

(Vtedy som ju ledva odtrhol od steny. Neviem či slovo plač vystihuje jej záchvat. Doslova tú stenu v pivnici objímala a keby je niečo také možné tak do nej celá vojde a splynie s ňou.

Neopísateľné.

Lícom opretá o stenu rukami zapretá o drsné kamene jej slzy stekali dolu a krv z dlaní sa miešala do toho.

„Deti. Sú tam deti! A ja k nim nemôžem. Vidím ich!

„Pšt.“

„Nešibe mi!“

„Viem. Poď ku mne.“

„Nemôžem.“

„Musíš!“

Strašne ťažké bojovať s niečím o niekoho kto je jednou nohou v dávno mŕtvom svete a obávam sa, že aj v dávno mŕtvom človeku, ktorému sa nedarí odísť a kvalitne sa u nás zasekol.

„Chcem k nim! Pusti ma k nim. Prosím!!!“

A tlačila sa k tej stene rukami, telom, tvárou.

Celá.

Uväznená v hrobke, obklopená studenými stenami, dávno mŕtva.

V pivnici kam ju to niečo zaseknuté neustále volá, pretože túži objatť svoje deti.

Pivnica tú hrobku dokonale pripomína, myslel som si.

Potrebuje povedať Tu som zatvorená a vonku mám svoje deti, ktoré si myslia, že som mŕtva.

A nikto jej nevie vysvetliť ako sa v tom okamihu zasekla ako v ňom zostala ako sa jej to podarilo úplne inak než plánovala a deti vyrástli s inou matkou.

A že je skutočne mŕtva a deti ju čakajú na druhej strane a zbytočne vstupuje so svojou bolesťou do ženy, ktorá sa na istý čas stáva ňou a v jej bolesti si poradiť nedokáže. Ani si pomôcť.

Všetko po čom túži, kam chce ísť, je tam za tou stenou miesto reality večerného lesa.

Netuším čo robiť. Keď ma varovala, že nie je v poriadku niečo takéto som ešte nepoznal.)

A ako ju teraz prikrývam cítim to, čo aj vtedy. Znovu som v predstavách v tej chvíli, v tom čase, prehrávam si ako tam po tom všetkom sedíme. Stena je mokrá od jej slz a krvi nechávame ju radšej za chrbtom kým nám to mŕtva dovolí. Za nami je stará pivnica pred nami steny starého domu a les. Kosák mesiaca na oblohe. Ona mlčí. Je úplne potichu. Pomaly sa znovu stáva sebou.

Držím ju opatrne za boľavé ruky a občas prstom prejdem po otláčenom líci.

Cítim jej prsty rovnako ako vtedy vidím úsmev a viem, že hoci je iná, divná, nie v poriadku, nič zlé ani temné v nej nebýva.

Je v nej len niekto kto sa stratil.

Lieky s tým neurobia nič.

Musíme Ju nájsť.

Teraz, s tým minulým zážitkom stále v sebe, beriem jemnú deku a opatrne ju ťahám hore. Rukami kopírujem jej telo idem stále vyššie, až po bradu.

Zaváham.

Pustím jemne deku na ruky zložené na bruchu.

Pokračujem.

Je mi ťažko.

Uložená ako na poslednú cestu.

Snažím sa fungovať potichu, nerušiť, len tu byť.

Nech sa mŕtva zase nesplaší a nezačne vystrájať.

Nech môžu komunikovať v pokoji a bez vyrušovania.

Prikryjem ju úplne celú.

Položím jemnú látku na jej tvár.
Tak opatrne a ľahučko akoby cez jej tvár len prebehol prievan.
A vtedy končím. Nedávam to.
Vonku si všetko prehrávam v hlave.
Pozerám na takmer spadnuté steny starého domu a cítim istotu.
Nájdeme ju. Nájdeme jej deti.
A ešte neviem, že v tomto dome na ktorého pozostatky pozerám jedna mama v jeden krásny letný večer vyliezla po rebríku hore na povalu a odtiaľ skočila dolu.
Vojdem nazad do pivnice a ona tam stále leží.
Na zemi ako tá žena vtedy, v pivnici pripomínajúcej miesto jej posledné odpočinku.
Ruky zložené na bruchu ako pri modlitbe, okolo pár sviečok.
Leží, vníma, mlčí, dýcha.
Cestuje nazad k sekunde v ktorej sa všetko zaseklo.
Alebo je na ňu tých zvukov, pocitov, lásky, všetkého, trochu veľa.
Leží mlčí a mňa bolí ju takú vidieť.
Vrátim sa radšej von a sadnem si tam k stromu. Objímam si kolená a pozerám ako nad lesom vychádza mesiac.
Podobné nájde podobné.
Medzi smrťou a mnou bola raz len mama, jej náruč, teplý sveter a to, že dopadla na chrbát.
Prebehne mnou úplne jasne ako horúčava záblesk, obraz, vnem.
Závan vetra, jeho svišťanie okolo mňa a je mi jasne. Moja spomienka to nie je!
Niektó so mnou práve začal hovoriť. Ako autista.
Vidím ju, tesne preletela okolo mňa, počujem keď tvrdo dopadne na hranu schodu.
A v tej sekunde mizne les mesiac môj dych a ja do tej zaseknutej sekundy vrazím hlavou až sa zrkadlo zatrasie krehká stena spadne a ja ja už nie som. A cítim a prežívam zaseknutý v jej tele vidím jej očami dýcham jej ústami a celú bolesťou spadnem do nej a jej prežívania až okolo mňa zasviští vietor. V horúcom dni je príjemný, chytá ma závrät, točí sa mi hlava. Len jediný silný závan vetra, niečo okolo mňa vydá zvláštny zvuk a potom duto a tvrdo narazím. Len vietor a ... buch

Večnosť.
Sekunda.
Ležím.
Cítim, že čo som chcela je hotové. Položím ruku tam, kde ešte ráno žilo dieťa. Je tam. Ešte stále je tam.
Ucítim šklbnutie. Silné, rýchle myknutie akoby ma tam vnútri niečo silno trhlo za ruku a je ticho.
Tam, kde pred chvíľkou niečo žilo, hýbalo sa je ticho a pokoj. Hľadám rukou život, ale nie je vo mne už žiadny. Iba ticho. Zvláštny pokoj. Nehýbe sa.
Okolo mňa práve zapadá slnko. Svetlo je iné tu v lese, svetlo je skôr také, že sa ho môžem dotknúť.
Chcem sa postaviť lenže nevládzem a vtedy ucítim mokro. Je všade okolo mňa a keď siahnem pod seba na ruke mám krv.
Naokolo rozliata krv a mnou prejde zima.
V jedinej chvíli som stála tam hore. Pozerám do ústia schodov. Je tam stále tma

a horúco tu dolu.

Zapadá slnko a je strašná zima.

Boleť ma prelomí na polovicu.

Chcem zakričať, ale nejde mi to.

V sekunde mi oči padnú vedľa a vidím toho najmenšieho. Bože, mali byť v izbe a dávať na seba pozor!

Preboha! Čo tu robí malý?!

Stojí vo dverách kúsok odo mňa má palec v puse a chytá na plač.

Chcem ho utešiť, zobrať na ruky chcem, aby mi pozrel do očí nie na mláku krvi, ktorá v tom poslednom svetle vyzerá čierna.

Stále pozerá niekam pred seba, niečo si mrmle. Vyplaší ma, že volá bratov, kývam na neho, idem k nemu. Ale chlapec už začína plakať nahlas a vtedy pozriem kam pozerá a uvidím ženu.

Leží pod schodmi na povalu pod ňou rozliata krvavá čierna mláka. Očami dokorán, vietor ich sfúkol ako sviečku, pozerá do zhasínajúceho slnka. Ruka jej zostala položená na bruchu v ktorom ešte ráno žilo a rástlo ďalšie dieťa.

Pozerám na chlapcov vo dverách, pozerám na tú ženu, chcem sa ich dotknúť lenže už nemôžem.

Vystrašená pochopím, že pozerám na seba.

Že to ja tam ležím, že to ja som to urobila, že mne sa to podarilo.

Ale úplne inak než som si predstavovala.

A prejde mnou taká hrôza až sa v tom horúcom, tmavom a silnom svetle zhasínajúceho slnka na začiatku leta zmením na niečo veľmi silné.

Ostávam. Volanie som umlčala.

Mám tu stále svoje deti.

Ktoré ešte netušia ako sa práve teraz všetko pokazilo....

Plačem. Plačem tak ako sa mi nikdy nedalo. Neviem kto plače. Či ona vo mne, alebo ja ešte stále vyplavujem jej bolesť. Slzy na ktoré storočie nebolo miesto ani čas teraz našli cestu von.

Sedím, nedokážem odtrhnúť pohľad od steny domu a nedokážem zastaviť plač. Prebehlo mnou zemetrasenie.

Objatie Romany vnímam ako pod vodou, ale je to niť vďaka ktorej znovu vyplávam na hladinu.

Otvorím náruč a zabalenú v deke si ju posadím na kolená. Držíme sa a mlčíme. Pozriem za seba.

„Dala si si pod seba perinu!“

Ten jej úsmev!

„No jasne. Predsa keď meditujem nemusím prísť o obličky. Alebo niečo dôležitejšie.“

Tento jej úsmev a príšerný humor všetko otvorili.

Prišla v čase, keď môj život skončil a nikdy ani poriadne nezačal. Zostal zaseknutý v tej jedinej sekunde, keď mama otvorila okno a so mnou v náručí skočila do prázdna. Celý život sa v ňom vznášam. A ona ma zastavila. Viem. Teraz jej ublížim vrátim ju nazad, ale možno to bude posledný záchvat. Moje emócie zle číta, ale že som zaseknutý si všimla. Došlo jej to.

„Veď ty vieš ako meditujem.“

Usmiala sa. Vyplašene ako vždy v situácii, ktorá je pre ňu neznáma. Ešte ma nevidela plakať. Celé jej to v sekunde docvaklo.

„Našiel som deti. Aj ju.“

Držím ju. Záchvat neprišiel. Držím ju a ona má ruku položenú na stene starého domu. Neplače. Pochopila. Potichu vchádza do jej príbehu, zoznamuje sa s ním a ja rozprávam.

„Som tu. S tebou. Neboj sa. Deti sú v poriadku. A tebe znovu vrátim meno. Sľubujem. Môžeš sa pustiť a ísť kam potrebuješ. O deti bude postarané.“

Držím ju.

Zľahka opretý o jej chrbát, ona ruky a čelo položené na stenu, ja s rukami na tých jej a tvárou ponorený na chvíľku v jej vlasoch. Od chrbta moje objatie a istenie. Ukotvil som jej telo tu, v tomto čase, aby duša mohla ísť kam potrebuje.

Neriešim čo bude.

Viem to. Len čo bude môcť len čo si všetko potrebné a dôležité povedia vráti sa ku mne.

Sama.

Premrznutá, ubolená uplakaná sa ku mne konečne otočila a môj výdych znel ako poďakovanie.

Uložil som ju na seba, zohrial, liečil.

Schúlila sa a pripomínala mi takto mňa a mamu v poslednej spoločnej chvíli v ktorej aj ona odišla za stenu.

Občas v živote ide len o to či máš dobrý svet a padneš tou lepšou stranou na zem.

A potom tíšila a liečila zas ona mňa.

Rastúca noc tichý večer a pokoj. A pocit, že som bol na chvíľku tam za stenou, spadol rovno na hlavu a všetko prežil.

Moje ruky medzi jej chrbtom a starým domom.

Môj dych v jej dychu a ruka jemne položená do vlasov.

Boli sme ako socha, jeden celok, nehybný a predsa plný života. Prvý krát v živote.

„Neutiekol si mi:“

„Kam? Do lesa? „

„Napríklad.“

Iba mi. Les a noc. Mesiac na oblohe. Ticho. Pokoj na mieste, kde niekto raz dávno ten pokoj nenašiel. Dnes sme jej ho darovali. Jemne beriem Dievčatko za ruku. Ešte stále ju má obviazanú. Vezmem aj tú druhú, jemne prechádzam prstami po dlani.

Úsmev v tej tme krásne cítim.

Od lesa nás pozdraví vietor.

Pomaly prichádza hlboká noc.

Zo stromu, čo rastie kúsok od steny, vzlietne sova, preletí nad nami a zmizne v lese na druhej strane.

Ešte nikdy sa ma život tak silno nedotýkal.

V živote prídu chvíle na ktoré je každý sám. Rešpektoval moje rozhodnutie a záver príbehu nechal na mňa. Potrebovala som nabráť silu a odvahu. Počkať na správny okamih a nájsť niekto kto tomu všetkému daruje hĺbku. Teraz ten niekto čaká až sa s partnerom na chvíľku rozlúčime.

„Počkáam na teba tu v aute Romana, všetko je v poriadku, dobre?“

„Ďakujem.“

Všetko potrebné je už v druhom aute. Cestou mlčíme. Moja nervozita v prítomnosti ľudí ktorých až tak dobre nepoznám dosahuje 20 z desať bodov. Nič na mne nevidno, ale vnútri vibrujem ako kosačka. Nejdeme ďaleko, o pol hodinu zastavujeme na ulici a k bráne cintorína stúpame stále potichu. Páči sa mi to. Vidím, že ma vnímal nie iba počúval počas niekoľkých stretnutí ešte v lete. Vonku je správny večer, všetko ladí s tým čo sa chystáme urobiť. Nebo až na zemi, studený večer, skorá jeseň sa už načahuje k zime.

Ona si všetko vypýtala tak nekladiem otázky. Iba Som. Som a vnímam.

Nasávam ticho a silu večera. Privediem ho k hrobu už takmer za tmy a všetko začína naberať nádych obrazu zo snov.

A tu sme.

Tu sú.

Tu je.

Nehovoríme. Som za pokračujúce mlčanie vďačná. Cítim v ňom údiv nad tým, čo ideme urobiť, ale aj hlboké dávanie, prijatie, pochopenie.

MLčí sám, bez vyzvania bez vysvetľovania, naladený na rovnakej vlne ako ja.

Úžasná sila v tom je.

Ako toto celé rešpektoval.

Neskutočne človeka vedľa mňa, ktorý práve prejavil svoju vieru bez problémov aj netradičným spôsobom, obdivujem.

Služba pokora a prijatie.

Zapaľujem sviečku.

Vykrojí z prichádzajúcej tmy a šera malé miesto plné sily a pokoja.

„Ak ste pripravená môžeme začať.“

Prikývnem.

„Áno, môžeme.“

Tá sila! Pocity a správnosť okamihu a toho, čo robíme, mi berú dych. Prvý raz sa mi zachvejú aj ruky a potom nasleduje srdce.

Kňaz vedľa mňa si preloží na krk štólu, začína odriekať slová krstu.

Poprosím ho aj o latinčinu. Pozrie na mňa, ale s pochopením a prikývne.

Pradávné slová, ktoré dieťa vítajú v spoločenstve, v živote, ktorý neokúsilo, odriekané nad hrobom jeho matky a tiež jeho hrobom ma naplňajú zmierením.

„Aké meno dávate dieťaťu?“

„Csilla Mária Ďula.“

A kňaz prvý raz vysloví meno, ktoré si dieťa vypýtalo. Pri tom poslednom mierne prikývne a pozrie na mňa. Kývnem. Dieťa nech má meno aj pre prípad, že krstíme chlapca. Všetky tajomstvá odhaliť neviem.

Svetlo ma doslova celú pohltí akoby v pevnom objatí.

Kňaz požeňuje starý hrob matky a dieťaťa. Už má meno a práve sme ho posvätili.

Pokropí všetko vodou nech mŕtvy tam dolu už môžu v pokoji odpočívať.

Tma je na dotyk, iba na pár úderov srdca akoby ustúpila a z mrakov sa zrazu vyleje horúce, tmavé svetlo zapadajúceho slnka až mi vezme dych.

Stojíme tam, mlčíme.

Kvapky drobného jesenného dažďa sú ako slzy na tvári a ja ich nechám stekať.

„Chod' v pokoji.“ Šepkám. „Už môžeš s tým svetlom odísť. Si voľná. Tvoji chlapci už za tými mrakmi čakajú na teba. Je čas ísť a byť spolu.“

Jemne ma chytí za plece. Kývne.

„Môžeme ísť?“

Prikývnem.

Utriem si slzy.

V kostole ho poprosím, aby nezažínal. Tma už je na dotyk tak zapalujeme sviečku, ktorú mi vonku sfúklo. Som rada že myslel na všetko a požehnali sme ju ešte pred obradom.

Stojím pred oltárom a v ruke sa mi už ako v zimnici trasie svieca.

Svetlo nás našlo aj tu, zablúdený lúč slnka ma cez okno dočiahol horúcim prstom a rozliaty naokolo do tmavej oranžovej mláky nakreslil kruh svetla až postupne zhasol.

Kňaz odrieka modlitbu za pokoj ich duší a ja nedokážem ani poriadne dýchať.

„Dovolíte? Spadne vám.“

Berie mi z rúk sviecu ktorá sa trasie so mnou a hádže svetlo na všetky strany. Topánky mam pokvapkané horúcim voskom.

Dáva ju do svietnika na oltár.

Miesto dieťaťa držím v náručí vankúšik z lavice.

Zopakujeme obrad aj v kostole.

Tichým priestorom sa nesie hlboký upokojujúci hlas kňaza a ja plačem. Potichu nechám tiecť slzy za tých, čo hoci nehmotný mi celý život robili spoločnosť a stráž. Prihováram sa Bohu, nechávam tu všetko, čo ničilo ľudí okolo mňa a vzťahy s nimi, čo mi bralo pokoj čo ma nútilo premýšľať o smrti.

Nechávam tu ju, Margit, nechávam tu Csillu aj Alfréda s prštekom v puse.

Pôjdu aj tak vždy a všade so mnou kým budem žiť a možno aj potom, ale vieme sa už ľúbiť zdravšie. Žiadne pripútanie a závislosť. Skôr jemné puto lásky a rodiny.

Z kostola vychádzam pokojná. Plná ticha a mlčiaca. Plná slov, ktoré si už naši spočinutie.

Ktoré nepotrebujú a nenútia, aby som ich vyslovila.

Vojdeme do tmy a ja beriem ešte sviečku na hrob. Nechám im ju a zapalujem svetlo tretíkrát.

A potom tam chvíľku postojím.

Modlitba v maďarčine mi sama príde do mysle a hoci som nikdy týmto jazykom nehovorila moja duša si správne slová dokonale pamätá.

Dávam tak bodku za zvláštnym príbehom, ktorý sa nám stal.

MÁRIA LEJNÁROVÁ

VLČIE OČI

V jazierku tatranskej doliny uvidela tvár. Bola to tvár starej a utrápenej ženy. Dlho na ňu pozerala a nechápala, kde sa vzala. Pri tom malom plese s priesračnou vodou, ktoré lemovala tráva a horské kvety, jej však bolo dobre. Pod lúčmi teplého slnka sa cítila uvoľnene a po dlhom čase až blažene. Vzduch nasiaknutý vôňou kosodreviny opantal jej myseľ. Len tá starena v odraze ju miatla. „Veď to nie som hádam ja. Nie, to nemôžem byť ja. Nie som už mladá, ale nie som ešte taká stará.“ Keď sa napozerala na obraz na vodnej hladine, zosmutnela. Nikto iný pri jazierku nebol, nikto sa do vody nepozeral.

Myslou jej prebehlo posledné obdobie, ktoré prežila. Začalo to smrťou milujúcej mamy – bol to čas plný útrap, starostí a bolesti. Vtedy sa objavila aj nevyliciteľná choroba. Udomácnila sa u nej ako sprievodkyňa, ako krv v tele, ako strážkyňa so zdvihnutým prstom. Akoby jej našepkávala: Ak sa pomýliš a nedodržíš to či ono, príde trest, výsledky nebudú dobré... A báb - lieky sa stali jej každodennou potravou. Prišla ďalšia diagnóza a ďalšie lieky.

Ale boli aj radosti, veľké radosti. Akoby to bolo včera, keď pred bytovkou zastavil taxík a vystúpila z neho dcéra s dvomi deťmi. Od poslednej návštevy poriadne podrástli. Vzala ich do náručia, silno objímala a bozkávala. Nasledovali dva mesiace radosti, no i starostí - varenie, pranie, upratovanie. S deťmi chodila na ihrisko, čítala im rozprávky a vymýšľala rôzne zábavky. Obidvom dala malé peňaženky a brala ich so sebou do potravín.

„Dobrý deň,“ zdravili vnúčatá každého na ulici i v obchode, hlasno a zrozumiteľne. Úsmevy okoloidúcich ju hriali pri srdci. V predajni deti nežobronili, že chcú to alebo ono, vzali si len džús v škatuľke a mliečny keksík. Pri pokladni päťročná Lilly vysypala z peňaženky drobné mince, no predavačka iba ohrnula nosom. „To sa tu budeme hrať?!“ pokazila radosť dieťaťu, ktoré po tejto nežičlivosti už nechcelo samo nakupovať. „Ale bola protivná,“ pomyslí si a v spomienkach obráti ďalší list.

Dvojročný Šimonko popoludní ťažko zaspával. Raz, keď sa za oknom blýskalo a hrmelo, ľahla si k nemu. „Bojím búrky, bojím búrky,“ volal detským hláskom a túžil sa k nej. „Neboj sa, babka ťa ochráni,“ šepkala mu do uška a o chvíľu už počula jeho pravidelný dych. Toľko krásnych spomienok, ktoré človeku potešia dušu.

A teraz prišla tá najhoršia diagnóza. Nie u nej, ale u jej muža. Pozerá do jazierka a hľadá v ňom aspoň trochu útechy. Bude to dobre, vylieči sa, neboj sa, vraví si v duchu. Sedí na veľkom kameni a zrakom hľadá skaly - veľkolepé dielo prírody. S úžasom pozerá na štíty vynárajúce sa z hmly. V priesračnej vode plesa sa mihajú oblaky aj posledné lúče zapadajúceho slnka. Akoby jej posielali pozdrav a lúčili sa s ňou. Buď statočná,

oplatí sa bojovať a žiť. Pre oblohu, ktorá nás chráni, pre slnko, ktoré nás zohrieva, pre kvety, stromy a priezračnú vodu v jazierku. Pre naše deti a vnúčatá. V tichu prírody zopne ruky k modlitbe a s veľkou pokorou vysloví prosbu za uzdravenie svojho muža.

Keď zdvihne zrak, zbadá oproti sebe vlka. Vynoril sa z kosodreviny a uprene na ňu hľadí. Jeho žlté oči sa vpili do jej tváre. Celá stuhne od strachu. „Kde sú ďalšie vlky? Alebo je to ten samotár, ktorého ukazovali v televízii?“ hvízda jej v hlave. Mala by sa postaviť, aby zviera videlo, že je väčšia, ale telo ju neposlúcha. Je ako zhypnotizovaná. Od dravca nedokáže odtrhnúť oči, hľadia jeden na druhého. Zrazu sa vlk ticho stratí v húštine. V tej sekunde strach pominul. Vystriedal ho zvláštny, hlboký pokoj. Akoby jej ten hrdý obyvateľ hôr neodovzdal hrozbu, ale divokú, neoblomnú silu, ktorú tak zúfalo potrebovala pre nadchádzajúce dni.

Po chvíli vstane a zamieri na turistický chodník. Veľmi túži stretnúť niekoho, komu by to povedala: Videla som vlka, ozajstného vlka! Podozrievalo sa každú chvíľu obzerá, no nie zo strachu, ale z úcty. Po hodine chôdze prichádza k zastávke autobusu, kde už stojí skupina turistov.

„Videla som vlka. Vynoril sa priamo z kosodreviny,“ konečne to zo seba vysloví. „Tá stará videla vlka,“ začuje ako hovorí jeden z mladíkov ostatným. „Asi uvidela veвериčku,“ podotkne druhý a všetci prepuknú v hlasný rehot. „Alebo zazrela zajaca,“ dodá dievčina a posmešný smiech pokračuje.

Zosmutnie a odstúpi bokom od zlomyseľných mladých ľudí. Spomenie si na vlka, ktorý ju ticho pozoroval, na jeho hlboké, podmanivé oči. Zrazu cíti, že to divoké zviera jej bolo bližšie než títo ľudia. Pochopila, že hory jej neposlali do cesty nebezpečenstvo, ale tichého sprievodcu, ktorý v nej prebudil odvahu. O chvíľu prichádza autobus. Cestou domov myslí už len na muža, ktorý na ňu čaká a na boj, ktorý budú musieť zvládnuť spolu. Tentoraz však vie, že v sebe našla silu nevzdať sa.

ELEONÓRA NOVÁKOVÁ

ZÁŽITKY CHLAPCA OLIVERA S PAPAGÁJOM

Oliver v kráľovstve kníh

Oliver má 7 rokov. Len čo sa naučil v škole čítať, mamička ho išla zaregistrovať do knižnice. Teta knihovníčka pozrela s úsmevom na Olivera a povedala: „Vitaj v kráľovstve kníh“. Poď, ukážem Ti, kde sú knižky určené pre deti v tvojom veku. Oliver sa rozbehol za pani knihovníčkou. Vošli do veľkej miestnosti, kde bolo veľa detských kníh. Každá kniha bola označená písmenom abecedy a aj číslom. Teta knihovníčka povedala, že to je tak preto, aby knižku všetci ľudia ľahko našli.

„Fíha ha“, začudoval sa Oliver, „tolko kníh som ešte nevidel“. „Naozaj to tu vyzerá ako v kráľovstve kníh“.

„A kde je kráľ a kráľovná“? opýtal sa o chvíľu Oliver. To je tak, povedala teta knihovníčka, tu sa môžeš cítiť ako kráľ a knižky budú tvoje poklady. Ty budeš pri čítaní vládnuť nad nevedomosťou. Postupne budeš putovať svetom rozprávok i svetom fantázie. Ty budeš vedieť, čo sa deje v kráľovstve kníh. Ako kráľ tu nájdeš medzi knihami kráľovský poklad v podobe múdrosti.

„Teta a ja si môžem požičať hociktorú knižku“? spýtal sa Oliver. „Pravdaže, odtiaľto si môžeš vybrať, ktorú knihu chceš. Dokonca si môžeš požičať naraz aj päť kníh.“ Super“, povedal Oliver a začal si prezerat knižky, ktoré ho upúťali.

Mamička sa pochválila, že aj ona chodila do tejto knižnice, keď bola dieťa. „Mami, to mi chceš povedať, že si prečítala všetky tieto knihy“? spýtal sa Oliver.

Mamička sa zasmiala: „Nie, všetky knihy som nestihla prečítať.“

Hm, zamyslel sa Oliver, ja si budem písať do zošita, ktoré knihy som prečítal a budem si ich aj počítat. „Dobre, súhlasím,“ potešila sa mama.

Teta knihovníčka povedala Oliverovi, že požičané knihy sa elektronicky zaznamenajú. Ty si môžeš aj sám sledovať na počítači, ktoré knižky máš požičané a ktoré knihy si už prečítal. Mamička Ti doma môže ukázať aj rôzne iné knižky v online katalógu, ktoré Ťa tu čakajú. A keď sa Ti niektorá knižka bude veľmi páčiť, knihu si zarezervuješ a môžeš si ju prísť potom vypožičať.

To je výborné, potešil sa Oliver. Vidím, že počítač sa môže užitočne využívať, nielen na hry. Oliver sa dlho nevedel rozhodnúť, ktorú knižku si má požičať. Naozaj sa cítil ako kráľ v kráľovstve kníh. Najviac sa mu zapáčila veľká encyklopédia o zvieratách. Určite si o nich všetko prečíta. Túto knihu si vypožičiam ako prvú.

Oliver si číta prvú knižku z knižnice

Oliver si hrdo niesol veľkú knihu domov. Nevedel sa dočkať, kedy ju začne čítať. Vbehol do svojej izby a chcel začať čítať. Mama ho však zadržala: „Oliver, nečítaj ešte, choď si umyť mydlom ruky“. „Ach, prečo ma posielaš teraz do kúpeľne“, mrzuto odpovedal Oliver. Vtom sa ozval otec. Oliverovi vysvetlil, že pred čítaním kníh si musí vždy umyť ruky, aby mohli po ňom čítať čistú knihu aj iné deti. Aha, už rozumiem, mudroval Oliver. Ani mne by sa nepáčila špinavá knižka. Otec vysvetľoval, že niektorí ľudia konzumujú jedlo nad knihami a masťnými rukami ich zašpinia. Iní nesvedomití ľudia knihy aj oblejú tekutinou. No povedz, Oliver, chcel by si masťnú knihu? Nie, prosím si len masťný chlieb s cibuľkou. Mňam, mňam, ten mám rád. A poprosím si aj zákusky, čo si kúpila na oslavu vysvedčenia. Oliver sa opýtal: Mami, a ty si zoberieš ktorý zákusok? Od ktorého zákusku sa viac chudne? Otec aj mama sa naraz zasmiali.

Oliver si potom išiel umyť ruky. V kúpeľni si drhol ruky viac, než inokedy. Potom si sadol k svojej knihe a hltavo čítal, aby sa dozvedel, aké tajomstvá sú ukryté v knihe.

Po chvíľke sa ozve zadumaný Oliver: Mamička, otecko vedeli ste, že v Austrálii lietajú všade v parkoch a v záhradách papagáje. Je to nádherný rod papagájov rozely pestrej. A predstavte si, že Austrálčania berú papagáje ako samozrejmosť. Viete si predstaviť, že by nám tu lietali krdle papagájov. Mami, ja chcem ísť do Austrálie. Ako ďaleko je Austrália? Ocko zavolať k sebe Olivera a ukázal mu na počítači web stránke, kde sa dá vyhľadať, že Austrália je od nás vzdialená asi 16 tisíc km. Oliver dnes už druhýkrát videl, aký je počítač dobrý pomocník.

Otecko, vieš že v Austrálii lieta asi osem druhov papagájov a líšia sa farbou a veľkosťou, ale na chrbte majú nezameniteľnú kresbu? Ach, Oliver, samozrejme, že som to nevedel, práve preto treba čítať knižky, že sa v nich vždy niečo dozvieme, čo sme nevedeli. Chvíľu bolo ticho, Oliver čítal a čítal. Rodičia spolu pripravovali večeru a pekne sa rozprávali. Cítili sa šťastní, veď majú šikovného a múdreho syna. Urobil im radosť s krásnym vysvedčením. Bola to ideálna rodinná pohoda. Vtom vzrušene Oliver oznamoval, že kapitán Cook a jeho posádka v roku 1770 zaznamenali nejaké papagáje ako jedni z prvých. No nie je to úžasné! Ja budem tiež kapitán Cook a budem mať na pleci papagája. Áno, áno, budem kapitán, vyhlásil Oliver. Táto posteľ bude moja loď. Aj kapitán Cook bol objaviteľ a výskumník. Aj ja budem všetko objavovať a skúmať. Ja som teraz kapitán Cook. Aj ja urobím okolo sveta tri plavby ako on. Koleso na kúpanie budem mať ako kormidlo. Mami, mami, požičaj mi klobúk a šatku. Zoberiem si na loď aj kapitánsku knižku. K Oliverovej hre sa pridala aj otec. Priniesol ventilátor a vytvoril taký vietor, že sa plachetnica konečne pohla. Ocko, chceš byť prvý dôstojník? Samozrejme, že chcem, povedal otec. Potom ho Oliver pravítkom akože mečom pasoval za prvého dôstojníka. Bolo to dobre, lebo ocko mal na ruke hodinky, ktoré odteraz slúžili ako kompas. Oliver si dal na hlavu maminu šatku a ešte jednu vypýtal aj pre prvého dôstojníka. Potom sa začala prvá prieskumná plavba. Večer mama zakričala: námorníci, večera je na stole, poďte. Oliver prikázal prvému dôstojníkovi

priniesť jedlo do kapitánskej kajuty, lebo lodný kuchár podáva večeru. Vtom sa mama vzbúrila. Tak to teda nie, v posteli sa večerať nebude. Oliver si pofrflal: to sa vie, ženy nechápu ťažkú prácu námorníkov. Teraz musíme prerušiť plavbu a pristiť. Oliver vydal pokyny: Prvý dôstojník, ukotvite loď, pozývam Vás na večeru do lodnej jedálne. Kuchár v podpalubí nám navaril večeru. Obaja námorníci už vyhladli a presunuli sa do lodnej kuchyne. Mamička sa pred večerou nahlas pomodlila a potom povedala: „Pane, buď našim hosťom.“ Po dobrej večeri išiel kapitán Cook v pyžame na svoju loď. Z celého dňa bol unavený, ale musel ešte chvíľu čítať v kapitánskej kajute. Ocko sa večer s Oliverom pomodlil. Keď Oliver zaspal, snívalo sa mu ako sa plaví na mori s papagájom na pleci.

Ako Oliver túžil po papagájovi

Oliver bol ráno presvedčený, že musí mať papagája. Hneď sa zveril so svojou túžbou mamičke a ockovi. Pri raňajkách ich prosil, aby mu kúpili papagája, že sa bude o neho pekne starať. Ocko na to povedal, že mať zvieratko je veľká zodpovednosť, to nie je hračka, ale živá bytosť. Každý deň treba papagájovi čistiť klietku, každý deň mu treba dať čerstvú vodu a samozrejme krmivo. Papagájovi sa tiež musí dávať čerstvá zelenina a ovocie. To naozaj, začudoval sa Oliver? Ja by som sa rád podelil s papagájom o jedlo. To ti verím, lenže po papagájovi treba čistiť každý deň aj podstielku a pravidelne treba čistiť klietku a napájačky. Do diskusie sa pridala aj mama, ktorá rada žartuje. Oliver, vieš ako sa teším, že netúžiš po tigrovi. Dnes by si zobronil, aby sme Ti kúpili tigra. Otec, Oliver aj mama sa zasmiali. Oliver objal mamu i otca, bol šťastný, že ich má a že ho chápu. Potom Oliver zavolať obidvoch rodičov do svojej izby, aby im ukázal, kde bude stáť kliečka s papagájom. No, no, no, Ty si nejaký moc rýchly, zľakol sa otec. Otočil sa na päte a už bol preč. Aj mama vycúvala z izby, vraj ide naložiť prádlo do práčky. Zrazu mama rozčúlene kričala z kúpeľne: „papagáj nás tu bude všetkých škrabať a klovať zobákom. Papagája nemôžeme mať. Oliver pochopil, že rodičia ešte nie sú pripravení na prijatie nového člena rodiny. Vedel, že to chce čas. Oliver sa posadil ku knihe znovu si čítal časť o papagájovi. Veľmi túžil po papagájovi. Oliver sa pre istotu trikrát pomodlil, aby mu Pán pomohol získať papagája.

Oliver v zoologickej záhrade

V sobotu otec navrhol, aby išli spoločne do zoologickej záhrady. Áno, hurá, hurá kričal Oliver od radosti. Ja sa chcem pozrieť na papagáje. Určite tam budú aj rozely pestré z Austrálie. Dobré, súhlasila aj mamička, ideme hneď. Rodinka sa teda vybrala na výlet do zoologickej záhrady. Oliver sa nevedel dočkať, kedy tam už budú. Teta pokladnička im dala aj plánik zoologickej záhrady. Oliver chcel ísť najprv do časti, kde sú papagáje. Dobré, dobre, súhlasili rodičia a o chvíľu boli už pri papagájoch. Bol tam jeden pán, ktorý osviežoval papagáje vodou z hadice. Niektoré papagáje sa natahovali a rozprestierali krídla, iné sa otáčali chrbtom k vode. Bolo to veľmi zaujímavé sledovať. Vtom Oliver zbadal papagája rozelu pestrú a vykrikol od šťastia. Rozela, konečne ňa vidím naživo. Papagáj cítil, že je o neho záujem, a tak pozdravil Olivera zapísknutím pisk, pisk. To je super vták, mami, oci, však mi takéhoto kúpите. Rodičia sa pozreli na

seba, ale nič nesľúbili. Oliver uvažoval, že s dospelými je to ťažké, kým sa rozhodnú. Chýba im asi odvaha. Možno im Pán napovie, čo by Oliver chcel. Výlet v zoolologickej záhrade dopadol dobre. Oliver sa s rodičmi veľa nasmiali, keď sledovali zvieratká. Bol to super deň. Oliver bol hlavne šťastný, že videl Rozelu pestrú.

Prekvapenie pre Olivera

Dnes má Oliver meniny. Rodičia vedeli po čom Oliver túži, a tak sa rozhodli splniť mu jeho prianie. Olivera čakalo veľké prekvapenie. V jeho izbe stála klietka a v nej bol austrálsky papagáj, rozela pestrá. Klietka stála presne na tom mieste, ktoré Oliver predtým ukázal. Nechcel veriť vlastným očiam, že mu rodičia splnili jeho sen. Oliver len zakričal: „To je najkrajší deň môjho života!“. Mami, oci ja Vás tak veľmi ľúbim a rýchlo vybozkával rodičov. Veď aj my Teba veľmi ľúbime, povedala mamička a privinula si k sebe Olivera. Otec povedal, vidíš Oliver, chceli sme ti urobiť radosť a podarilo sa nám to. Aj my sme šťastní, keď si ty šťastný. Tak čo, vyšlo nám prekvapenie? Áno, mám krásny meninový darček.

Oliver hľadá meno pre papagája

Mama povedala, že teraz musíme dať papagájovi nejaké meno. Najlepšie by bolo, keby meno vybral Oliver. Oliver začal hovoriť nahlas mená svojich spolužiakov a spolužiačok. Potom si uvedomil, že nikto z nich si nezaslúži takú česť, aby po ňom pomenoval papagája. Mami, a môžem volať papagája Viktória, skrátené Viki po pani učiteľke? Pani učiteľka je dobrá, zaslúži si, aby sa papagáj volal po nej. No, to by som radšej také meno papagájovi nedávala ohradila sa mama. V škole budeš rozprávať kamarátom príbehy s papagájom a niektoré nebudú s menom Viki vhodné. Mami, prečo nebudú vhodné, spýtal sa Oliver? Napríklad povieš kamarátom v škole, že Ťa Viki poškrabala, alebo že Viki okakala klietku. Oliver sa začal smiať tak veľmi, že si až lahol na zem. Rozmýšľaj, určite ťa nejaké iné meno napadne. Oliver si chytil hlavu a dlho mlčal. Zrazu povedal: „Mami, a čo povieš na meno Sheila? V televízii dávali včera peknú rozprávku. Dievčatko sa volalo Sheila. Mama rýchlo súhlasila, pretože chcela zabrániť, aby bol papagáj stotožnený s menom pani učiteľky. A tak v rodine Olivera žije oddnes nový obyvateľ, papagáj rozela pestrá s pekným menom Sheila.

Oliver sa zoznamuje s novou kamarátkou

Papagáj sedel smutne v klietke, nejedol nič, nepil nič. Darmo sa mu Oliver prihovárал, papagáj zaryto mlčal. Ahoj Sheila, ja som Oliver. Ahoj! Sheila otoč sa, pozri sa na mňa. Oci, prečo sa Sheila nechce otočiť? Ukazuje mi stále iba chrbát. No, Oliver, musíš byť trpezlivý. Sheila ešte nikomu nedôveruje, bojí sa nás. Bude chvíľu trvať, než si na nás zvykne. Musíme sa jej milo prihovárať a dáme jej obľúbené jedlo. A ktoré jedlo je jej obľúbené? No napríklad ovos, pohánka, snečnicové a lanové semienka, orechy, arašidy, proso, jablká, broskyne, pomaranče, jahody, banány, brokolica, mrkva, šalát, kukurica, celozrnný chlieb, naklíčené semená, lovil v pamäti otec. Mami, však ten

papagáj jedáva samú zdravú stravu. On je od prírody múdry. Veru, máš pravdu Oliver. Mamička, a prečo sa veľa ľudí stravuje nezdravo? Aj my sa doma niekedy nezdravo stravujeme. Dávame si občas zákusky. Mali by sme si brať príklad z papagájov. Oliver a vieš si predstaviť, že Ti dám miesto torty na narodeniny brokolicu a mrkvu? Cha – cha, zasmial sa Oliver. Ja si na narodeniny prosím radšej nezdravú tortu ako zdravú brokolicu. Zdravú stravu necháme celý rok múdremu papagájovi.

Ako Oliver zachraňoval Sheilu

Prešli tri dni a tri noci a Sheila sa jedla nedotkla. Stále sa tvárila urazene a nereagovala na nikoho. Otec skonštatoval, že to už je prípad pre zvieracieho psychológa. Niečo budeme musieť vymyslieť, lebo nám ten vták umrie od hladu, hoci je obklopený dobrým jedlom. Oliver bol najviac smutný, že na neho nechce Sheila reagovať. Sheila nevnímala ani rôzne hračky, ktorými ju chceli potešiť. Nič si nevšimla, len smutne pozerala do kúta. Mama povedala, že Sheila je osobnosť, len tak sa nedá kúpiť. Musíme byť trpezliví. Deň sa krátil a Sheila stále nereagovala. Oliver bol už z tejto situácie nešťastný. Ustarostený zaspal. Zrazu ho v noci niečo vyrušilo. Z kletky sa ozýval vtáčí krik a bolo počuť trepotanie krídlami. Oliver vyskočil, zapálil svetlo a zistil, že Sheila spadla na dno kletky a nevedela sa zorientovať. Sheilu rýchlo zdvihol, pohladkal a umiestnil zase na bidedko. Potom sa jej prihovárал tichým hlasom. Sheila sa pozerala a konečne pochopila, že Oliver je jej kamarát. Oliver ju zachránil a Sheila sa ráno schuti prvýkrát najedla. Už sa na Olivera pekne pozerala a veselo skákala v kletke. Konečne!

Ako Sheila spáva

Oliver dal Sheile do kletky rebrík a naklonil ho smerom do výšky. Sheile sa rebrík hneď zapáčil. Po chvíli už bola na najvyššom mieste, kde sa cítila dôležitá. Vyzerala ako taký kapitán, čo pozoruje more. Hlavičkou sa pozerala dole a nabok. Usúdila, že toto je výborné miesto na spanie. Rebrík bol umiestnený vysoko a papagáj sa na ňom cítil bezpečne. Oliver povedal: „Sheila, teraz už máš postieľku a môžeš ísť spať.“ A tak sa aj stalo. Sheila odvtedy spáva na rebríku s hlavičkou ponorenou v perí. Niekedy sa však na rebríku tak vyvalí, že vyzerá ako lenivec. Hlavu si položí na rebríkovú priečku a vyvalí sa na rebrík.

Ako sa Oliver a Sheila ráno prebúdzajú

Oliver má izbu otočenú na východnú stranu. Zobúdzá ho mama milými slovami: „Dobré ráno, chlapec môj“. „Vstávaj, Oliver!“ Potom mama odhrnie žalúzie na okne a detská izba sa celá rozžiari. Aj Sheila vie, že Slnko je veľmi dôležité v živote vtáčikov. Cíti, že potrebuje slnečné lúče, aby mala zdravé kostičky, aby vedela dobre lietať. Zapíska v kletke, aby všetkých pozdravila: „Ahojte, aj ja som už zobudená“. Vtedy sa Oliver zasmeje, pozdraví mamičku i Sheilu. A zakričí: Ahojte, ja už vstávam a bežal do kúpeľne. Zobral rozprašovač a naplnil ho vlažnou vodou. Potom išiel k Sheile

a opakoval: „voda, voda, voda.“ Vtom Oliver namieril rozprašovač na Sheilu a ostriekal ju. Sheila vedela, že to je pre jej dobro, a tak tíško stála obrátená chrbtom a spokojne prijímala vodný obstruk. Oliver si potom išiel urobiť tiež rannú hygienu. Keď sa vrátil do izby, otvoril kľetku, aby sa vtáčik preletel. Sheila letela hneď na okno a slnila sa na parapetnej doske. Slniečko na ňu svietilo, no len cez zavreté okno.

Ako Oliver naučil chodiť Sheilu na nočník

Oliver si všimol, že Sheila si robí rannú potrebu pravidelne pod rebrík. Vtedy dostal nápad. Pripevnil pod rebrík nádobu a dal do nej kúsok papierového obrúska. Nádobu umiestnil tak, aby mohla zachytiť trus po Sheile. Na druhý deň sa Oliver veľmi potešil. Sheila sa presne trafila s trusom do nádoby. Oliver zobral špinavý obrúsok a vyhodil ho do smeti. Potom zakričal na rodičov: „Podťe rýchle sem!“ Pozrite sa, Sheila má svoj vlastný nočník. A plienku, teda, papierový obrúsok som už vyhodil. Ona sa presne trafila do nádoby. Mama s otcom sa čudovali, aký je Oliver vynaliezavý a šikovný. A Oliver si od radosti zatlieskal.

Sheilin prvý prelet bytom

Oliver chcel, aby Sheila mohla ísť každý deň na prechádzku po byte. Dobré, povedala mama, ale musíme rozložiť na zem noviny, aby sme nemali všetko zašpinené od trusu. Otec, mama aj Oliver pokryli koberec, parkety a dlažbu starými novinami. Potom Oliver otvoril kľetku a volal Sheilu na prechádzku. Sheila, Sheila pod, budeš lietať. No Sheila o niečom takom nechyrovala. Pomaly vyšla z kľetky a kráčala okolo nej. Potom sa vyštverala na kľetku a tam sa opäť prechádzala. Vôbec sa nechystala lietať. Sheila, však ty si vták, tak lietaj, prihovárал sa jej Oliver. Sheila nechápala, čo to od nej Oliver chce. Vieš, Oliver, povedal otec, Sheila sa narodila v zajatí a bola vždy iba v kľetke. Nikdy nevidela nikoho lietať a ani nevie, že vie lietať. Čože? My budeme musieť nášho vtáka učiť lietať? Nuž, vyzerá to tak, že aj lietať ju budeme musieť naučiť my. Oliver vyskočil na stôl, zamával rukami a skočil. Vidíš, Sheila, takto to máš robiť. Lietaj! Sheila nechápavo pozerala na Olivera a ničomu nerozumela. Spokojne sa prechádzala okolo kľetky. O lete nechyrovala. Otecko, my jej budeme musieť asi premietnuť nejaké video, kde vtáci lietajú. Dobré, povedal otec a na internete hľadal niečo o rozelách. Konečne našiel video s rozelami. Rýchlo pridal zvuk a už bolo počuť aspoň 10 roziel ako diskutujú medzi sebou. Sheila zdvihla vysoko hlavu a započúvala sa do zvukov, ktoré vydávali cudzie rozely. Potom začala s hrdosťou písať a písať, aby nám urobila radosť, že pochopila, čo od nej chceme. Nie, Sheila, my nechceme, by si pískala, ale aby si lietala. Vieš, Sheila, všetci vtáci majú radi prelety, skús aj ty lietať. Sheila si však naďalej hrdó vykračovala a občas pískla, aby nás potešila. No tak to teda nie, povedala mama, veď sa na nás budú sťažovať susedia, že robíme v byte hluk. My nerobíme hluk mamička, tu sa ozýva vtáčí piskot, doplnil mamu Oliver. To je jedno, piskot je ešte horší, to vyzerá akoby sme sa zbláznili. Veď susedia netušia, že máme rozelu. Mami, ja pôjdem každému zazvoniť a poviem im, že mám rozelu, aby si nemysleli, že to pískame my. No určite budeš chodiť vyzvárať po susedoch, to aby sme sa už pomaly začali

sťahovať odtiaľto, povedala mama. Viete čo, povedala mama, Oliver zober Sheilu na paličku a postav sa s paličkou kúsok od nás a my s ockom budeme mať tiež paličku a budeme Sheilu volať z druhého miesta. Hra sa začala. Mama a otec Sheilu volali najprv so vzdialenosti pol metra a keď Sheila zareagovala, vzdialenosť s paličkou sa zväčšovala. Sheila sa sústredene pozerala a postupne preletovala z jednej strany paličky na druhú, podľa toho, kto ju volal. Bolo to nádherné, lebo sme všetci prežívali prvý Sheilin let. Boli sme šťastní a veselí. Sheila začala lietať.

Ako sa Sheile rozšíril obzor

Sheila ráno preletí cez izbu a sadne si na parapetnú dosku. Oliver povedal, že asi sa chce pozeráť z okna. Potom si všimol, že Sheila je maličká a vlastne nič nevidí. Na parapetnú dosku dal preto drevenú dosku, ktorú mu dal otec. Čuduj sa svete, vôbec to nepomohlo. Sheila síce dvíhala krk do výšky, ale nič nevidela. Oliver si preto vypýtal ešte jednu dosku a položil ju na tú prvú. Sheila stále dobre nevidela von. Otec navrhol, že pôjdu niečo šikovné kúpiť, čo by vtákovi pomohlo. Otec sa s Oliverom vybrali do predajne s chovateľskými potrebami a tam všetko prezerali. Zrazu otec zdvihol tunel pre škrekčov a víťazne povedal: „Pozri, Oliver, toto položíme na tie dve dosky.“ „Super nápad“, povedal Oliver. Obaja sa potom ponáhľali domov vyskúšať, či sa im podarilo navýšiť prístavaciu plochu na okne. Áno. Podarilo sa im to výborne. Posiedka pre papagája sa im obom páčila. Ale či sa bude páčiť aj Sheile, to netušili. Sadli si preto v izbe a čakali, čo bude robiť papagáj. Sheila je múdry vtáčik. Okamžite pristála na vyvýšenine a spokojne pozerala cez okno na ulicu.

Ako Sheila sadla Oliverovi na hlavu

Raz Oliver vypustil papagája na pravidelnú prechádzku po byte. Sheila preletela po svojej letovej dráhe a zaparkovala na skrini. Odtiaľ sledovala, čo sa deje. Keď jej bolo teplo, pritláčala si hlavičku na strop, a tak sa ochladzovala. Potom sa dôstojne prechádzala po skrini. Keď ju to začalo nudiť, preletela bytom a opäť si sadla na skriňu. Jedného dňa tiež sedela na skrini a potom začala natahovať krk a zameriavať zrak smerom k Oliverovi. Netrvalo dlho a Sheila vyštartovala rovno na Oliverovu hlavu. Tam spokojne stála a pozerala sa, čo bude robiť Oliver. Ocko povedal, že takýto vtákov čin je prejavom veľkej dôvery. To akoby Sheila povedala: „Oliver ty si môj kamarát, mám ťa rada“. Oliver bol za takýto prejav dôvery rád a hrdlo sa prechádzal so Sheilou po byte. Oliver ukazoval potom prstom na plece, aby si Sheila sadla tam, kde mal papagája kapitán Cook. Mama sa schuti zasmiala, keď ich takto videla. Všetci boli radi, že majú Sheilu. Do rodiny im papagáj priniesol radosť.

Ako dal Oliver Sheile prvýkrát jahodu

Oliver má dobré srdce. Keď mu rodičia kúpili jahody, hneď si spomenul na Sheilu. Utekal k jej kietke a jednu jahôdku jej ponúkol. Keďže Sheila ešte jahody nejedla, tvárila sa, že jej sa táto požíveň netýka. Oliver ju núkal a núkal, ale od papagája sa

mu nedostalo žiadnej reakcie. No jedz, Sheila, jahody majú veľa vitamínov, uvidíš ako ti zachutia. Sheila vydržala naďalej nehybne stáť a jahodu ignorovala. No nevádi, povedal si Oliver, idem sa aspoň ja najesť do kuchyne tejto dobroty. Oliver vybehol a pochutnával si na jahôdkach. Potom išiel znovu za Sheilou. No, ale to, čo videl ho šokovalo. Sheila predsa len ochutnala jahodu ale ako. Všetko naokolo bolo poľkávané od jahody, klieťka, stena, dlážka. Hrôza! Všetko bolo červené a najčervenší bol Sheilin zobák. Vyzerala ako drakula. Oliver neveril vlastným očiam, čo dokáže za pár minút urobiť papagáj v klieťke. Mamička aj ocko sa zľakli tiež od takého neporiadku. No nič sa nedá robiť, povedala mama a začala upratovať ako prvá. Otec si vzal na starosti opravu steny. Oliver len ticho poznamenal: hlavne, že Sheila jahoda chutila a bude mať veľkú zásobu vitamínov.

Ako sa Sheila kúpala

Oliver pozoroval ako rodičia umývajú klieťku a jahodovú stenu. Nechcel ich vyrušovať, lebo vycítil vážnosť situácie. Rodičia nežartovali, len čistili a čistili. Keď bolo všetko vyčistené, prišla na rad Sheila. Do stredu haly, kde sú dlaždice, postavila mamička nízky vandlík s vodou. Všetci sme sa potom pozerali ako sa bude Sheila kúpať. Najprv sa prechádzala po okraji nádoby dosť dlho. Neustále krúžila a krúžila. Raz jedným smerom a raz opačne. Sheila zrazu zastala a opatrne si namočila hlavičku. Potom to zopakovala niekoľkokrát až skočila do vandlíka a krídelkami trepala a trepala. Bolo to smiešne. Oliver sa s rodičmi museli smiať až zabudli na jej previnenie. Voda vystrekovala a hala bola okolo nej celá mokrá. Mamička len poznamenala, super to tu vyzerá, teraz budem umývať halu. Sheila po dobrom kúpeli vybehla celá mokrá z vody a začala sa otriasať. Potom sa spokojne prechádzala a nechtiac zanechávala mokré stopy po hale. Po jahodovom zobáčiku nebolo ani stopy. Unavená Sheila si teraz išla odpočinúť do čistej klieťky. Bola spokojná a šťastná z tak krásneho dňa. My sme boli šťastní tiež so spoločného zážitku.

Ako sa Sheila skamarátila s holubmi

Je to neuveriteľné, ale Sheilu na okne si všimli aj holuby. Prileteli na parapetnú dosku a pozerali na to farebné čudo, vlastne na našu Sheilu. Všetky vtáky sa začali spolu rozprávať. Ty si kto? Odkiaľ si sa tu vzala? A Sheila im prezradila, že jej predkovia pochádzajú z ďalekej krajiny, z Austrálie. Ale ja som sa už narodila na Slovensku, som teda náš vták. Bývam si veľmi pekne. Dobré sa o mňa starajú. Mám veľa jedla a veľa lásky. Holuby ticho počúvali, čo im rozpráva ich nová farebná kamarátka. Veľmi sa im zapáčil Sheilin život. Holuby sa spýtali, či sa môže ísť s nimi preletieť. Vraj jej ukážu vysoké domy, parky, rieku a krásne stromy. Sheila si od radosti podskočila a pískala čo najhlasnejšie. Lenže o chvíľu zistila, že ona nemôže opustiť byt, ona nemôže lietať s holubmi. Ona nemá slobodu. Holuby však Sheilu neopustili. Každý deň ju navštevovali na okne a rozprávali jej o krásach sveta, ale aj o veľkom vetre, o veľkom daždi, o snehu, o hlade. Sheila ich vtedy ľutovala. Holuby zase ľutovali Sheilu, že nemá slobodu. Kamarátstvo však zostalo pevné a krásne.

Ako Sheila pristála otcovi na notebooku

Sheila zvykla večer preletieť aj do obývačky. Tam si sadla na knižnicu a sledovala, ako si naša rodinka žije. Možno nás považuje za svoju rodinu – rodinku nelietajúcich papagájov, povedal Oliver. Rodičia sa zasmiali. Otec povedal: „Všimnite si, že Sheila sa cíti s nami dobre, lebo má dvihnutú jednu nôžku a stojí na druhej. To znamená, že je všetko v poriadku. Vtom Sheila pozrela na otca a pristála na jeho notebooku. Hlavičku naklonila na monitor a sledovala, čo to tam je. O chvíľku už cupitala po klávesnici. Všetci traja sme sa zasmiali, lebo jednotlivé písmená klávesnice sa vyobrazili. Sheila písala svojimi nôžkami na počítači.

Ako sa Sheila stratila

Jedného dňa Oliver nevedel nájsť Sheilu. O pomoc pri jej pátraní poprosil mamu aj otca. No ani rodičom sa nepodarilo papagája nájsť. Mama skontrolovala všetky izby, otec zase preveril, či sú okná zatvorené v celom byte. Sheila nikde nebola. Na volanie nereagovala. Všetci traja sa zľakli. Otec povedal, veď to nie je možné! Kde je ten vták? Sheila, Sheila, ozvi sa. Práve v tom okamihu Sheila zapískala. Vyliezla z lustra a vôbec si neuvedomovala, ako veľmi sme sa o ňu báli. Mama povedala: Keď niekoho ľúbime, bojíme sa o neho. Oliver bol spokojný, že spoločne s rodičmi našli stratenú Sheilu. Oliver cítil, že všetci v rodine sa ľúbia a ľúbia aj Sheilu.

Ako chcel ísť Oliver zase do knižnice

Oliver sa spýtal pri raňajkách: „Mami, kedy pôjdeme zase do knižnice?“ Chcem si požičať ďalšiu knižku. Mama pozrela do kalendára a zistila, že naozaj už mesiac ubehol a prečítanú knižku treba vrátiť. Ešte sa pozriem, či je knižnica otvorená, odvetila mama. Teraz sú prázdniny a aj tety knihovníčky majú dovolenky. Potom mama pozrela na web stránku knižnice a vyhlásila, že do knižnice môžeme ísť. „Hurá“, tešil sa Oliver. Mama sa spýtala: „Oliver, akú knižku si chceš požičať?“ Mami, veď to je jasné, musím si prečítať knižku o dinosauroch, predchodcov papagájov. Rozela pestrá je ich potomok. Musím zistiť, ako sa vyvíjala. Rozumiem, rýchlo súhlasila mama. Vedela, že tentokrát žiadne zvieratko nepribudne do našej domácnosti.

JOZEF PÁLENÍK

PNEUMATIKY

Farník Jozef pristavil svoje auto pred kostol, aj to nie úplne, pretože až ku fare sa z tohto smeru motorovým vozidlom nedalo zísť. Svižne vyskočil spoza volantu a pobral sa ku farskej budove, aby ohlásil dekana Harantu. Vozieval ho občas, nepravidelne, podľa potreby, najmä ak sa vtedajší správca svinianskej farnosti Ján Haranta rozhodol navštíviť z rozličných dôvodov rodné Kysuce. To bol hádam najčastejší dôvod jeho ciest, inak žil svojim skromným a pastoračným životom tam, kde ho práve otec biskup ustanovil a vrchovitou mierou naplnil podstatu troch uzlov na cingule, znamenajúcich chudobu, čistotu a poslušnosť.

Aj teraz potreboval čosi zariadiť v rodnom kraji, nuž požiadal svojho tradičného šoféra Jozefa o odvoz jeho autom. V tom období ešte nebolo samozrejmosťou, aby kňazi mali vodičské oprávnenia, autá už vôbec nie. Potrebu presunu riešili vždy prostredníctvom ochotných farníkov. S tým problém nebol. Tu ani inde.

Skôr než stačil Jozef svižným tempom prejsť od svojho auta ku dverám fary, dekan Haranta mu už pomalým dôstojným krokom kráčal v ústrety. Ani čo by ho bol zazrel. Navyše bol dochvilný. Na sväté omše, na vyučovanie náboženstva, na spovedanie, na všetko. A keďže taký bol aj Jožko, ako ho pán dekan familiárne oslovoval, nebolo prekvapením, že sa ústretovo stretli. Po krátkom kresťanskom pozdrave a zaujatí miest v aute sa vydali na cestu. Krátili ju nenásilným rozhovorom, o všetkom a o ničom, ako kňaz, ktorý si váži dobrého farníka a ako farník, čo má úctu ku kňazom. K „svojmu“ tobôž.

Boli už kdesi na hornom Považí, keď sa znenazdania dostali do kolóny áut, čo v tom čase bol skôr zriedkavý než samozrejmy jav. Vodič Jozef plynule spomalil, aby svojim autom nepostrčil to idúce pred ním a snažil sa dodržať dostatočný odstup. Vyhľadávka tak káže, zdravý rozum tak velí, oboje treba poslúchať a rešpektovať. Zozadu sa však ku ním blížilo staršie auto a nezdalo sa, že hodlá spomaliť a praktizovať správnu bezpečnú vzdialenosť. Práve naopak. Tá, teda vzdialenosť, sa medzi oboma autami nebezpečne skracovala ... až zrazu ... tréééésk! Jozef s dekanom Harantom pocítili náraz zozadu a poriadne nimi zalomcovalo. Keďže vtedy ešte neboli povinné pásy, takzvané bezpečnostné pásy, ba vôbec neboli, náraz ich statočne obúchal a doudieral. Nič vážne sa však nestalo, žiadne zlomeniny, či iné závažnejšie úrazy, len udreniny a drobné odreniny. A pokrivené plechy.

Obaja vodiči vystúpili a, ako to už býva zvykom, začal sa slovný súboj argumentov, výčitiek, počudovaní, výhovoriek. Jozef sa právom rozhorčoval nad tým, že iný vodič si neustrážil bezpečnú vzdialenosť a svoj hnev a rozčarovanie znásobil aj argumentom, že vezie kňaza za vážnymi povinnosťami, čo malo ešte viac zneistiť a uzemniť vinníka. Opak bol však pravdou. Miesto toho, aby sa kajal, začal sa rozčuľovať, čo sa farár motá po cestách, čo nesedí doma na fare, tam má čo robiť, tam je jeho miesto, načo sa má prevážať kade-tade. Tak a podobne.

Medzitým ktosi iniciatívny z vodičov, korí sa v tom momente nachádzali na mieste

činu, išiel do najbližšieho sídla a z dostupného telefónu privolať príslušníkov Verejnej bezpečnosti. Vyhodnotil to ako nehodu a tú treba predsa riadne zdokumentovať. Že áno?

„Nazdar, Milan, čo si, preboha, robil?“ spýtal sa príduvší príslušník vodiča auta, ktoré narazilo, teda prvotne bol v pozícii vinníka a bolo zrejme, že sa poznajú.

„No čo, čo. Išiel som a tuto farár sa mi zaplietol do cesty.“

„Aký farár? Čo zaplietol do cesty? Čo ti skočil pod auto, či ako?“

„Ale čoby. Len ja veziem kňaza a tento pán išiel tesne za nami, neubrzdil a vrazil zozadu do nás“, zapojil sa do debaty Jozef, čím sa vlastne „predstavil“, že je ďalší účastník kolízie.

„No veď hovorím, farár sa mi zaplietol do cesty, neviem, čo tu robí,“ húdol si svoje Milan, snažiac sa zľahčiť celú nepríjemnosť.

„Predsa aj on sa môže presúvať autom, kedy potrebuje, však je človek ako my, čo to tu melieš. Neznamená, že keď si príslušník bezpečnosti, môžeš si na ceste robiť čo chceš, kedy chceš a ako chceš,“ dodával vyšetrujúci príslušník a vlastne odtajnil, že potenciálny vinník kolízie je z ich brandže.

Harantov vodič a poškodený Jozef to počul a začal tušiť, že budú v nevýhode a možno aj ťahať za kratší koniec pomyselného povrazu. Hoc ani zbľa viny nemajú za nechtami.

„Prosím ťa, to čo máš za gumeny?“ spýtal sa vyšetrujúci príslušník previnivšieho sa Milana, keď sa lepšie prizrel na jeho auto.

„Normálne, nie?“

„Toto sú normálne pneumatiky? Veď sú zodraté až na kosť, hladké ako škrapina slepačieho vajca, tie by ti ani v zberných surovinách nezobali, ako ich vôbec môžeš mať na aute a jazdiť s nimi? Bolo obrovskou odvahou a nezodpovednosťou vyjsť v takomto obutí vôbec na cestu,“ dávkoval príslušník Verejnej bezpečnosti v službe nôšku výčitiek.

„Hádam sa tým nebudeme zapodievať?“ opatrne opáčil Milan. „Ti hovorím, keby sa mi nebol motal ten farár, nič sa nemuselo stať.“

„Prestaň už s tým farárom, normálne išli pred tebou, keby si mal čo i len trochu súce pneumatiky, mohol si ubrzdiť. Ale na takýchto holinách? Však nemajú už ani zamak dezénu,“ neveriaco krútil hlavou uniformovaný príslušník Verejnej bezpečnosti a pokračoval: „No nič, páni vodiči, pripravte si svoje doklady, pôjdeme spísať záznam o nehode. A ty“, obrátil sa k Milanovi, „si priprav aj peňaženku. Lebo tieto zodraté gumeny ťa budú čosi stáť. Dva razy. Prvý raz pri pokute, že si s nimi vôbec vyšiel na cestu a druhý raz, keď budeš kupovať nové. Lebo toto prehliadnuť nemôžem.“

A ani nechcem“, zašomral si popod oholené fúzy. Len tak pre seba, na posilnenie svojho rozhodnutia.

Milan len neveriacky kývol hlavou, povzdychol si a mávol rukou. Kto vie, s čím sa vlastne skúšal zmieriť, či so svojim svedomím, či ...

„Tak páni, nech sa páči, poprosím vaše doklady. Osobné i od vozidla ...“

MARTIN SLOVÁK

TICHO, KTORÉ ZMENILO VŠETKO

„Keď sa Adam jedného chladného jesenného rána zobudil, okamžite cítil, že niečo nie je v poriadku. Nebolo to tým, že za oknom viseli sivé oblaky alebo že vietor rozhadzoval po ulici farebné listy. Nebolo to ani tým, že budík nezazvonil. Bolo to niečím zvláštnym, čo sa nedalo hneď pomenovať.

Sadol si na posteľ a započúval sa. Nič.

Žiadne štekание psa od susedov. Žiadne trúbenie áut spod okna. Žiadne kroky ľudí na chodníku. Ani tikot hodín, ktoré viseli na stene nad dverami.

Ticho.

Také hlboké, husté a ťažké, až mal pocit, že vyplní celú izbu.

Adam vstal, otvoril okno dokorán a vystrčil hlavu von. Ulica bola plná ľudí. Niektorí niesli tašky, iní sa ponáhľali do práce, deti kráčali do školy. Autá sa pohybovali, autobusy zastavovali na stanici, vietor hýbal konármi stromov. Svet fungoval ako vždy. Len bez jediného zvuku.

Adam spanikáril. Rýchlo vybehol do kuchyne.

Mama stála pri sporáku a miešala čaj. Keď ho zbadala, usmiala sa a niečo mu povedala. Videl, ako sa jej pery pohli, no nepočul nič.

„Mami!“ zakričal.

Aspoň si myslel, že zakričal.

Ani vlastný hlas nepočul.

Srdce mu bilo ako o preteky. Chytil mamu za ruku, ukázal si na uši a vystrašene sa na ňu pozrel. Mama ho pohľadila po vlasoch, akoby chcela povedať, že všetko bude v poriadku.

No Adam cítil, že nič nie je v poriadku.

V škole vládol zvláštny pokoj. Učitelia písali úlohy na tabuľu, žiaci si medzi sebou ukazovali rukami a tvárili sa rozpačito. Nikto sa nehádaval, nikto nevykrikoval, nikto sa

nesmial nahlas. Adam si uvedomil, že prvýkrát v živote vidí triedu úplne tichú.

Spočiatku mu to pripadalo strašidelné. Potom nepríjemné. A neskôr smutné.

Zvuky mu chýbali viac, než si kedy dokázal predstaviť. Chýbal mu smiech kamarátov, mamin hlas, pesničky v rádiu, šum dažďa, aj obyčajné buchnutie dverí.

Večer sedel pri okne a sledoval padajúce listy. Premýšľal, prečo sa to stalo.

Možno sa svet unavil, napadlo mu.

Ľudia stále kričali. Na uliciach, doma, v televízii, na internete. Každý chcel hovoriť, ale málokto počúval. Slová sa míňali účinku, pretože ich bolo priveľa.

Možno si ticho prišlo po svoje miesto.

Nasledujúce dni boli zvláštne.

Ľudia sa museli naučiť rozprávať inak. Očami. Gestami. Úsmevom. Trpezlivosťou.

Adam si všimol, že otec, ktorý býval stále unavený a zamyslený, si k nemu večer sadol a začal s ním hrať šach. Bez slov. No Adam cítil, že mu je bližší než kedykoľvek predtým.

Mama mu každé ráno pripravila raňajky a usmievala sa naňho tak nežne, že nepotrebovala nič hovoriť.

V škole sa spolužiaci prestali posmieváť tichému Filipovi, ktorý vždy sedával sám. Zrazu všetci zistili, že vie nádherne kresliť a dokáže všetko vysvetliť obrázkami.

Na ulici si ľudia viac pomáhali. Staršej pani s nákupom, mame s kočíkom, slepcovi pri prechode. Bez slov sa akosi ľahšie videlo, kto pomoc potrebuje.

Adam pochopil, že keď zmizne hluk, človek si začne všímať to podstatné.

Jedného večera sa vybral do parku. Stromy už boli skoro holé a zem pokrývala vrstva zlatých a červených listov. Sadol si na lavičku a zahľadel sa na oblohu.

Nikdy predtým si nevšimol, aké krásne býva nebo pri západe slnka.

Farby sa pomaly menili z oranžovej na ružovú a napokon do fialova. Svet sa ukladal spať v tichu, ktoré už nebolo strašidelné. Bolo pokojné.

Adam zavrel oči.

A vtedy to začul.

Jemné zašušťanie listu, ktorý dopadol na zem.

Otvoril oči a neveril. Potom ďalší zvuk. Kvapka dažďa na lavičke. Potom tiché zaštebotanie vtáka v dialke.

Zvuky sa vracali.

Adam vyskočil a rozbehol sa domov. Cestou počul vlastné kroky, dych, vietor vo vlasoch. Smial sa – a konečne počul aj svoj smiech.

Nasledujúce ráno sa mesto zobudilo do nového dňa.

Autá hučali, psy štekali, deti sa smiali, ľudia sa rozprávali. Všetko bolo ako kedysi.

A predsa iné.

Nikto už nekričal tak hlasno. Ľudia sa pri rozhovore pozerali jeden druhému do očí. Menej sa hádali. Viac ďakovali. Viac sa usmievali.

Akoby ich ticho naučilo tomu, čo slová nedokázali.

Adam vyšiel von, kopol do hĺby lístia a počúval ich šuchot ako najkrajšiu hudbu na svete.

Od toho dňa vedel, že hlas je dar. Ale ešte väčším darom je schopnosť počúvať.

Pretože tie najdôležitejšie veci človek často nepočuje ušami.

Počuje ich srdcom.

LUCIA ŠUMSKÁ

KTO SOM, KEĎ SA NIKTO NEPOZERÁ?

Vždy som bola trochu... iná. Moje záľuby a záujmy nepatrili práve medzi tie, ktoré by väčšina ľudí označila za bežné. Nikdy mi to však neprekážalo – až kým som nenastúpila na strednú školu.

Doma bolo všetko iné. Každý si žil svoj život a ja som mala pár dobrých kamarátov, ktorí zdieľali podobné záujmy ako ja. Vďaka nim som sa cítila úplná.

Myslím, že prvý problém nastal už v prvý deň školy. Bola som nervózna, no zároveň plná očakávania a nadšenia z novej príležitosti v škole plnej stoviek nových tvárí. Keď som však prišla, zastavilo sa mi srdce. Dievčatá boli oblečené v krátkych sukniach, mali dokonalý make-up a značkové kabelky, zatiaľ čo ja som sa nedokázala prinútiť obliecť si ani niečo len trochu odvážnejšie.

Keď sme si všetci sadli a začali sa rozprávať, všimla som si, ako si ostatní prirodzene nachádzajú spoločnú reč, zatiaľ čo ja som len sedela bokom. Sama.

Učitelia sa nám snažili pomôcť tým, že nás rozdeľovali do skupín, no ani to nepomáhalo. Vždy som zostala prehliadaná, akoby som tam ani nepatrila. Nikdy som nepochopila, čo bolo na mne také odlišné, že sa na mňa pozerali inak.

Začala som skrývať svoje záujmy, zmenila som si sociálne siete z výstredných na obyčajné a dúfala som, že sa niečo zmení.

Zmena však prišla až vtedy, keď som sa o ňu skutočne začala snažiť. Vo voľnom čase som pozerala návody na líčenie, sledovala profily svojich spolužiačok a snažila sa zistiť, čo by podľa ostatných mali dievčatá v mojom veku robiť. Začala som sa viac zapájať do rozhovorov, obliekať si odvážnejšie oblečenie a zrazu som bola tam, kde som si myslela, že chcem byť.

Robila som veci, pri ktorých som sa necítila sama sebou, len preto, aby som získala pár každodenných rozhovorov a občasný pohľad od chlapcov. Nevedela som, či je to naozaj to, čo chcem. Či je to to, aká by som mala byť.

Jedno však bolo isté – ľudia si ma začali všímať. A dávali mi to najavo.

Môj brat sa už nehanbil kráčať so mnou do školy a nazývať ma svojou sestrou. Ľudia zo školy so mnou začali prirodzene tráviť viac času a dokonca som dostávala pozvania na párty. Niečo také som dovtedy nikdy nezažila.

Moja mama mi začala hovoriť, že sa konečne správam ako dievča.

Ale čo vlastne znamená správať sa ako dievča?

Ak toto znamená byť dievčaťom, čím som bola predtým? Naozaj len nikým, ako ma niektorí nazývali?

Počas toho všetkého som prišla o svojich starých priateľov. Hovorili mi, že už ani nevedia, kto som. Pravdupovediac, ani ja sama som to nevedela. Lenže to som im nemohla povedať.

Veď som predsa konečne mala všetko, po čom som vždy túžila.

Možno predstava takého života znela krásne. No keď som ho skutočne žila, nevedela som, čo si o tom myslieť.

Stala som sa populárnou, získala som množstvo sledovateľov a neustálu pozornosť. Lenže udržiavať túto vytvorenú verziu samej seba bolo čoraz vyčerpávajúcejšie.

Každé ráno som vstávala o niekoľko hodín skôr, než mi išiel autobus, len aby som sa uistila, že na mne je všetko dokonalé.

Ale kto vlastne určil, čo je dokonalé?

Prečo by malo dievča, ktoré je samo o sebe úplne v poriadku, predstierať inú osobnosť až do bodu, keď už nevie, ktorá verzia je tá skutočná, len aby sa cítilo ako niekto? Ako človek, ktorý má svoje miesto. Ako niekto, kto nežije v tieni ostatných.

Žila som „dokonalý“ život. Lenže dokonalosť nemá jednu jedinú definíciu. Pre každého znamená niečo iné.

Existujú ľudia, ktorí žijú môj bývalý život a prajú si byť ako ja.

A ja som medzitým túžila po presnom opaku.

Čas plynul a ja som sa postupne vzdalovala od všetkých. Od starých priateľov, od nových priateľov aj od svojej rodiny.

Prežívala som obrovskú krízu identity. Mala som pocit, akoby som už ani neovládala vlastné myšlienky.

Nenávidela som samu seba bez ohľadu na to, čo som robila.

Až po dlhom čase sa mi podarilo znovu nájsť zmysel svojho života.

Napokon som dosiahla všetko, po čom som si myslela, že túžim. Napriek tomu vo mne zostala otázka, na ktorú som nedokázala nájsť odpoveď:

Kto som bola vtedy, keď sa nikto nepozeral?

OBSAH

Zápisnica z vyhodnotenia celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby v kategóriách poézia a próza	4
Jurinova jeseň 2026	
Cena Pavla Hrtusa Jurinu v kategórii poézia	5
Marek Jaroš	6
Iveta Žáková	6
Marek Drozd	7
Čestné uznanie v kategórii poézia	8
Janka Bojňanská	9
Soňa Čandíková	9
Aneta Durajová	10
Edita Ďurčová	10
Judita Ďurčová	11
Igor Kruk	11
Sofia Slováková	11
Lenka Starinská	12
Martin Ujhelyi	13
Matúš Zub	13
Agáta Zavarská	14
Cena Pavla Hrtusa Jurinu v kategórii próza	15
Katarína Holcová	16
Terézia Chabadová	20
Petra Maruškaníčová	26
Mila Popadič (pseudonym)	31
Čestné uznanie v kategórii próza	38
Sarah Benková (pseudonym)	39
Adam Fero (pseudonym)	46
Stela Fričová	54
Miroslav Gašpar	59
Andrej Ivan	61
Eniko Luca Javůrek (pseudonym)	70
Mária Lejnárová	77
Eleonóra Nováková	79
Jozef Páleník	88
Martin Slovák	90
Lucia Šumská	93

JURINOVA JESEŇ 2026

**Zborník vybraných prác 22. ročníka celoslovenskej
literárnej súťaže duchovnej tvorby**

Hlavný partner:
Fond na podporu umenia

Hlavní organizátori:
**Žilinský samosprávny kraj, Kysucká knižnica v Čadci,
Obec Klokočov, Mesto Turzovka**

Spoluorganizátor:
Mesto Čadca

Názov:
JURINOVA JESEŇ 2026
**Zborník vybraných prác 22. ročníka celoslovenskej
literárnej súťaže duchovnej tvorby**

Vydala:
**Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja**

Zodpovedný redaktor:
Ing. Mgr. Katarína Borisová,
riaditeľka Kysuckej knižnice v Čadci

Zostavila: **Ing. Darina Harantová**

Tlač: **Jozef Pagáč s.r.o.**

Náklad: **170 ks**

Rok vydania: **2026**

ISBN: **978-80-88708-98-8**

EAN: **9788088708988**

Poetické a prozaické útvary sú originálnymi textami autorov.

Podujatie z verejných zdrojov podporil
a jeho hlavným partnerom je **Fond na podporu umenia.**
Podujatie finančne podporil **Žilinský samosprávny kraj.**

Realizované v rámci projektu **22. ročník festivalu duchovnej tvorby Jurinova jeseň.**